

**EĞİTİM KURUMLARINDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ÜZERİNE BİR
ÇALIŞMA**

ERDEM USTAOĞLU

EYLÜL 2020

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ANABİLİM DALI

**EĞİTİM KURUMLARINDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ÜZERİNE BİR
ÇALIŞMA**

HAZIRLAYAN

ERDEM USTAOĞLU

EYLÜL 2020

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Bu çalışmanın kendi tez çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar hiçbir aşamasında etik dışı davranışım olmadığı, tezdeki bütün belgeleri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

Ad, Soyadı : Erdem USTAOĞLU

İmza :

:

Tarih

: 07.09.2020

ÖZET

EĞİTİM KURUMLARINDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

USTAOĞLU, Erdem

Yüksek Lisans, Fen Bilimleri Enstitüsü

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Aslı ER AKAN

Eylül 2020, 197 sayfa

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun yayımı itibariyle çalışma alanlarında gerekli önlemlerin alınması hususunda ciddi yol alınmıştır. Bu Kanun kamu ve özel sektör ayrımı gözetmeksizin bütün çalışanları kapsamaktadır. Bu bağlamda; eğitim kurumlarında da iş sağlığı ve güvenliği kapsamında uygulanması gereken faaliyetlerle ilgili gerekli çalışmalar yürütülmektedir. Ancak, uygulanan tüm iş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerine rağmen eğitim kurumlarında hala istenilmeyen kazalarla karşılaşmaktadır. Bu durum, alınan önlemlerin yetersiz kaldığını ve başka önlem ile düzenlemelere ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

İş yerlerine ayrılacak olan iş sağlığı ve güvenliği çalışma süreleri, işyerlerinin tehlike sınıfına göre belirlenmekte ve çalışan personel sayısı üzerinden hesaplanmaktadır. Hali hazırdaki mevzuatta eğitim kurumlarının tehlike sınıfı az tehlikeli olarak belirlenmiş ve çalışma süresi çalışan başına 10 dakika olacak şekilde hesaplanmıştır. Ancak, bu çalışma süreleri hesaplanırken eğitim kurumlarında görev alan personelle aynı ortamı paylaşan ve aynı risk altında bulunan öğrenciler göz önünde bulundurulmamıştır. Nitekim her yıl eğitim kurumlarında öğrenciler birçok kaza yaşayarak yaralanmalara maruz kalmakta hatta hayati kayıplar yaşamaktadır.

Bu sebeple, eğitim kurumlarındaki çalışma süreleri hesaplanırken öğrencilerinde göz önünde bulundurulması elzem hale gelmektedir. Diğer taraftan, eğitim kurumlarının tehlike sınıfının az tehlikeliden tehlikeli sınıfa yükseltilmesiyle iş sağlığı ve güvenliği çalışma sürelerinde artış olacağından tehlikeler ve riskler daha detaylı belirlenerek gerekli düzenleyici ve önleyici faaliyetler daha doğru uygulanacaktır.

Bu bağlamda; bu çalışmada, eğitim kurumlarında yaşanan kaza sayılarının azaltılması ve bu kurumlarda bulunan kişilerin daha az tehlikeye maruz kalması için eğitim kurumlarının tehlike sınıfının yükseltilmesinin gerekliliği üzerine bir araştırma yapılmıştır. Bu amaçla Ankara’da bulunan ilköğretim, lise ve üniversite olmak üzere 3 farklı eğitim kurumunda alan çalışması gerçekleştirilmiştir. Söz konusu kurumlardaki tehlikeler ve riskler belirlenerek Fine Kinney Yöntemi ile risk değerlendirmeleri yapılmıştır. Çalışma sonucunda eğitim kurumlarının daha güvenli ortamlar haline gelebilmesi için gerekli düzenleyici ve önleyici faaliyetler önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği, İş sağlığı ve güvenliği, Nace Kodu, Tehlike sınıfı

ABSTRACT

A STUDY ON OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS

USTAOĞLU, Erdem

M.Sc.,Institute of Science

Supervisor: Doç. Dr. Aslı ER AKAN

September 2020, 197 pages

Since the publication of the Occupational Health and Safety Law No. 6331, serious progress has been made in taking the necessary precautions in the work areas. This Law covers all employees regardless of public and private sector discrimination. In this context; Necessary studies are carried out in educational institutions regarding activities that should be implemented within the scope of occupational health and safety. However, despite all the occupational health and safety activities implemented, unwanted accidents are still encountered in educational institutions. This situation shows that the measures taken are insufficient and that other measures and regulations are needed.

Occupational health and safety working hours to be allocated to workplaces are determined according to the hazard class of the workplaces and calculated over the number of employees. In the current legislation, the danger class of educational institutions is determined as less dangerous and the working time is calculated as 10 minutes per employee. However, while calculating these working hours, students who share the same environment with the personnel working in educational institutions and are at the same risk are not taken into account. As a matter of fact, every year in educational institutions, students experience many accidents and suffer

injuries and even life losses. For this reason, it becomes essential to take into account the students' working hours in educational institutions. On the other hand, as the occupational health and safety working hours will increase with the increase of the hazard class of educational institutions from the less dangerous class, the hazards and risks will be determined in more detail and the necessary regulatory and preventive actions will be implemented more accurately.

In this context; In this study, a research was conducted on the necessity of increasing the danger class of educational institutions in order to reduce the number of accidents experienced in educational institutions and to expose people in these institutions to less danger. For this purpose, field work has been carried out in 3 different educational institutions, namely primary education, high school and university in Ankara. The dangers and risks in these institutions were determined and risk assessments were made using the Fine Kinney Method. As a result of the study, necessary regulatory and preventive actions have been suggested for educational institutions to become safer environments.

Keywords: Occupational health and safety in educational institutions, Occupational health and safety, Nace Code, Hazard class

TEŞEKKÜR

Tez alıőmamın baőından bitiő anına kadar ok değerli bilgi, birikim ve tecrübeleriyle bana her trl sorunun aőılmasında yardımcı olan ve yol gösteren değerli hocam ve danıőmanım Do. Dr. Aslı ER AKAN'a teşekkür ve saygılarımı sunarım. Olumlu ve yapıcı eleőtirileriyle beni yönlendiren değerli jüri yesi hocalarıma teşekkür ve saygılarımı sunarım. Ayrıca bu süreç boyunca desteğini esirgemeyen kıymetli eőim Hazel USTAOğLU'na teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

TEZDE İNTİHAL OLMADIĞINA DAİR BEYAN	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
TEŞEKKÜR.....	viii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xi
ŞEKİL VE TABLO LİSTELERİ	xii
BÖLÜM 1	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Tanımı.....	1
1.2. Hipotez ve Araştırma Sorusu.....	3
1.3. Çalışmanın Amacı ve Önemi	3
1.4. Çalışmanın Yöntemi.....	4
BÖLÜM 2	6
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ HAKKINDA TEMEL BİLGİLER.....	6
2.1. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Konusu, Amacı ve Önemi	8
2.2. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Tarihsel Gelişimi	10
2.3. İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Yasal Düzenlemeler.....	13
2.3.1. Anayasa	13
2.3.2. 4857 Sayılı İş Kanunu.....	14
2.3.3. 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu.....	14
2.3.4. Yönetmelikler.....	16
2.4. İş Sağlığı ve Güvenliği Kazalarına İlişkin İstatistikler.....	18
BÖLÜM 3	24
EĞİTİM KURUMLARINDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KAVRAMI.....	24
3.1. Eğitim Kurumlarında Güvenlik.....	24
3.2. Eğitim Kurumlarında İş Sağlığı ve Güvenliği.....	26

3.3.	Eğitim Kurumlarında Yaşanılan Kazalara Etki Eden Faktörler	28
3.3.1.	Bireysel Faktörler	29
3.3.2.	Çevresel Faktörler	30
3.4.	Eğitim Kurumlarında Yaşanılan Kazalara İlişkin İstatistikler	31
BÖLÜM 4		34
EĞTİM KURUMLARINDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARI		34
4.1.	Eğitim Kurumlarında İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Yasal Düzenleme..	34
4.2.	Eğitim Kurumlarındaki İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamaları.....	37
4.2.1.	Eğitim Kurumlarında Oluşturulacak İş Sağlığı ve Güvenliği Ekipleri	37
4.2.2.	Eğitim Kurumlarına Tanımlanan NACE Kodu ve Tehlike Sınıfı.....	43
4.2.3.	Eğitim Kurumlarında Risk Değerlendirmesi ve Acil Durum Eylem Planı	45
4.2.4.	Eğitim Kurumlarında Pandemi Faaliyet Planı	47
4.3.	Eğitim Kurumlarında Risk Oluşturan Alanlar.....	51
4.4.	Eğitim Kurumlarında Yaşanılan Kaza Örnekleri	55
BÖLÜM 5		59
EĞTİM KURUMLARINA YÖNELİK DOKÜMANLAR VE ÖRNEK ALAN ÇALIŞMASI		59
5.1.	Eğitim Kurumlarında Örnek İş Sağlığı ve Güvenliği Dokümanları.....	59
5.2.	Eğitim Kurumlarında Örnek Alan Çalışması	59
5.2.1.	İlköğretime İlişkin Örnek Alan Çalışması	59
5.2.2.	Liseye İlişkin Örnek Alan Çalışması	64
5.2.3.	Üniversiteye İlişkin Örnek Alan Çalışması.....	67
BÖLÜM 6		71
SONUÇ VE ÖNERİLER		71
KAYNAKÇA		77
EKLER.....		82

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ILO	Uluslararası alışma Örgütü
İSG	İş Sağlığı ve Güvenliği
İSGB	İş Sağlığı ve Güvenliği Birimi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
NACE Kodu	Avrupa Topluğuında Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
STK	Sivil Toplum Kuruluğu
TMMOB	Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
WHO	Dünya Sağlık Örgütü

ŞEKİL VE TABLO LİSTELERİ

ŞEKİL LİSTESİ

- Şekil 1: Yıllar İtibariyle Yaşanan İş Kazası Sayıları.....21
- Şekil 2: Yıllar İtibariyle İş Kazası Sebebiyle Gerçekleşen Ölüm Sayısı.....21

TABLO LİSTESİ

- Tablo 1: 2018 Yılı Aktif Sigortalı Çalışan, İş Kazası ve Ölüm Sayıları.....22
- Tablo 2: Yıllara Göre Eğitim Kurumlarında Yaşanılan İş Kazaları ve Ölüm Sayıları
.....23

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.1. Problem Tanımı

Günümüzde meydana gelen tüketim artışı ve teknolojik gelişmeler ile birlikte artan makine kullanımı ve iş kollarının çeşitlenmesi yaşanan iş kazalarında artışı da beraberinde getirmiştir. Gerekli tedbir ve önlemlerin alınmaması ile iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin bir bilincin olmaması temel olarak kazaların yaşanmasına neden olmuştur. Bu sebeple, dünyada ve Türkiye’de çalışma hayatında iş sağlığı ve güvenliğine verilen önem giderek artmış ve bu hususa ilişkin birçok düzenleme yapılmıştır.

İnsanların sahip olduğu en temel hak olan yaşama hakkı gereği, devlet kişilerin sağlıklı ve güvenli bir alanda yaşama ve çalışma şartlarını sağlayabilmek için gerekli düzenlemeleri yapıp uygun iş ortamını oluşturmak zorundadır. Ülkemizde, 2012 yılında yayımlanarak 2013 yılında yürürlüğe konan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile çalışma hayatında daha sağlıklı ve güvenli bir iş ortamı oluşturmak ve iş kazalarını meydana gelmeden önleyebilmek adına büyük bir adım atılmıştır. Bu Kanun kamu ve özel sektör ayrımı gözetmeksizin bütün çalışanları kapsaması açısından önemlidir. 6331 sayılı Kanun ile işçi, memur, stajyer gibi statülere bakılmaksızın bütün çalışanlar iş sağlığı ve güvenliği hizmeti alanına dahil edilerek sağlıklı ve güvenli iş yerlerinde çalışma hakkı çalışanların tamamına tanınmıştır.

6331 sayılı Kanun’da yer alan düzenlemeler eğitim kurumlarını da kapsamaktadır. Bu düzenlemelerde okul müdürleri eğitim kurumlarındaki işveren olarak belirlenerek, okul binası ve çevresiyle ilgili iş sağlığı ve güvenliği önlemlerini almakla yükümlü kılınmıştır. Okul müdürleri iş sağlığı ve güvenliği ile alakalı

yükümlülüklerini 6331 sayılı Kanun'a dayanılarak çıkarılan Milli Eğitim Bakanlığı'nın hazırladığı 2014/16 sayılı Genelge kapsamında yürütmektedir.

Okul ve çevresinin güvenli hale getirilerek çalışanlarla birlikte eğitim ve öğretim gören öğrencilerin de can güvenliğini sağlamak, onlar için sağlıklı ve güvenli ortamlar oluşturmak önemlidir. Bu sebeple; tüm eğitim kurumlarında olası riskleri engelleyebilmek adına bütün tehlikelerin tespit edilerek risk değerlendirmesinin hazırlanması ve acil durum eylem planı kapsamında gerekli eğitim ve tatbikatların yapılması gerekmektedir.

Eğitim kurumları kadar nüfusun çoğunluğunu ilgilendiren başka bir yer bulunmamaktadır. Ülkemizdeki toplam nüfusun yaklaşık olarak %23'ü eğitim kurumlarında öğretmen veya öğrenci olarak yer almaktadır (MEB, 2020). Bu da ülkemizde her dört kişiden birinin okullarda olduğu anlamını taşımaktadır. Böylesine kalabalık ortamlar ise pandemi dönemlerinde büyük risk oluşturmaktadır. Diğer taraftan; yaralanma, ölüm gibi sonuçlara yol açan kazaların büyük bir bölümünün eğitim kurumlarında meydana gelmesi kaçınılmazdır. Bu nedenle, iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili tedbirler öncelikli olarak eğitim kurumlarında da alınmalı ve bu hususa büyük önem verilmelidir.

Eğitim kurumlarında, yapılan tüm iş sağlığı ve güvenliği düzenlemelerine rağmen yaralanma ve can kaybıyla sonuçlanan kazalar meydana gelmektedir. Yaşanılan bu kazalar bize yapılan düzenlemelerin yetersiz kaldığını ve kazaların azaltılması için daha ciddi başka düzenlemelerde yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na göre, iş yerlerinde yapılacak iş sağlığı ve güvenliği çalışma süreleri, işyerlerinin tehlike sınıfına göre belirlenmektedir. Eğitim kurumlarının tehlike sınıfı az tehlikeli olarak belirlendiğinden iş sağlığı ve güvenliği çalışma süreleri diğer tehlike sınıflarına göre çok daha azdır. Bu sürenin artmasını sağlamak ancak eğitim kurumlarının tehlike sınıfının az tehlikeliden tehlikeli sınıfa yükseltilmesi ile sağlanabilir. Bu sayede iş sağlığı ve güvenliği çalışma sürelerinin artmasıyla tehlikeler ve riskler daha detaylı belirlenerek gerekli düzenleyici ve önleyici faaliyetler daha doğru uygulanacaktır. Sonuç olarak bu düzenlemenin eğitim kurumlarında yaşanan kazaların azalmasında etkili olacağı düşünülmektedir.

1.2. Hipotez ve Araştırma Sorusu

Çalışmanın hipotezi “Eğitim kurumlarının tehlike sınıfının yükseltilmesi durumunda eğitim kurumlarında yaşanan kaza sayısı azalır ve bu kurumlarda bulunan kişilerin daha az tehlikeye maruz kalması sağlanır.” şeklindedir.

Bu çalışma kapsamında aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

- ❖ Eğitim kurumlarında yaşanan iş kazalarının sayısı nedir?
- ❖ Eğitim kurumlarında ölümlle sonuçlanan iş kazaları var mıdır?
- ❖ Eğitim kurumlarında yaşanan iş kazalarının nedenleri nelerdir?
- ❖ Eğitim kurumlarında alınması gereken iş sağlığı ve güvenliği önlemleri nelerdir?
- ❖ Eğitim kurumlarının az tehlikeli sınıfta yer almasının kazalar üzerindeki etkisi nedir?
- ❖ Eğitim kurumları tehlikeli sınıfta yer alırsa iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarında neler değişir?

1.3. Çalışmanın Amacı ve Önemi

Ülkemizde yaşanan eğitim kurumu kazaları incelendiğinde, eğitim kurumlarının az tehlikeli sınıfta bulunmasından dolayı iş sağlığı ve güvenliği uzmanlarının yasal olarak ayırması gereken sürelerin az olması sebebiyle yeterli saha çalışmasının yapılamadığı gözlenmektedir. Bu nedenle; bu çalışmada, eğitim kurumlarının az tehlikeli sınıftan çıkarılarak tehlikeli işyerleri sınıfına geçirilmesi için gerekçeler sunulacaktır. Bu değişiklik sayesinde saha çalışmalarına yeterli zaman ayrılması ile iş güvenliği uzmanları daha detaylı çalışmalar yapabilecek ve gerekli önlemleri önerebilecektir. Çalışmadan elde edilecek sonuçların uygulanması halinde eğitim kurumlarındaki kazaların azalmasının sağlanacağı düşünülmektedir. Bu sayede çalışan ve öğrencilerle birlikte nüfusun büyük bir bölümünü ilgilendiren eğitim kurumlarının daha güvenli ortamlar haline gelmesi sağlanacaktır.

1.4. Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışmada öncelikli olarak iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması kapsamında Kanun ve Yönetmelikler ile konu ile ilgili ulaşılan makaleler, kitaplar, tezler, akademik araştırma ve bilgiler, basına yansımış olan okul kazaları ve bu kazalara ilişkin Mahkeme kararlarından faydalanılmıştır. Ayrıca eğitim kurumlarındaki iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili örnek risk değerlendirmesi, acil durum eylem planı ve pandemi planı hazırlanmıştır. Risk değerlendirmesi hazırlanırken Fine Kinney metodu kullanılmıştır. Fine Kinney metodu, W. T. Fine tarafından geliştirilip Kinney ve Wiruth tarafından 1976'da yeniden düzenlenmiştir. Bu metod, risk derecelendirilmesine göre öncelik verilecek işlerin belirlendiği ve öncelikli olarak kaynakların nerelerde kullanılması gerektiğini gösteren bir metottur. Bu metotta, önlem alınıp alınmayacağına karar verilirken, risklerin ağırlık oranları hesaplanarak derecelendirme yapılır (Erzurumluoğlu ve ark., 2015). Daha sonra çalışma kapsamında, iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili alan çalışması yapılmıştır. Alan çalışması için Ankara'dan bir ilkokul, bir lise, bir de üniversite seçilmiştir. Seçilen bu eğitim kurumlarındaki iş sağlığı ve güvenliğine yönelik eksikler tespit edilerek bu eksikliklere yönelik öneriler oluşturulmuştur. Son olarak, eğitim kurumlarında uyulması gereken iş sağlığı ve güvenliği kurallarını içeren rehber niteliğinde öneriler oluşturulmuştur.

Bu kapsamda bu çalışma 6 bölüm olarak ele alınmıştır. Çalışmanın ilk bölümünde tezin giriş bölümüne yer verilerek, tezin problemi, hipotezi, amacı gibi hususlara yönelik bir değerlendirme yapılmıştır. İkinci bölümde, iş sağlığı ve güvenliğinin amacı, önemi, kapsamı, zaman içerisinde yaşadığı gelişim ve iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili mevzuat ile iş kazalarına ilişkin istatistiki bilgilere değinilmiştir. Üçüncü bölümde ise eğitim kurumlarındaki güvenlik ve iş sağlığı güvenliği kavramları ile eğitim kurumlarında kazalara etki eden faktörler ve bu kazalara ilişkin istatistikler değerlendirilmiştir. Çalışmanın dördüncü bölümünde eğitim kurumlarındaki iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili düzenlemeler, bu düzenlemelerin uygulamaları ve eğitim kurumunda risk oluşturan alanlar ve eğitim kurumlarında yaşanan kaza örnekleri ele alınmıştır. Örnek iş sağlığı ve güvenliği dokümanları ile örnek alan çalışmaları beşinci bölümde incelenmiştir. Çalışmanın

son bölümünü oluşturan altıncı kısımda da tez çalışmasının genel bir değerlendirmesi yapılarak sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

BÖLÜM 2

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ HAKKINDA TEMEL BİLGİLER

Tarihsel gelişim süreci içerisinde insanoğlu barınma, beslenme, sağlık, güvenlik gibi temel ihtiyaçlarını karşılamak ve refah seviyesini artırmak için çalışmaya gereksinim duymuştur. Bilinen ilk toplumlar ihtiyaçlarını avlanarak karşılamaya çalışırken yerleşik hayata geçilmesiyle birlikte insanoğlu çalışma hayatını tarıma ve sanayileşmeye doğru yöneltmiştir. Tarımsal üretim toplumundan sanayi odaklı topluma geçiş ile birlikte makineleşmenin artması ve farklı iş kollarının ortaya çıkmasıyla yaşanan iş kazaları ve işçi ölümlerinde ciddi artışlar meydana gelmiştir. Sanayileşme ile birlikte dünyada önemli bir sorun olarak karşımıza çıkan iş kazaları ve işçi ölümleri, iş güvenliği ve işçi sağlığı kavramlarının önemini de ortaya çıkarmıştır.

İş güvenliği ve sağlığıyla ilgili farklı kuruluşlar farklı tanımlamalarda bulunmuştur. İş güvenliği ve işçi sağlığı kavramlarını ayrı ayrı irdeleyecek olursak; Milli Eğitim Bakanlığı iş güvenliğini, *'işçilerin iş kazalarına uğramalarını önlemek amacıyla güvenli çalışma ortamını oluşturmak için alınması gereken önlemler dizisi'* olarak tanımlarken (MEB, 2014); Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) iş güvenliğini, *'iş yerlerinde işin yapılması sırasında çalışma ortamındaki çeşitli etmenler nedeniyle çalışanların karşılaştıkları sağlık sorunları ve mesleki tehlikelerin ortadan kaldırılmasına yönelik yapılan sistemli çalışmalardır.'* şeklinde tanımlamıştır (TMMOB, 2012).

Milli Eğitim Bakanlığı işçi sağlığını, *'bütün mesleklerde çalışanların sağlığını sosyal, ruhsal ve bedensel olarak en üst düzeyde tutmak, çalışma koşullarını ve üretim araçlarını sağlığa uygun hale getirmek, çalışanları zararlı etkilerden koruyarak işin ve çalışanın birbirine uyumunu sağlamak üzere kurulmuş bir tip dalı'* olarak tanımlamıştır (MEB, 2014).

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ise işçi sağlığını, *'çalışanların tüm insanların fiziksel, ruhsal, moral ve sosyal yönden tam iyilik durumlarının sağlanmasını ve en yüksek düzeylerde sürdürülmesini, iş koşulları ve kullanılan zararlı maddeler nedeniyle çalışanların sağlığına gelebilecek zararların önlenmesini ve ayrıca işçinin fizyolojik özelliklerine uygun yerlere yerleştirilmesini, işin insana ve insanın işe uymasını asıl amaçlar olarak ele alan tıp bilimi'* şeklinde tanımlamıştır (TMMOB, 2012).

Bu bağlamda; iş sağlığı ve güvenliği genel olarak, daha iyi bir çalışma ortamı sağlamak için işyerlerini işin yapımı sebebiyle ortaya çıkabilecek tehlikelerden ve sağlığa zararlı durumlardan uzaklaştırmak için yapılan sistemli çalışmalar olarak ifade edilebilir (Akyiğit, 2006).

İş sağlığı ve güvenliği, bir iş ortamında işveren, çalışan, tesadüfen o iş ortamında bulunan herkesin sağlık ve güvenliğini tehlikeye düşürecek tüm unsurları göz önünde bulundurarak sağlıksız ve güvensiz çalışma alanlarının sebep olduğu iş kazası ve sağlık sorunlarını ortadan kaldırmaya veya azaltmaya çalışan bir bilimdir(Yaman, 2004).

İş sağlığı ve güvenliği, çalışanları üretim süreci içerisinde karşılaşılabileceği tehlikeli durumlardan koruyan ve çalışanların temel insan haklarının gözetildiği bir ortamda çalışmasını sağlamak için yapılan çalışmalar bütünü olarak ifade edilebilir(Seyyar, 2002).

İş sağlığı ve güvenliğinde üzerinde durulması gereken önemli bir unsurda verimliliktir. Bu sebeple; işverenler iş sağlığı ve güvenliğini bir maliyet unsuru olarak görmekten ziyade yaşanan herhangi bir iş kazası durumunda karşılaşılabilecek olan iş gücü, zaman ve mal kaybının engellenmesi için yapılan çalışmalar bütünü olarak değerlendirmeli ve iş sağlığı ve güvenliğini verimliliklerini artıran, üretimlerinde devamlılığı sağlayan ve rekabet güçlerini artıran bir husus olarak görmelidirler (Coşkun, 2008).

Sonuç olarak iş sağlığı ve güvenliğini; işyerlerinde çalışan kişilerin sağlığına zarar verebilecek koşulları, onların güvenliği için tehlike oluşturabilecek durum ve davranışları ortadan kaldırmak veya minimuma indirmek, verimi artırmak

ve üretimde devamlılık sağlamak için yapılan sistemli çalışmalar olarak değerlendirmek mümkündür.

2.1. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Konusu, Amacı ve Önemi

İş sağlığı ve güvenliğinin konusunu genel olarak tıbbi, teknik, hukuki, psikolojik, beşeri ve yönetsel hususlar oluşturmaktadır. İşyerlerinde kullanılan üretim ve donanım teknolojisi, ergonomik koşullar, çalışanların yaşı ve beceri düzeyleri, organizasyon şekli, ilgili mevzuat, çalışanların işe uygunluğu ve sağlık kontrolleri, tıbbi hizmetler, gürültü, toz, havalandırma, temizlik, sıcaklık gibi çalışma ortamı özellikleri, işe alım süreci, sosyal hizmetler, çalışma saatleri gibi daha pek çok husus doğrudan veya dolaylı bir şekilde iş sağlığı ve güvenliğinin alanı içine girmektedir (Naycı, 2010).

İşin yapımı esnasında karşılaşılabilecek yaralanma ve kazalar ile iş yerinde bulunan riskleri önlemek veya minimuma indirmek, çalışanlar için sağlıklı ve güvenli ortamlar oluşturmak iş sağlığı ve güvenliğinin sağlamaya çalıştığı temel amaçtır (Karakaş, 2013). Başka bir ifadeyle iş sağlığı ve güvenliğinin temel amacını; çalışanların çevre, iş ve sosyal ortamlarda karşılaşılabilecekleri her türlü tehlikeyi önlemek ve bu ortamlarda onlar için sağlıklı ve güvenli alanlar oluşturarak onların zarar görebileceği her türlü durumu en aza indirmek olarak yorumlamak mümkündür.

Bu kapsamda iş sağlığı ve güvenliğinin temel amaçlarını üç başlık altında inceleyebiliriz:

İş sağlığı ve güvenliğinin en temel amacı çalışanları korumaktır. Çalışanları korumak amacı kapsamında yapılan iş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerinde genel olarak çalışanların iş kazası ve meslek hastalıklarına karşı korunması ile onların ruh ve beden bütünlüklerinin sağlanması hedeflemektedir (İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Rehberi, 2019). Çalışanların işyerindeki olumsuz çalışma koşullarının etkilerinden korunarak rahat ve güvenli bir ortamda çalışabilmelerinin sağlanması için iş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerini yürüten iş sağlığı ve güvenliği uzmanları işyerlerinde aydınlatma, gürültü, ısıtma gibi birçok hususa ilişkin önlemler almaktadır.

İş yerinde yaşanılacak tehlikelere karşı çalışanların korunmasının yanı sıra üretim güvenliği ve verimliliği sağlamakta iş sağlığı ve güvenliğinin amaçlarındandır. Sağlıklı çalışma ortamlarının sağlanmasıyla çalışanların iş kazası ve meslek hastalıklarına karşı korunduğu ortamlarda iş kazası sonucu karşılaşılan iş gücü kayıplarının önüne geçilerek üretim devamlılığı sağlanacak; ayrıca, alınan iş sağlığı ve güvenliği önlemleri ile çalışanlarda bir güven hissi oluşturularak motivasyon ve iş veriminde artış yaşanacaktır. İş sağlığı ve güvenliğine gerekli önemi göstermeyen işyerlerinde yaşanabilecek kazalar sonucu karşılaşılabilecek sorunlar maliyet, iş gücü kaybının yanı sıra malzeme kaybı, zaman kaybı ve üretimin durması, yavaşlaması veya aksamasıdır. Bu sebeple; alınacak iş sağlığı ve güvenliği önlemleri ile üretim güvenliğinin sağlanması beraberinde verimliliği getireceğinden ekonomik açıdan büyük önem taşımaktadır (Arikoğlu,1992).

Çalışma ortamı güvenliğini sağlamak iş sağlığı ve güvenliğinin bir diğer amacıdır. Makine arızaları, patlama olayları, yangın gibi çalışma ortamını tehlikeye düşürerek güvensiz ve sağlıksız bir işyeri ortamı oluşturan durumlar alınacak iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri ile ortadan kaldırılarak güvenli çalışma ortamları sağlanmış olur (Coşkun, 2008).

Sanayileşmeyle birlikte yaşanan teknolojik gelişmeler sonucu yaşanan iş kazalarında ciddi artışlar meydana gelmiştir. İş sağlığı ve güvenliğine gereken önemin verilmemesi ve alınması gereken tedbirlere uyulmaması bu artışlarda rol oynamış ve çalışanlara sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamı oluşturulması sorunu meydana gelmiştir. Bu yüzden, iş mevzuatının en önemli amacı sağlıklı ve güvenli çalışma alanları oluşturularak çalışanların sağlıklarını ve beden bütünlüklerini korumak olmalıdır (Karakaş, 2013).

İş kazalarını önlemeye çalışmak, yaşanan kayıpları telafi etmekten daha kolay ve insancıl bir yaklaşımdır. Bu sebeple, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğini sağlamak insani bir zorunluluktur. Gereken tedbir ve önlemlerin alınmaması sebebi ile karşılaşılan iş kazalarındaki artış hem işçi hem de işveren için sorun teşkil etmektedir. Çalışanların ruh ve beden bütünlüklerinin zarara uğraması, hayatlarını kaybetmeleri, bakmakla yükümlü oldukları insanların geçimlerini sağlamada

sıkıntıya düşmeleri iş kazasının işçi açısından sebep olduğu sorunlardan bazılarıdır (Aksoy, 1982).

Sosyal Güvenlik Kurumu'nun 2018 yılı verileri itibariyle 1542 kişi iş kazası sebebiyle hayatını kaybetmiş ve çalışmak için evinden ayrılan her 100 işçiden 2.42'si evine iş kazası yaşamış olarak geri dönmüştür (SGK, 2020).

Diğer taraftan, sorunun insancıl yönü kadar ekonomik yönü de büyük önem taşımaktadır. İş kazaları sonucu ödenen yüksek tazminatlar, işçi motivasyonunun düşmesi ile verimliliğin azalarak maliyetlerin artması, iş kazası ile meydana gelen işçi, zaman, malzeme ve üretim kaybı işyerlerinde ekonomik zarara neden olmaktadır (Süzek, 2013).

2018 yılında yaşanan kazalar sonucu oluşan geçici iş göremezlik süresi sebebiyle 2.488.001 gün iş gücünde kayıp meydana gelmiştir (SGK, 2020). Bu sebeple; alınacak iş sağlığı ve güvenliği önlemleri ile işçi ve işyerlerinin, iş kazalarından kaynaklanan kayıplarını en aza indirmek tüm toplumun yararınadır. İşte bu yüzden iş sağlığı ve güvenliği önem taşımaktadır (Altınel, 2011).

2.2. İş Sağlığı ve Güvenliğinin Tarihsel Gelişimi

İş sağlığı ve güvenliğinin dünya ve ülkemizdeki gelişimi sanayileşmenin başlaması ile birlikte ortaya çıkmıştır. İş sağlığı ve güvenliğinin gelişimsel sürecini sanayi devrimi öncesi ve sonrası olarak iki kısımda inceleyebilmek mümkündür.

İlk çağlardan günümüze insanoğlu özellikle besin ihtiyacını karşılamak adına avcılık ile uğraşmıştır. Sonrasında yerleşik hayata geçilmesi ile birlikte tarımla uğraşmaya başlayan insanoğlu ilerleyen ve gelişen teknoloji sayesinde üretim biçimini değiştirmeye başlamıştır. Sanayi devrimiyle birlikte üretimde kullanılan insan gücü yerini makinelere bırakmıştır. Makineleşmenin beraberinde getirdiği üretim bolluğu hem artan nüfusun tüketim ihtiyacını karşılamada etkili olmuş hem de ülkeleri yeni pazar arayışlarına yönelterek Osmanlı Devleti gibi ülkelerin de sanayi devriminden olumlu ya da olumsuz şekilde etkilenmesine yol açmıştır (Kılıkış, 2014).

Sanayi devrimi öncesinde yoğun olarak gerçekleştirilen tarımsal üretimde çalışan kişilerde de bazı sağlık sorunları ve kazaların yaşandığı görülmektedir. Yaşanılan bu sağlık sorunları ve kazalara ilişkin bu dönemlerde dahi iş sağlığı ve güvenliğine dair bazı düzenlemeler yapılmış ve tarihin bilinen ilk yasalarından olan Hammurabi Kanun'larında yapılan iş sebebiyle çalışanın uğrayacağı olumsuzluklardan dolayı işverenin sorumlu tutulacağı düzenlenmiştir. Zaman içerisinde birçok düşünür, filozof ve bilim insanı da iş sağlığı ve güvenliği üzerinde çalışmalarda bulunmuş; Aristoteles koşucular ve gladyatörler için diyet konusunda fikirler sunarken, Herodotos ilk kez işçilere yeterli besin verilmesi fikrini ortaya çıkarmıştır. Hipokrates ise ilk kez kurşunun etkileri üzerine yönelerek felç ve görme bozukluklarının kurşun etkisi sebebiyle ortaya çıktığını savunmuştur (Çiçek, Ö. Öçal, M. 2012).

Sanayi devrimi sonrasında artan üretim ile birlikte artan refahla nüfus ve tüketimde de artış yaşanmış bu da üretim çeşitliliğinin artarak yeni sanayi kollarının oluşmasına neden olmuştur. Bu süreç içerisinde sanayi üretiminde yer alan insan gücü iş sağlığı ve güvenliği konusunda tedbirlerin yeterli olmamasından ve bilinç eksikliğinden dolayı birçok kazaya maruz kalmış ve hayatını kaybetmiştir (Gençler, 2007).

Sanayi devrimi ile birlikte fabrikaların çoğalması işçi sınıfının nüfusunda da artışa sebep olmuştur. Özellikle İngiltere de meydana gelen sanayileşme ile birlikte insan gücüne olan ihtiyaç artmıştır. Bu dönemde iş sağlığı ve güvenliğinin göz önünde bulundurulmadığı özellikle üretimin ön plana çıktığı görülmektedir. Bu durum kadın ve çocuk çalışan sayısının yüksek oranda olmasına, çalışma alanlarında sağlık ve güvenlik şartlarının oluşturulmamasına neden olmuştur. Öncelikli olarak üretim seviyesinin yüksek tutulması çabasının gösterildiği bu dönemde uzun çalışma saatleri, kötü çalışma koşulları, cinsiyet ayrımı yapılmadan ve pozitif ayrımcılık gözetilmeden herkes eşit koşullarda çalıştırılmıştır (Topak, 2014).

Bu dönem içinde ortaya çıkan sağlık sorunları iş sağlığı ve güvenliği konusunda önlemlerin alınmasında etkili rol oynamıştır. Bu dönemde yaptıkları çalışmaları kitap haline getiren bazı araştırmacıların ortaya koyduğu bilgiler ile yasal düzenlemelerin ortaya çıkışı sağlanmıştır. Özellikle fabrikalar kanunu, çocuk işçiliği

kanunu, işyeri hekimliği gibi kanunların ortaya çıkışı sanayi devrimi sonrası iş sağlığı ve güvenliğinin önem kazanması ve ilerlemesi yönünde olumlu adımlar atılmasını sağlamıştır. Alınan kararlar ve çıkarılan kanunlar ülkelerin kendi özelinden çıkarak uluslararası boyut kazanmasını sağlamıştır. Bu durum iş sağlığı ve güvenliği alanında gelişmelerin hızlanmasına daha iyi önlemler alınmasına ve kanunlarla desteklenmesinin yolunu açmıştır. Günümüzde iş sağlığı ve güvenliği açısından Avrupa ülkelerinin kat ettiği yol gözle görülür biçimde ortadadır. İş sağlığı ve güvenliği konusunda ilgili kuruluşların kurulması bu konuya verilen önemi ortaya koymaktadır (Topak, 2014).

Ülkemizde ise iş sağlığı ve güvenliğine dair gelişmeler Osmanlı İmparatorluğu döneminde Tanzimat Devri ile birlikte görülmeye başlanmıştır. Tanzimat'tan önceki dönemde daha çok zanaatkârlıkla uğraşan esnaf dini esaslara bağlı meslek örgütlerinin belirlediği kurallara göre yönetilirken zamanla bu meslek örgütleri yalnızca Müslüman değil gayrimüslim esnaf ve zanaatkarların da yer aldığı loncalar haline dönüşmüştür. Loncalarda esnaf ve zanaatkârlar katı dini kuralların aksine kararlarını serbest olarak ortak bir şekilde almıştır. Bu dönemde bir iş sağlığı ve güvenliği bilincinden tam olarak söz edilemezken genel olarak ustanın çalışanlarına işi iyi öğretmesinin kaza riskini azaltacağı kanısı üzerinde yoğunlaşmıştır (Altan, 2004).

Ekonomik ve siyasi etkileşimle birlikte Osmanlı İmparatorluğu da Avrupa'daki sanayileşmeden payını almış ve usta çırak ilişkisi temel alınarak gerçekleştirilen üretim yerini sanayi üretimine bırakmaya başlamıştır. Sanayileşmenin başlaması ile birlikte iş sağlığı ve güvenliğinin önemi de ortaya çıkmıştır. Tanzimat'tan sonra düzenlenen Dilaver Paşa Nizamnamesi, Maadin Nizamnamesi ve Mecelle iş sağlığı ve güvenliğine dair önemli düzenlemeler içermektedir (Arıcı, 1999).

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulmasıyla birlikte sanayileşmek için adımlar atılmış bu da iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili düzenlemeleri beraberinde getirmiştir. Cumhuriyet Dönemi'nde gerçekleştirilen düzenlemeler Osmanlı Devleti'ndeki düzenlemelere göre daha kapsamlı bir şekilde gerçekleştirilmiş, çalışma süreleri, iş kazası durumunda işveren sorumluluğu, hafta tatili, kadın ve

çocuk çalışanların korunması gibi hususlar ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. 1936 yılında yayınlanan ve Türkiye'nin ilk İş Kanunu olma özelliğini taşıyan 3008 sayılı İş Kanunu iş sağlığı ve güvenliği açısından önem taşımaktadır. Çalışma hayatına ilişkin düzenlemeleri içeren Kanun'da iş sağlığı ve güvenliğine dair de alınması gereken önlemlere yönelik maddelere yer verilmiştir (Makal, 1992, Talas, 1992).

1945 yılında Çalışma Bakanlığı'nın kurulması ile ilgili Kanun yayınlanarak Türkiye de çalışma hayatının daha düzenli hale getirilmesinin adımı atılmıştır. Takip eden yıllarda yayınlanan ve yeniden düzenlenen kanunlar neticesinde her geçen gün ülkemiz iş sağlığı ve güvenliği alanında ciddi adımlar atmıştır (Gerek, 2008).

Son olarak 2012 yılında yayınlanan ve güncel olarak hala uygulamada bulunan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu iş hayatında tam anlamıyla önlemlerin alınması ve belli bir düzen dahilinde uygulanmasını sağladığı için önem arz etmektedir. Bu kanunun çalışma hayatına sağladığı en önemli katkı önlemlerin kaza olduktan sonra değil olası kazaların meydana gelmeden önce güvenlik önlemlerinin alınmasını düzenlemesi olmuştur. Bu Kanun çerçevesinde yayınlanan yönetmeliklerle birlikte iş sağlığı ve güvenliği konusunda daha emin adımlarla yol kat edilmesinin önü açılmıştır (6331 sayılı Kanun, 2012).

2.3. İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Yasal Düzenlemeler

2.3.1. Anayasa

Dünyadaki diğer ülke örneklerinde olduğu gibi ülkemizde de işçi sağlığının korunması için alınması gereken önlemler çeşitli düzenlemelerle belirlenmiş ve bu düzenlemeler kendisine anayasada da yer bulmuştur.

Anayasanın 2'nci maddesi Türkiye Cumhuriyetinin sosyal bir hukuk devleti olduğunu vurgularken devletin amaç ve görevlerini belirten 5'inci maddede yer alan '*... kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.*' hükmü ile sosyal devletten ne anlaşılması gerektiği açıklanmıştır.

Anayasada yer alan sosyal devlet ilkesi gereği kişilerin temel hak ve özgürlüklerini koruma altına alan devlet, kişilerin temel hak ve özgürlüklerinden olan yaşama ve sağlık hakkı kapsamında işçi sağlığı, iş sağlığı ve güvenliğini de anayasa ile koruma altına almaktadır.

Bu bağlamda; Anayasanın 17'nci maddesinde devletin kişinin maddi ve manevi varlığını koruma altına alacağı, 49'uncu maddesinde devletin çalışanların hayat seviyesini yükseltmek ve çalışma hayatını geliştirmek amacıyla çalışanları korumak için gerekli önlemleri alacağı; 50'nci maddesinde kimsenin, yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmayacağı ile küçükler ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanların çalışma şartları bakımından özel olarak korunacakları, 56'ncı maddesinde kişilerin sağlık hakkı güvence altına alınmıştır.

2.3.2.4857 Sayılı İş Kanunu

Avrupa Birliği müzakere süreci içerisinde ülkemizin mevzuatını AB'ne uyumlu hale getirmek ve rekabet ortamının gereklerini karşılamak üzere hazırlanan 4857 Sayılı İş Kanunu 10.06.2003 tarih ve 25134 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (4857 sayılı Kanun, 2003).

Bu Kanun ile genel olarak, işverenler ile bir iş sözleşmesine dayanarak çalıştırılan işçilerin çalışma şartları ve çalışma ortamına ilişkin hak ve sorumlulukları, oluşturulacak kurullar ve alınması gereken önlemler düzenlenmiştir. Bu Kanunun yayımlanması ile birlikte çırak ve stajyerler de iş kazalarına karşı koruma altına alınmıştır.

4857 sayılı Kanunda yer alan maddeler işçilerle ilgili hususları düzenlerken işçi sağlığı ve güvenliği üzerinde yoğunlaşarak iş yeri ortamında bulunan tehlikelerin ortadan kaldırılması üzerinde durmuş ancak bu tehlikelerin önceden tespiti ve ortaya çıkmadan önlenmesi gibi hususları düzenlememiştir.

2.3.3.6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu

6331 sayılı Kanun Amaç, Kapsam ve Tanımlar, İşveren ile Çalışanların Görev, Yetki ve Yükümlülükleri, Konsey, Kurul ve Koordinasyon, Teftiş ve İdari

Yaptırımlar ve Çeşitli ve Geçici Hükümler başlıkları altında toplam beş bölüm ve 39 asıl ve 10 geçici maddeden oluşmaktadır.

İşyerinde iş güvenliği, iş sağlığının sağlanması ve mevcut koşulların iyileştirilmesiyle ilgili direk olarak düzenlemelere yer veren, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 30.06.2012 tarih ve 28339 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak; 50’den fazla çalışanı olan az tehlikeli, tehlikeli ve çok tehlikeli kamu dışındaki bütün işyerlerinde 01.01.2013 tarihinde, 50’den az çalışanı olan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde 01.01.2014 tarihinde yürürlüğe girmiş olup, kamu kurumları ve 50’den az çalışanı olan az tehlikeli sınıftaki işyerlerinde 31.12.2023 tarihinde yürürlüğe girecektir.

Bu kanun ile kamu ve özel sektöre ait bütün iş ve işyerleri, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekilleri, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanların faaliyet konuları kapsam altına alınmıştır. Ancak; fabrika, bakım merkezi, dikimevi ve benzeri işyerlerindeki hariç Türk Silahlı Kuvvetleri, genel kolluk kuvvetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığının faaliyetleri, afet ve acil durum birimlerinin müdahale faaliyetleri, ev hizmetleri, çalışan istihdam etmeksizin kendi nam ve hesabına mal ve hizmet üretimi yapanların faaliyetleri ile hükümlü ve tutuklulara yönelik infaz hizmetleri sırasında, iyileştirme kapsamında yapılan iş yurdu, eğitim, güvenlik ve meslek edindirme faaliyetleri Kanun kapsamında değerlendirilmemiştir.

İşyerlerindeki tüm işçi ve işverenlerin, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili görev ve yükümlülükleri bu kanunda belirtilmiştir. Buna göre; işveren çalıştırdığı personelin sağlık ve güvenliğini sağlama, ortamdaki risklerin önlenmesi için tedbir alma ve mevcut durumu iyileştirme, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili çalışanlarına gerekli eğitimleri verme yükümlülüğündedir. Bu Kanuna göre her iş yerinde iş güvenliği uzmanı ve iş yeri hekimi görev yapacaktır.

Söz konusu Kanun çerçevesinde tehlike sınıfı ve çalışan sayısı dikkate alınarak görevlendirilecek olan iş güvenliği uzmanı işverene iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda rehberlik ve danışmanlık yapmakla yükümlüdür. Buna göre; iş güvenliği uzmanı görev aldığı işyerinde göreviyle ilgili mevzuat ve teknik gelişmeleri göz önünde bulundurarak iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eksiklik ve

aksaklıkları, tedbir ve tavsiyeleri belirleyip işverene yazılı olarak bildirir. İş güvenliği uzmanının yazılı olarak yaptığı bildirimleri işveren yerine getirmek zorunda olup bunu yapmaz ise iş güvenliği uzmanı durumu Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bildirir.

2.3.4. Yönetmelikler

T.C. Anayasa'sının 124'üncü maddesine göre; Cumhurbaşkanı, Bakanlıklar ve kamu tüzel kişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilme hakkına sahiptirler. Bu kapsamda iş sağlığı ve güvenliği alanında düzenlenen hususların ayrıntılarını belirleyen ilgili yönetmelikler şunlardır:

- İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği,
- İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik,
- İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik,
- İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik,
- İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği,
- İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik,
- Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik,
- Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik,
- İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik,
- Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği,
- Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği,
- Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği,
- Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik,
- Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi Yönetmeliği,
- İşyerlerinde İşin Durdurulmasına Dair Yönetmelik,

- İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği,
- Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik,
- Tehlikeli ve Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan İşlerde Çalıştırılacakların Mesleki Eğitimlerine Dair Yönetmelik,
- Sağlık Kuralları Bakımından Günde Azami Yedi Buçuk Saat veya Daha Az Çalışması Gereken İşler Hakkında Yönetmelik,
- Kadın Çalışanların Gece Postalarında Çalıştırılma Koşulları Hakkında Yönetmelik,
- Elle Taşıma İşleri Yönetmeliği,
- Çalışanların Gürültü ile İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik,
- Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik,
- Biyolojik Etkenlere Maruziyet Risklerinin Önlenmesi Hakkında Yönetmelik,
- Kanserojen veya Mutajen Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik,
- Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik,
- İş Hijyeni Ölçüm, Test ve Analizi Yapan Laboratuvarlar Hakkında Yönetmelik,
- Ekranlı Araçlarla Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik,
- Çalışanların Titreşimle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik,
- Geçici veya Belirli Süreli İşlerde İş Sağlığı ve Güvenliği Hakkında Yönetmelik,
- Tozla Mücadele Yönetmeliği,
- İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerinin Desteklenmesi Hakkında Yönetmelik,
- Askerî İşyerleri ile Yurt Güvenliği İçin Gerekli Maddeler Üretilen İşyerlerinin Denetimi, Teftişi ve Bu İşyerlerinde İşin Durdurulması Hakkında Yönetmelik,
- Balıkçı Gemilerinde Yapılan Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik,

- Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik,
- Çocuk ve Genç İşçilerin Çalıştırılma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik,
- İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik,
- İşyerlerinde İşveren veya İşveren Vekili Tarafından Yürütülecek İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerine İlişkin Yönetmelik.

2.4. İş Sağlığı ve Güvenliği Kazalarına İlişkin İstatistikler

Uluslararası Çalışma Örgütü iş kazasını, *'belirli bir zarara ya da yaralanmaya neden olan beklenmeyen ve önceden planlanmamış bir olay'* olarak tanımlarken; Dünya Sağlık Örgütü iş kazasını, *'önceden planlanmamış, çoğu kez kişisel yaralanmalara, makinelerin, araç ve gereçlerin zarara uğramasına, üretimin bir süre durmasına yol açan bir olay'* olarak değerlendirmiştir (Çakar, 2016).

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 3'üncü maddesinin 1-g bendine göre iş kazası; *'işyerinde veya işin yürütümü nedeniyle meydana gelen, ölüme sebebiyet veren veya vücut bütünlüğünü ruhen ya da bedenen özre uğratan olay'* şeklinde tanımlanmıştır.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 13'üncü maddesinde iş kazası; *'meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen engelli hale getiren olay'* olarak tanımlanırken, yaşanan olayın iş kazası olarak değerlendirilmesi için kazanın;

'a) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,

b) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle,

c) Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,

d) *Emziren kadın sigortalının, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,*

e) *Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş gelişi sırasında'*

olması gerektiği hükme bağlanmıştır.

İş kazasının nedenlerini en genel tabiriyle, tehlikeli davranışlar ve tehlikeli durumlar olarak ikiye ayırabilmek mümkündür. Bu sebeple; en basit tabiriyle, tehlikeli davranış ve durumları ortadan kaldırmak veya minimum düzeye indirmek de iş sağlığı ve güvenliğinin amacını oluşturmaktadır. İş kazalarının oluşumunu engellemek, tehlikeli durum ve davranışların ortadan kaldırılmasıyla mümkün hale gelecektir (Yılmaz, 2015).

Tehlikeli davranışlar, genelde beşeri faktörden meydana gelir ve iş yerinde çalışırken kazaya neden olacak dikkatsiz, tedbirsiz ve hatalı davranışlarından kaynaklanır. Eğitim, bilgi ve tecrübe eksikliği, fiziksel yetenek uyumsuzluğu, iş veya vardiya değişimine uyum sağlayamama, yorgunluk, tembellik, dikkatsizlik, acelecilik, bencillik, umursamazlık, korku, çekingenlik, endişe, sabırsızlık, heyecan gibi sebepler kişilerin tehlikeli davranışlarda bulunmasına neden olmaktadır. Tehlikeli davranışları;

'- *Sorumsuz biçimde, görev verilmeden ya da uyarılara aldırmadan güvensiz çalışmak,*

- *Kişisel koruyucu malzemelerin kullanılmaması,*
- *Koruyucuların güvenlik donanımlarının işe yaramaz hale getirilmesi,*
- *Çalışan makineleri durdurmadan işe devam etmek, bakım, onarım, ayar vb. yapmak,*
- *Tehlikeli hareketler (Raflara tırmanma, yüksekten atlama, koşma, malzemeyi fırlatma, vs.),*
- *Güvensiz istifleme ve yerleştirme,*
- *Güvenli malzeme yerine güvensiz olanı kullanma'*

olarak örneklendirmek mümkündür (Yılmaz, 2015).

Tehlikeli durumlar ise iş kazasına neden olabilecek fiziksel eksiklikleri, hatalı ve güvensiz durumları içermektedir. Kişisel koruyucuların temin edilmemesi veya yeterli koruma sağlamaması, kaygan, zayıf, arızalı zemin ve döşeme, yetersiz aydınlatma, yetersiz havalandırma, güvensiz çalışma metotları, güvensiz planlama gibi hususlar iş yerlerinde kazaya neden olabilecek tehlikeli durumları oluşturmaktadır (Yılmaz, 2015).

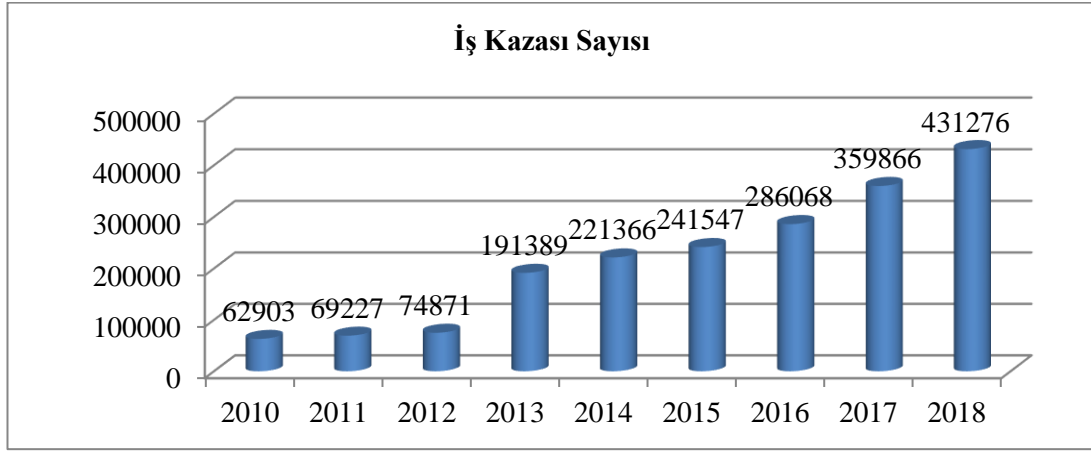
4857 Sayılı İş Kanununun 25/h maddesinde yer alan; *'İşçinin yapmakla ödevli bulunduğu görevleri kendisine hatırlatıldığı halde yapmamakta ısrar etmesi.'* hükmü ile 25/ı maddesinde yer alan; *'İşçinin kendi isteği veya savsaması yüzünden işin güvenliğini tehlikeye düşürmesi, işyerinin malı olan veya malı olmayıp da eli altında bulunan makineleri, tesisatı veya başka eşya ve maddeleri otuz günlük ücretinin tutarıyla ödeyemeyecek derecede hasara ve kayba uğratması'* hükmünde işçinin iş yerinde tehlikeli davranışlarda bulunması ve tehlikeli durumlar oluşturması sonucu işverenin haklı nedenle fesih hakkını kullanabileceği belirtilmiştir.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 14'üncü maddesinde iş kazalarının kayıt ve bildirimini nasıl yapılması gerektiği hususu düzenlenmiş ve bu hususa ilişkin işverenin sorumlulukları belirtilmiştir. Buna göre; işyerinde meydana gelen kazalarda işveren, iş kazasını kazadan sonraki üç iş gününde, sağlık hizmeti sunucuları ise kuruluşlarına gelen iş kazası durumlarını en geç on gün içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirir.

Diğer taraftan; işveren yaşanan iş kazalarının kaydını tutarak bunlarla ilgili gerekli incelemeleri yapıp raporları düzenlemekle yükümlüdür. Ayrıca işveren, yaralanma veya ölüme sebep olmayan; ancak, iş yeri ya da kullanılan iş ekipmanının zarara uğramasına neden olan olaylar ile bu tür olaylara neden olabilecek potansiyel durumları inceleyerek bu hususlar hakkında rapor düzenlemekle sorumludur.

Sanayileşmenin her geçen gün artması işçilerin de çalışma ortamında karşılaştıkları riskleri artırmıştır. Bu sebeple; iş kazaları çalışma hayatının sürekli gündeminde olan en önemli bir sorun olarak güncelliğini devamlı korumaktadır. Buna rağmen; dünyada ve Türkiye'de iş kazalarını önlemek ve iş kazalarına ilişkin riskleri minimuma indirmek amacıyla yapılan tüm düzenlemelere ve önlemlere

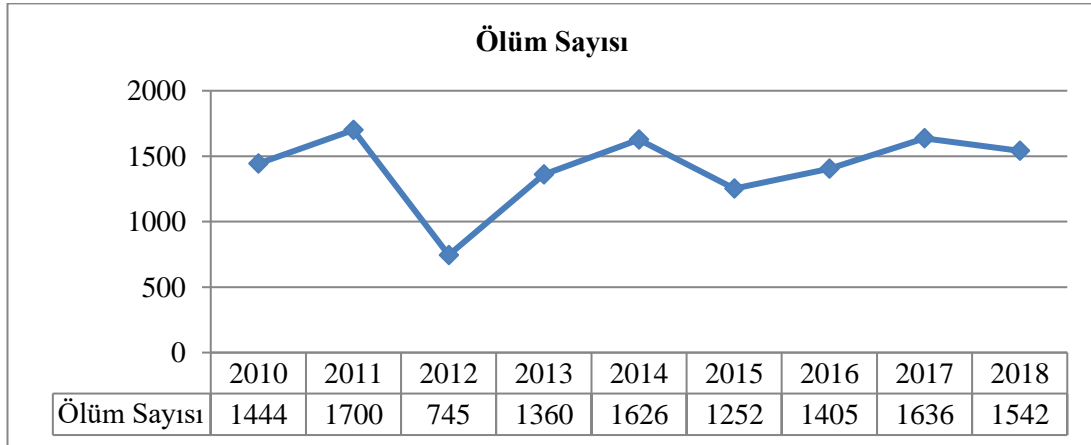
karşın iş kazaları ile iş kazaları sonucu hayatını kaybedenlerin sayısı sürekli artmaktadır.

Kaynak:http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yilliklari, Erişim Tarihi: 30.05.2020

Şekil 1: Yıllar İtibariyle Yaşanan İş Kazası Sayıları

Şekil 1’de Türkiye’de yıllar itibariyle yaşanan iş kazalarına yer verilmiştir. Grafiğe göre yaşanan iş kazalarında sürekli bir artış gözlemlenmiştir. Özellikle 2012 yılında 6331 Sayılı Kanun’un yayımlanmasıyla birlikte iş kazası bildirimleri mecburi hale getirildiğinden, 2013 yılında yaşanan iş kazası sayılarında bir sıçrama yaşanmış ve bundan sonraki yıllarda da kaza sayıları yüksek bir şekilde seyretmiştir.

Kaynak:http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yilliklari Erişim Tarihi: 30.05.2020

Şekil 2: Yıllar İtibariyle İş Kazası Sebebiyle Gerçekleşen Ölüm Sayısı

Şekil 2'ye göre, 2010 ile 2018 yılları arasında yaşanan iş kazasına bağlı olarak yaşanan ölümlerin sayı aralığında çok fazla bir değişim gözlenmemektedir. 2013 yılı itibariyle yaşanan iş kazası sayılarında artış görülmesine karşın yaşanan ölüm sayıları 6331 sayılı Kanun yayımlanmadan önce gerçekleşen ölüm sayılarına yakın seyretmiştir.

Şekil 1 ve 2'yi birlikte değerlendirdiğimizde, ölüm sayılarının yaşanan iş kazası içerisindeki oranı giderek düşmüştür. Bu da, 2012 yılından sonra iş kazası sayılarında artış yaşanmasına karşın bu kazaların ölüme sebebiyet vermeyecek nitelikte yaralanmalara sebep olan kazalar olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla, 6331 sayılı Kanun'un yayımlanmasıyla birlikte işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve hâlihazırdaki sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesi hususunda başarı sağlandığını göstermektedir.

Sosyal Güvenlik Kurumu en son 2018 yılına ilişkin iş kazası istatistiklerini yayınlamıştır. Buna göre, 2018 yılında yaşanan kazalar sebebiyle geçici iş göremezlik 2.488.001 gün iş gücü kaybı olarak kayda geçmiştir. 2018 yılında aktif sigortalı olarak çalışanların 431.276'sı iş kazası yaşarken, iş kazası yaşayan kişilerden 1542'si hayatını kaybetmiştir.

Tablo 1: 2018 Yılı Aktif Sigortalı Çalışan, İş Kazası ve Ölüm Sayıları

	2018 Yılı İçin
Aktif Sigortalı Çalışan Sayısı	22.072.840
İş Kazası Sayısı	431.276
Ölüm Sayısı	1542

Kaynak: http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yilliklari Erişim Tarihi: 30.05.2020

En fazla iş kazası bina inşaatı sektöründe gerçekleşirken, en fazla ölüm madencilik, inşaat, imalat ve ulaştırma sektörlerinde nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar arasında meydana gelmiştir.

2018 yılında, aktif sigortalı olarak çalışanların %2'si iş kazası yaşamıştır. Yaşanılan iş kazalarının %0,35'i ölümlle sonuçlanmıştır. Her gün en az 4 işçi hayatını kaybederek evine geri dönememektedir.

Tablo 2: Yıllara Göre Eğitim Kurumlarında Yaşanılan İş Kazaları ve Ölüm Sayıları

Yıllar	İş Kazası Sayısı	Ölüm Sayısı
2010	52	5
2011	72	4
2012	122	1
2013	712	3
2014	924	3
2015	1773	5
2016	4744	9
2017	5552	11
2018	6542	9

Kaynak: http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yilliklari Erişim Tarihi: 30.05.2020

Yıllar itibariyle eğitim kurumlarında yaşanan iş kazası sayıları düzenli olarak artarken, ölüm sayılarında artış ve azalışlar gözlemlenmektedir. 2018 yılında, eğitim kurumlarında 6542 iş kazası yaşanmış ve bu iş kazalarının 9 tanesi ölümlle sonuçlanmıştır. Maalesef ki, aynı ortamı paylaşmasına ve riskleri taşımasına karşın yukarıda yer alan rakamlar yalnızca eğitim kurumlarında çalışan öğretmen ve personellerin yaşadığı iş kazası ve ölüm sayılarını yansıtmakta, öğrencilerin eğitim kurumlarında yaşadığı kaza ve buna bağlı ölümleri kapsamamaktadır.

BÖLÜM 3

EĞİTİM KURUMLARINDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KAVRAMI

3.1. Eğitim Kurumlarında Güvenlik

İnsanoğlu; bakıma, beslenmeye ve korunmaya muhtaç bir şekilde doğar, bu haliyle de dünyadaki en zayıf canlı gruplarından birini oluşturur. İnsanın doğumu sonrasında bakma ve korunma görevi ailesinin sorumluluğundadır. Okul çağlarına gelinmesiyle birlikte bu sorumluluk yalnızca aileye ait olmaktan çıkar ve çocukların günlerinin büyük bir bölümünü geçirdiği okulla birlikte paylaşılır. Bu sebeple; öğrencilerin yalnızca eğitimine değil bir bütün halinde gelişimine önem veren eğitim kurumları, öğrencilerin eğitim aldıkları ve sosyalleşerek zaman geçirdikleri ortamları güvenli hale getirmekle sorumludurlar (Barhan, 2001).

En temel anlamıyla eğitim kurumlarındaki güvenlik, bünyesinde mevcut olan kişilerin güven içinde olması ve yaşamasıdır. Eğitim kurumlarındaki güvenliğin kapsamı; okulda bulunan öğrenci ve öğretmenler ile burada görevli personellerin okula gitmek için evden çıkmasıyla başlamakta ve bu kişilerin evlerine geri dönmesiyle sonlanmaktadır. Bu bağlamda; eğitim kurumlarındaki güvenlik, ev ve okul arasındaki güvenlik ile okul içerisindeki güvenlikten oluşmaktadır (Memduhoğlu ve Taşdan, 2007).

Öğrenciler okulda, sınıfta, okul ve ev arasındaki yolda, okul servisinde, spor salonunda, laboratuvarında günlerinin büyük bir bölümünü geçirmekte ve bu alanlarda birçok tehlikeye maruz kalmaktadırlar (Williams, 2001). Güvenliğin sağlanamadığı bu ortamlarda ise kazalarla karşılaşmak kaçınılmazdır. Dolayısıyla, öğrencilerin bulunduğu ortamlarda potansiyel risk oluşturan tehlike unsurları için gerekli önlemler alınmadığında kazalar yaşanmakta ve yaralanmalar meydana gelmektedir (Ayvaz, 2003).

Kazalar çocuk sağlığını fiziksel, psikolojik ve sosyal açıdan ciddi bir Şekilde etkilemektedir. Yaşanılan kazalar sonucu çocuklarda yaralanmalar meydana gelmekte sakatlık oluşabilmekte hatta ölümler bile meydana gelebilmektedir. Bu durumlar da çocuğun hayatını ciddi bir Şekilde etkilerken aileler ve toplum üzerinde de büyük bir yük oluşurmaktadır. Aslında kazalar gerekli önlemlerin alınması durumunda kaçınılabilir ve korunulabilir olaydır (Ayvaz, 2003). Kaçınılabilir ve korunulabilir olması sebebiyle çocukluk döneminde yaşanılan kazalar dikkatle incelenmesi gereken konulardan biridir (Posner, 2000).

Yapılan araştırmalar, eğitim kurumlarında yaşanılan kazaların çevreden kaynaklanan riskler ve davranışlardan kaynaklanan hatalar sebebiyle yaşandığını göstermektedir. Özellikle ocukların bilişsel ve davranışsal becerilerinin tam olarak gelişmemiş olması çocukların hatalı davranışlarda bulunarak bir risk unsuru oluşturmasına ve tehlikeli durum ve ortamlardan kendilerini koruyamamalarına sebep olarak, kaza yaşamalarına neden olmaktadır (Ergüder ve Yertutan, 2003).

Öğrencilerin, eğitim kurumlarında gün boyunca yapmış olduğu aktivitelerin birçoğu denetlenebilir, gözlenebilir, kısıtlanabilir ve genellikle de daha az risk barındıran davranışlardır. Dolayısıyla, eğitim kurumlarında ki kazalara ilişkin verilerin bilinebilir olması, kazalara veya kazaya sebebiyet verecek risk unsurlarına dair güvenlik önlemlerinin önceden alınabileceğini ortaya koymaktadır. Bu özelliği ile eğitim kurumlarında yaşanılan kazalar, çocukların diğer ortamlarda yaşadığı kazalardan ayrılmaktadır (Long, Schell ve Corrigan, 2001). Bu durum eğitim kurumundaki yöneticilere büyük sorumluluklar yüklemektedir. Yöneticiler, ğrencilerin okula ulaşımları esnasında, okulda, okul bahçesinde, okul faaliyetlerinin yapıldığı diğer alanlarda karşılaşabilecekleri tehlikelere ve riskli durumlara karşı öğrencilerin güvenliğini sağlayıp onları korumakla yükümlüdürler (Eraslan, 2007).

Eğitim kurumlarında meydana gelen kazalar ile ilgili yapılan araştırmalarda, bu kazaların %90 oranında önlenebilir olduğu görülmüştür. Eğitim kurumundaki yöneticilerin gerekli planlama ve düzenlemeleri yaparak kazalara dair önlem almaları tek başına yeterli olmamakta, öğrencilerin de kazalardan kaçınma ve korunmaya dair gerekli temel bilgi düzeyine sahip olmaları kazaların önlenmesi ve kazalardan korunmada büyük önem taşımaktadır (Eraslan, 2007).

Risk grubunu oluşturan dezavantajlı kısım öğrencilerdir. Bu sebeple, eğitim kurumlarındaki kazalara ilişkin alınan güvenlik önlemleriyle alakalı öğrencilerin bilgi düzeylerinin bilinmesi önemlidir. Çünkü öğrencilerin ve eğitim kurumunda bulunan diğer kişilerin güvenlik önlemlerini yeteri kadar bilmesi ve bu konuya ilişkin eğitime sahip olmasıyla birlikte kazaların önüne büyük oranda geçilebilecektir. Dahası küçük yaşlarda çocukların bu eğitimi alarak güvenlik bilincine sahip olması onların güvenli davranış becerilerinin gelişmesine neden olacaktır. (Cantez,2003).

3.2. Eğitim Kurumlarında İş Sağlığı ve Güvenliği

İş sağlığı ve güvenliği kavramı eğitim kurumlarında, güvenli bir ortam oluşturulabilmesi için üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. Eğitim kurumları üretimde bulunarak birçok fiziksel risk taşıyan işyerleri gibi olmasa da, kalabalık ortamlardan oluşması, bünyesinde korunmaya muhtaç dezavantajlı kişileri barındırması ve mesleki ve teknik okullar özelinde mikro düzeyde üretimde bulunması sebebiyle sağlıklı ve güvenli bir çevre oluşturabilmek adına iş sağlığı ve güvenliği açısından önemli bir yere sahiptir (Duyur, 2004).

Eğitim kurumlarında, iş sağlığı ve güvenliğinden tam olarak verim alabilmek için okul idarecileri, öğretmenler, öğrenciler ve okulda çalışan diğer personel kaliteli, düzenli ve sürekli bir şekilde eğitime tabi tutulmalıdır (Demirbilek, 2005).

Eğitim kurumlarında verilen iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri son dönemlerde büyük önem kazanmıştır. Bu eğitimler ile birlikte kişilerin iş sağlığı ve güvenliği hakkında daha bilinçli ve bilgili olmaları sağlanmaktadır (İşler, 2013). Eğitimle birlikte kişilere aktarılan bilgiler düzenli ve sürekli olduğunda belli bir zaman sonunda özümsererek uygulamaya dönüşmekte ve olumlu davranış değişiklikleri sağlanarak, bu davranışlar pekiştirilmektedir (Kılış, 2012).

Eğitim kurumlarında bulunan kişilere verilen iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri ile iş sağlığı ve güvenliğiyle alakalı sorunların çözülmesinde yol kat edilmekte ve güvenlik kültürünün oluşturulması sağlanmaktadır (Süzek, 2001).

İş sağlığı ve güvenliği eğitiminin başarısının arttırılarak toplumsal bilincin oluşturulabilmesi için; iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin kk yaşlardan itibaren eğitim kurumlarında verilmesi, işyerlerinde verilen eğitimin çoğaltılması ve iş sağlığı ve güvenliği uzman sayılarının arttırılması gerekmektedir (Yılmaz, 2009).

Bu bağlamda; iş sağlığı ve güvenliği eğitimi ile önlemlerine zen gösterilerek iş sağlığı ve güvenliğinin eğitim sistemimize dahil edilmesi gerekmektedir. Geleceğin işgücünün sağlıklı ve güvenli bir Şekilde yetiştirilebilmesi için iş sağlığı ve güvenliğinin eğitim süreci içerisine dahil edilmesi artık bir zorunluluktur. Dolayısıyla, ileriki zamanlarda özellikle çalışma hayatında problemlerle karşılaşmamak için kişiler ilköğretim zamanlarından itibaren eğitilmelidir (Karadurmuş, 2006).

İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yapılan çalışmalarda; iş sağlığı ve güvenliği konularıyla eğitim dönemlerinde müfredatta karşılaşmamış olan nesillerin, iş sağlığı ve güvenliğinin gerektirdiği davranış kültürünü ve zenini göstermekte güçlük çektikleri ve çalışma hayatlarında bu davranışlara uygun davranmayı reddettikleri gözlenmiş olup; müfredatta dahil edilen iş sağlığı ve güvenliği konularıyla kk yaşlarda taņıřan bireylerin güvenlik algılarında farkındalığın oluştuğu ve bunu yaşam biçimlerine dönüştürdükleri görülmüştür (Beşir, 2018). Ülkemizde 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 5-1 maddesinde, iş güvenliği uzmanı olabilecek mezunları yetiştiren fakültelerde 04.04.2015 tarihinden itibaren iş sağlığı ve güvenliği derslerinin verilmesi zorunlu kılınmıştır. Ancak, iş sağlığı ve güvenliği eğitimiyle erken yaşlarda karşılaşmamış olan bu öğrenciler, eğitim hayatlarının son zamanlarında almış oldukları iş sağlığı ve güvenliği eğitiminin önemini yeterince zmseyememekte ve bu dersler güvenlik bilincinin oluşmasında tek başına yetersiz kalmaktadır.

Eğitim kurumlarımızda zaman zaman sağlıksız ve güvensiz durumlardan dolayı çeşitli olaylar meydana gelmekte ve kayıplar yaşanabilmektedir. Bu sebeple, eğitim kurumu yöneticileri, iş sağlığı ve güvenliği bağlamında çalışanlar ve öğrenciler için güvenli ve sağlıklı bir okul ortamı oluşturabilmek adına sorumluluklarını yerine getirmelidirler.

Güvenli ve sağlıklı okul ortamı oluşturabilmek için yöneticiler; uygulamakla yükümlü oldukları mevzuata mümkün olan en üst düzeyde uyma, okul sağlık ve güvenlik politikasını oluşturarak bu politikayı uygulama, okul ortamında bulunan tehlikeleri belirleyerek riskleri değerlendirme ve bunları kontrol altına alarak bertaraf etme, çalışan ve öğrencilere bu risk ve tehlikeler hakkında bilgilendirmede bulunma, bunlarla ilgili talimatlar hazırlama, eğitim verme, sağlık ve güvenlik ile alakalı konuların rahat ve kolay bir şekilde görüşülebilmesi için gerekli koordinasyonu sağlama, okulun sağlık ve gözetimiyle alakalı düzenlemelerin etkinliğini ölçme, değerlendirme, gerektiğinde iyileştirme ve düzeltme yapma, okul yönetiminin politika çerçeve belgesini hazırlama ve bu belgenin uygulanması esnasında sağlıklı ve güvenli bir ortam oluşturabilmek için kişilerle işbirliğinde bulunma, politikanın gerektirdiği kurallara göre hareket etme gibi sorumluluklarla yükümlüdürler (Okul ve Kurumlarımız İçin İSG Rehberi, 2014).

3.3. Eğitim Kurumlarında Yaşanılan Kazalara Etki Eden Faktörler

Bir kazanın, öğrencinin eğitim kurumunda bulunduğu saatler içerisinde gerçekleşmesi durumunda bu kaza okul kazası olarak değerlendirilmektedir. Bunun haricinde öğrencinin okul ile alakalı herhangi bir etkinliğe görevli olarak katıldığı esnada geçirdiği kazalar ile eğitim kurumu tarafından bu tür etkinliklere gönderilirken karşılaştığı kazalar da okul kazası olarak nitelendirilmektedir (Schelp, 1991).

Eğitim kurumlarında yaşanan kazalar üzerine yapılan araştırmalar, yaşanan kazaların bireysel ve çevresel faktörlerden kaynaklandığı sonucuna ulaşmış ve okul çağındaki küçük çocukların tam olarak olgunlaşmamış olmaları sebebiyle kazalara daha açık olduklarını göstermiştir (Laflamme, 2001).

Eğitim kurumunun yer aldığı konum, çevresi, kurumda alınan güvenlik önlemleri, eğitim için kullanılan araç ve gereçler, kurumda eğitim gören öğrencilerin gelişmişlik seviyesi okul kazalarına neden olan etmenler olarak karşımıza çıkmaktadır (Gür ve Yıldız, 2009).

Bu bağlamda; eğitim kurumunda meydana gelen okul kazalarına etki eden faktörleri bireysel ve çevresel faktörler olarak iki başlık altında toplamak mümkündür.

3.3.1. Bireysel Faktörler

Yaş, cinsiyet ve fiziksel özellikler eğitim kurumlarında meydana gelen kazalara etki eden başlıca bireysel faktörlerdir.

Okul çağındaki çocuklar bedensel ve zihinsel olarak henüz tam olgunluğa erişemedikleri için kazalara karşı risk altında buldukları bir dönem içerisindeyler (Gür, 2005). Yapılan araştırmalar; küçük yaşta çocukların kendilerinden yaşça büyük diğer çocuklara oranla daha çok kaza yaşadığı ve yaşanan kazaların da yaşa göre değiştiği sonucunu ortaya çıkarmıştır. Örneğin, 5 yaşından küçük çocuklar boğulma, zehirlenme ve yanık gibi ev içinde karşılaşılan kazalara maruz kalırken, 5-12 yaş aralığındaki çocuklar daha çok ev dışında gerçekleşen düşme, kesik, trafik kazası gibi kazalara, 12 yaş üstü çocuklar ise sportif faaliyetler esnasında meydana gelen kazalara maruz kalmaktadır (Akkan,2018).

Cinsiyetle ilgili yapılan araştırmalar; erkeklerin kızlara göre daha agresif davranış sergilemeleri, daha hareketli oyun oynamaları, daha fazla risk almaları, sporla uğraşmaya daha meyilli olmaları ve hormonal faktörler nedeniyle eğitim kurumlarında daha fazla kaza yaşadıklarını göstermiştir. Dolayısıyla, erkek çocuklarda yaşanan kazalar sonucu kız çocuklara oranla daha ciddi yaralanmalar meydana gelmektedir (Dönmez ve ark., 2018).

Kilo, boy, motor becerileri gibi fiziksel özellikler de çocukların kaza yaşamasına etki eden diğer faktörlerdendir. Örneğin, kırıkların yaşandığı kazalar uzun boylu çocuklar arasında daha fazla görülürken, kasları zayıf olan çocukların da daha fazla kaza yaşadığı tespit edilmiştir. Bunun yanında; motor becerileri daha az gelişmiş olan çocuklar ile aşırı kilolu çocukların daha fazla kaza yaşadığı ve yaralandığı görülmüştür (Akkan,2018).

3.3.2. Çevresel Faktörler

Ailesel faktörler ve sosyoekonomik durum, mevsim ile okulların fiziksel ve sosyal durumu eğitim kurumlarındaki kazaları etkileyen unsurlardan bazılarıdır.

Ailesel faktörler ve sosyoekonomik durum kapsamında; gelir düzeyi düşük olan ailelerin yaşadığı mahallelerdeki çocukların; güvenli oyun alanlarına ve okul ortamına sahip olmaması, oyun oynamak için güvenli olmayan taşıt yollarını ve araç park alanlarını kullanmaları onların kaza yaşama riskinin artmasına neden olmaktadır. Diğer taraftan; çok kardeşe sahip olan çocukların daha aktif ve sosyal olması sebebiyle kaza yaşama oranları daha yüksektir. Ayrıca, gelir düzeyi daha düşük olan ailelerin çocuklarının okula yaya olarak gitmeleri onların yaya olarak daha çok yaralanmalarına neden olurken, gelir düzeyi yüksek olan ailelerin çocuklarının okula ulaşımı için araçları tercih etmeleri onların çocuklarının daha çok araç içi yaralanmaları yaşamasına neden olmaktadır (Gür,2005).

Ailelerin kış aylarında çocuklarının okula ulaşımı için taşıtları tercih etmeleri trafik kazalarına bağlı yaralanmalarda artışa neden olurken, kış aylarında kar ve buzlanma nedeniyle yaşanan düşmeye bağlı yaralanmalarda da artış görülmektedir. Çocukların kıştan çıkışla birlikte ilkbaharda okul bahçesinde daha fazla vakit geçirmeleri sebebiyle düşmeye bağlı yaşanan kaza oranları artmaktadır. Yaz aylarında ise çocukların vakit geçirdiği açık alanlarda bulunan metallerin fazla ısınmasına bağlı olarak yanık türü kazalar oluşmaktadır (Gür, 2005).

Eğitim kurumlarının fiziksel ve sosyal durumunun iyi olmaması ve gerekli güvenlik önlemlerinin yetersiz olması çocukların kazaya maruz kalma riskini artırmaktadır. Bu kaza riskini azaltabilmek içinse, eğitim kurumlarına hazırlanacak olan risk değerlendirmelerinde tehlikelerin iyi bir şekilde tespitinin yapılması ve bu tehlikelere karşı alınması gereken gerekli düzenleyici ve önleyici tedbirlerin uygulanması gerekmektedir.

3.4. Eğitim Kurumlarında Yaşanılan Kazalara İlişkin İstatistikler

Eğitim kurumları, çocukların ailesi ve evi dışında ilk kez başkalarıyla beraber olup iletişim kurduğu ve etkileşimde bulunduğu ortamlardır (Dirican, 1993). Çocuklar toplum hayatı ile ilk defa eğitim kurumlarında tanışmaktadır. Eğitim hayatına başlayan bir çocuk, diğer çocuklarla arkadaşlık kurarak daha fazla fiziksel aktivitede bulunmaktadır (Ergüder ve Yertutan, 2005). Bu sebeple, eğitim kurumlarında kazaların oluşma riski daha da artmaktadır (Dirican, 1993).

Eğitim kurumlarında; oyun alanları, bahçe ve spor salonları kazaların en çok yaşandığı alanlardır. Oyun alanlarında meydana gelen kazalar ise spor salonlarındakine göre 3 kat daha fazladır (Laflamme, 1999). Oyun alanlarında gerçekleşen kazalar ilköğrencileri arasında daha yaygın olarak görülürken, spor salonunda meydana gelen kazalar daha büyük yaşlardaki öğrenciler arasında yoğunlaşmaktadır (Posner, 1998).

Öğrenciler; okulda geçirdikleri zamanlarının %15'ini okul binası dışında harcarken maruz kaldıkları kazaların %65'ini bu alanlarda yaşamaktadırlar. Bu kadar az bir zaman dilimi içerisinde yüksek oranda kazayla karşılaşmaları ise öğrencilerin büyük bir tehlike altında olduğunu ve güvensiz ortamlarda zaman geçirdiklerini göstermektedir (Posner, 1998). Yaşanılan kazaların büyük bir bölümüyle okul binası dışında karşılaşılmasına rağmen sınıfta, koridorda, tuvalette, merdivende, laboratuvarında da birçok kaza meydana gelmektedir (Goss, 1992).

Ergüder ve Yertutan'ın 2005 yılında Ankara'da gerçekleştirdikleri bir araştırmada, öğrencilerin %59,8'inin 1 yıl içerisinde okulda kaza yaşadıkları belirlenmiştir. Eraslan'ın 2007 yılında ortaya koyduğu çalışmasında ise, 1 yıl içerisinde okulda kaza yaşayan öğrencilerin sayısı %41,2 oranında bulunmuştur. Ankara-Mamak bölgesinde Erkal ve Yertutan'ın 2010 yılında yaptıkları başka bir araştırmada, araştırmaya katılan öğrencilerin %9,5'inin son üç yılda okulda en az bir defa kaza yaşadıkları tespit edilmiştir.

Okul kazaları ile ilgili yapılan çeşitli araştırmalarında, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla kaza yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır (Eraslan, 2007). Erkal ve Yertutan'da (2010) yaptıkları çalışmada benzer bir sonuca ulaşarak, 2008-

2010 yılları arasında yaşanan okul kazalarında kaza geçiren öğrencilerin büyük çoğunluğunun erkek olduğunu tespit ederek; bu durumun, erkeklerin kızlara göre daha fazla risk almaları, fiziksel aktivite gerektiren durumlara daha fazla katılım sağlamaları, erkeklerin birbirine karşı olan davranışlarının ve birlikte oynadıkları oyunların kızlara göre daha hareketli ve sert olmasından kaynaklandığını söylemişlerdir.

Eğitim kurumlarında kaza yaşayan öğrenciler arasında bir defa kaza yaşayanlar çoğunlukta olmakla birlikte, iki ve üç defa kaza yaşayan öğrenciler de bulunmaktadır (Erkal ve Yertutan, 2010). Bu durum bize öğrencilerin eğitim kurumlarında kaza yaşama durumuna ne kadar açık olduklarını göstermekle birlikte, yaşanabilecek kazalar ve olası tehlikelere karşı onların bilgilendirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Eğitim kurumları arasında en çok kaza ilköğretim döneminde yaşanmakta olup, ana sınıfında yaşanan kazalar ikinci sırada yer almaktadır. Bu sonuç, anasınıfı ve ilköğretim çağındaki çocukların fiziksel olarak daha hareketli olmalarından, tehlikeleri öngörememelerinden ve bu tehlikelerden kendilerini koruyamamalarından kaynaklanmaktadır (Erkal ve Yertutan, 2010).

Ergüder ve Yertutan (2005) ile Erkal ve Yertutan (2010) yapmış oldukları çalışmalar da öğrencilerin en fazla okul bahçesinde kaza yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Kazaların en çok okul bahçesinde yaşanması öğrencilerin burada serbestçe hareket edebilmeleri, daha fazla fiziksel aktivitede bulunmaları ve okul bahçesinin kazaya yol açabilecek unsurlar içermesinden kaynaklanmaktadır. Polat, (1998) Ankara’da yapmış olduğu bir çalışmada, okul bahçelerinin %20,6’sının tehlike oluşturan ve kazaya neden olabilecek ortamlar olduğu sonucuna ulaşmıştır. Dolayısıyla, okul bahçeleri öğrencilerin kaza yaşayabilecekleri ve onlar için tehlike oluşturan bir çevresel faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Özellikle küçük çocukların hareketli olması ve çocukların birbirleriyle etkileşim halinde olarak daha fazla fiziksel aktivitede bulunması çocukların kendisinden kaynaklı kaza yaşamasına neden olmaktadır. Erkal ve Yertutan’ın (2010) yapmış olduğu çalışmada, öğrencilerin en çok kendilerinden kaynaklanan hatalar yüzünden kaza yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu da yine, çocukların

yaşanabilecek kazalar, olası tehlikeler ve bunlardan korunma yolları konusunda eğitilmeleri ve bilinçlendirilmeleri gerektiğini ortaya koymaktadır.

BÖLÜM 4

EĞİTİM KURUMLARINDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARI

4.1. Eğitim Kurumlarında İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Yasal Düzenleme

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun yayımlanmasından sonra yasanın uygulanmasında birlik ve bütünlük sağlamak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 19.08.2014 tarihinde 2014/16 sayılı Genelge yayınlanarak eğitim kurumlarında uygulanması gereken İş Sağlığı ve Güvenliği çalışmalarının detayları Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bütün İl ve İlçe teşkilatlarına bildirilmiştir.

Söz konusu Genelge'de;

- Merkez teşkilatı ve İl Milli Eğitim Müdürlükleri'nde en az bir adet İş Sağlık ve Güvenlik Biriminin oluşturulması ve bu birimlerin iş sağlığı ve güvenliği alanında birimler arasında koordinasyon sağlayarak uygulamada birlikteliği sağlamaları, sağlık ve güvenlik ile alakalı tedbirleri alarak gerekli izleme ve değerlendirme çalışmalarını yapmaları,
- Kurum yöneticisi tarafından çalışan sayısına bağlı olarak seçimle ya da atama yoluyla yeterli sayıda çalışan temsilcisinin belirlenmesi, birden çok çalışan temsilcisi olması durumunda çalışan baş temsilcisinin belirlenmesi ve belirlenen çalışan temsilcisi veya baş temsilcisinin iş sağlığı ve güvenliği kurulunda temsilci olarak görevlendirilmesi,
- 50 ve daha fazla çalışanın bulunduğu merkez ve taşra teşkilatı ile okul ve kurumlarda İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu'nun oluşturulması,
- İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu başkanının merkezde Müsteşar Yardımcısı, taşrada İl Milli Eğitim Müdür Yardımcısı, okul ve kurumlarda okul

müdürü/kurum amiri/merkez müdürünün olacağı; iş güvenliği uzmanının ataması yapılabildiği kadar kurulun sekreteryaya işlemlerinin merkezde İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü'ndeki ilgili daire başkanlığı, taşrada il Milli Eğitim Müdürlüklerindeki İnsan Kaynaklarından sorumlu Milli Eğitim Müdür Yardımcısı ya da Şube Müdürleri, okul ve kurumlarda ise müdür başyardımcısı ya da müdür yardımcıları tarafından yürütülmesi gerektiği,

- Merkez ve taşra teşkilatı ile okul ve kurumlarda, kurum yöneticisi veya kuruma ataması yapılmış olan İş Güvenliği Uzmanı tarafından İl İSGB uzmanlarından destek alınarak risk değerlendirmesinin yapılması,

- Merkez ve taşra teşkilatında görevli personel ile okul ve kurumlarda görevli öğretmenlerden iş güvenliği sertifikasına sahip olanların isteği, yeterliliği, norm kadro fazlası olması, işyeri tehlike sınıfı gibi hususlar dikkate alınarak valiliklerce geçici görevlendirme usulü tam zamanlı iş güvenliği uzmanı görevlendirilmesi; bu şartlara uygun öğretmenin bulunmaması durumunda herhangi bir ek ödeme yapılmaksızın istekli olan diğer personelden görevlendirme yapılması,

- Merkez ve taşra teşkilatı ile okul ve kurumlardaki personelin İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimlerinin mevzuatta belirtilen yasal sürelerle uygun olarak yapılması,

- Sağlık Bakanlığı Toplum Sağlığı Merkezleri veya Aile Hekimleri arasından istekli olan personelin mülki amir tarafınca işyeri hekimi olarak tam veya kısmi zamanlı olarak görevlendirilmesi,

- Merkez ve taşra teşkilatı ile okul ve kurumlardaki iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin; tehlikeli sınıfta çalışan personel için 2 yılda bir 12 saat, az tehlikeli sınıfta çalışan personel için 3 yılda bir 8 saat olarak yapılması gerektiği,

- Döner sermaye işletmeleri ile farklı konumlarda tehlikeli ve çok tehlikeli işte çalışan işçiler ve mesleki teknik eğitim atölye ile laboratuvarlarından tehlikeli ve çok tehlikeli mekanlarda çalışan işçilerin mesleki eğitim belgesine sahip olması gerektiği, sahip olmayanların ise Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'ne başvuruda bulunarak belgeyi edinmesi gerektiği,

- Gerekli altyapı koşullarını sağlamaları halinde mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarındaki araştırma ve ortam ölçümlerinin Valilikler tarafından

belirlenen İSGB tarafından yapılacağı, uygunsuzluğun tespit edilmesi halinde ilgili kişilere doğrudan bilgi verilmesi gerektiği,

- Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı tehlikeli işyerlerinde her 15 çalışan ve az tehlikeli işyerlerinde her 20 çalışan için bir ilkyardımcı personelin kurum amirleri tarafından belirlenmesi gerektiği, ilkyardım sertifikasına sahip personelin bulunmaması halinde belirlenen kişilerin İl Sağlık Müdürlüklerince yapılan sınava katılarak belgelendirilmeleri gerektiği,

- Yangın eğitimlerinin, İl Sivil Savunma birimleri ve İl İtfaiye birimlerinin desteği alınarak İSGB'lerin organizasyonunda mahallinde yapılması,

- Topraklama ve elektrik tesisatı, makineler, basınçlı kaplar, elektrikli aletler, jeneratörler, kazan, paratoner, inşaat için kullanılan iskeleler, bir işin yapımı esnasında kullanılan her türlü araç ve gereç ile tesis ve tesisatın kontrollerinin ilgili alan mühendisi, teknikeri veya teknik öğretmenleri tarafından yapılması, yapılan kontrollerin tutanak haline getirilerek dosyasında saklanması ve ilgili yerlere periyodik kontrolün yapıldığını belirten yazı veya işaretin asılması, yapılan kontrol sonucunda uygunsuzluğun tespit edilmesi halinde sorunların mahalli imkanlar dahilinde giderilmesi gerektiği,

- İş güvenliği yönlendirme tabela ve basılı dokümanlarının Çalışma İl Müdürlükleri'nden temin edilmesi, temin edilemeyenlerin yerel imkânlarla sağlanması,

- İş Sağlığı ve Güvenliği alanında farkındalık ve kültür oluşturmak amacıyla öğrencilere ve çalışanlara Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve bağlı birimleri ile ilgili STK'lar tarafından herhangi bir maddi beklenti olmadan gönüllüğe dayanarak okul müdürlüklerince seminer, konferans, panel gibi etkinliklerin düzenlenmesi,

- Merkez ve taşra teşkilatı binaları ile okul ve kurumlara ait bina ve eklentilerin İş Sağlığı ve Güvenliği mevzuatınca belirlenen fiziki koşullara uygunluğunun merkezde İnşaat Emlak Daire Başkanlığı, taşrada Valilikler tarafından incelenmesinin yapılması, uygunsuzluğun tespiti durumunda bu uygunsuz şartların giderilmesi,

- Özel uygulama gerektiren bireylerin bulunduğu okul ve kurumlardaki personele özel eğitim verilerek buradaki binaların fiziki koşullarının denetiminin Valiliklerdeki teknik personelce yapılacağı ve eksikliklerin giderileceği

gibi hususlar düzenlenmiştir.

4.2. Eğitim Kurumlarındaki İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamaları

4.2.1. Eğitim Kurumlarında Oluşturulacak İş Sağlığı ve Güvenliği Ekipleri

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanun'unun iş sağlığı ve güvenliği kapsamında işyerlerinin yanında eğitim kurumlarına da sağlık ve güvenlik açısından yeni sorumluluklar yüklemesiyle birlikte, eğitim kurumlarında da İş Sağlığı ve Güvenliği Birimi'nin kurularak; iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi, çalışan temsilcisi, destek elemanı gibi iş sağlığı ve güvenliği ekiplerinin oluşturulmasını gerekli kılmıştır.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 3 üncü maddesinin 1-ğ bendinde işveren, istihdam sağlayan gerçek veya tüzel kişi ile tüzel kişiliği bulunmayan kurum ve kuruluş olarak belirtilmiştir. Bu bağlamda; Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2014/16 sayılı Genelgesinde okul müdürleri eğitim kurumlarındaki işveren olarak tayin edilerek, okul binası ve çevresiyle ilgili iş sağlığı ve güvenliği önlemlerini almakla yükümlü kılınmıştır. Öğretmenler ise çalışan ve hizmet veren kişiler olarak belirlenmiş, kanun ve yönetmeliklerdeki hususları uygulamakla zorunlu tutulmuştur.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 3 üncü maddesinin 1-f bendinde iş güvenliği uzmanı, *'İş sağlığı ve güvenliği alanında görev yapmak üzere Bakanlıkça yetkilendirilmiş, iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip mühendis, mimar veya teknik eleman'* olarak tanımlanmıştır.

6331 sayılı Kanun kapsamında, tehlike sınıfı ve çalışan sayısı dikkate alınarak görevlendirilecek olan iş güvenliği uzmanı işverene iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda rehberlik ve danışmanlık yapmakla yükümlüdür. Bu yükümlülük çerçevesinde; iş güvenliği uzmanı görev aldığı işyerinde göreviyle ilgili mevzuat ve teknik gelişmeleri göz önünde bulundurarak iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili eksiklik ve aksaklıkları, tedbir ve tavsiyeleri belirleyip işverene yazılı olarak bildirir. Yazılı

olarak bildirilen hususlardan hayati tehlike oluşturanların işverence yerine getirilmemesi durumunda bu durumu Bakanlığa bildirir.

Söz konusu Kanun çerçevesinde, işyerlerinde görevlendirilecek olan iş güvenliği uzmanları işyerlerinin tehlike sınıflarına göre belirlenmektedir. Buna göre, (C) sınıfı belgeye sahip olan iş güvenliği uzmanları az tehlikeli sınıfta, (B) sınıfı belgeye sahip olan iş güvenliği uzmanları az tehlikeli ve tehlikeli sınıflarda, (A) sınıfı belgeye sahip olan iş güvenliği uzmanları ise az tehlikeli, tehlikeli ve çok tehlikeli sınıflarda yer alan işyerlerinde çalışabilmektedirler.

Tehlike sınıfı ve çalışan sayısı göz önüne alınarak belirlenen iş güvenliği uzmanlarının görev aldıkları işyerlerinde her bir çalışan başına aylık ayırması gereken süreler 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununa dayanılarak çıkarılan İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmeliğin 12'nci maddesinin birinci fıkrasında belirlenmiştir. Buna göre, iş güvenliği uzmanları az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde çalışan başına ayda en az 10 dakika, tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde çalışan başına ayda en az 20 dakika, çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde çalışan başına ayda en az 40 dakika ayırmalıdır.

İş güvenliği uzmanları işverene rehberlik yapma, görevli oldukları işyeriyle ilgili risk değerlendirmesi hazırlama, çalışma ortamının gözetimini yapma, çalışanların eğitim, bilgilendirme ve kayıt işlemlerini gerçekleştirme, iş sağlığı ve güvenliğiyle alakalı konularda ilgili birimlerle işbirliğinde bulunmakla görevlidir.

İş güvenliği uzmanlarının, işyerinde belirlediği hayati tehlikenin ciddi ve önlenemez olması ve bu hususun acil müdahale gerektirmesi halinde işin durdurulması için işverene başvurma, görevi gereği işyerinin bütün bölümlerinde iş sağlığı ve güvenliği konusunda inceleme ve araştırma yapmak, gerekli bilgi ve belgelere ulaşmak ve çalışanlarla görüşme, görevinin gerektirdiği konularda işverenin bilgisi dâhilinde ilgili kurum ve kuruluşlarla işyerinin iç düzenlemelerine uygun olarak işbirliği yapma gibi yetkileri vardır.

Eğitim kurumları az tehlikeli sınıfta yer almasına karşın, mesleki ve teknik eğitim veren eğitim kurumları tehlikeli sınıfta yer almaktadır. Dolayısıyla, eğitim

kurumlarında en az C sınıfı belgeye sahip iş güvenliği uzmanları görev alabilirken, tehlikeli sınıfta yer alan eğitim kurumlarında en az B sınıfı belgeye sahip iş güvenliği uzmanlarının çalışması gerekmektedir. Eğitim kurumlarındaki iş güvenliği uzmanları ise MEB'in bünyesinde yer alan norm kadro fazlası öğretmenlerden iş güvenliği sertifikasına sahip isteği ve yeterliliği olanlar veya istekli olan diğer personeller arasından belirlenmektedir.

İşyeri hekiminin nitelik, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik kapsamında düzenlenmiştir. Söz konusu Yönetmelikte işyeri hekimi, iş sağlığı ve güvenliği alanında çalışmak üzere Bakanlıkça yetkilendirilmiş ve işyeri hekimliği belgesine sahip olan hekimler olarak tanımlanmıştır.

Yönetmelik kapsamında işyeri hekimleri, sorumlu oldukları görevleri yerine getirirken olağan iş akışını el verdiği ölçüde aksatmama, verimli çalışma ortamının oluşturulabilmesi için katkıda bulunma, meslek sırrı, ekonomik ve ticari durumlara ilişkin bilgiler ile çalışan personelin sağlık dosyasında bulunan kişisel bilgileri gizli tutmakla yükümlüdür.

Bir işyerine iş sağlığı ve güvenliği hizmeti dahilinde görevlendirilen işyeri hekimleri; temel olarak çalışan kişilerin sağlık gözetimi ile çalışma ortamının gözetiminde bulunarak işverene rehberlik yapmakla yükümlüdür. Bunun haricinde; işyeri hekimi risk değerlendirilmesiyle alakalı çalışmalara ve uygulamalara katılarak, bu çalışmalar sonucunda alınması gereken sağlık ve güvenlik önlemleriyle alakalı işverene önerilerde bulunma, işe giriş ve periyodik muayeneler ile tetkikler konusunda çalışanları bilgilendirerek onların sağlık gözetimini yapma, çalışanlara yapılacak olan iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerini planlayarak bunları işverenin onayına sunma, uygulamasını yapma ve kontrol etme, ilkyardım ve acil müdahale ekiplerinin eğitim ve organizasyon işlerini yürütme, iş güvenliği uzmanı ile birlikte çalışarak çalışma ortamında gerekli ölçümleri yapıp gözetimde bulunma ve yapılan ölçümleri değerlendirme gibi görevleri bulunmaktadır.

İş güvenliği uzmanlarında olduğu gibi işyeri hekimlerinin de her bir çalışan başına aylık ayırması gereken süreler bulunmakta ve tehlike sınıfı ve çalışan sayısı

değerlendirilerek görevlendirilmektedir. Buna göre, işyeri hekimleri az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde çalışan başına ayda en az 5 dakika, tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde çalışan başına ayda en az 10 dakika ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde çalışan başına ayda en az 15 dakika süre ayırarak şekilde çalışmaktadırlar.

Bunun yanında, az tehlikeli sınıfta bulunup 2000 ve daha fazla çalışana sahip işyerlerinde her 2000 çalışan, 1000 ve daha fazla çalışana sahip tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde her 1000 çalışan ve çok tehlikeli sınıfta bulunup 750 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri de her 750 çalışan başına tüm gün çalışacak şekilde en az bir işyeri hekimi görevlendirilmektedir.

İş sağlığı ve güvenliği mevzuatı gereği eğitim kurumlarında da işyeri hekiminin görevlendirilmesi gerekmektedir. MEB'in yayınladığı genelgede eğitim kurumlarında görev alacak olan işyeri hekiminin tam veya kısmi zamanlı olarak Sağlık Bakanlığı Toplum Sağlığı Merkezleri veya Aile Hekimleri arasından istekli olan personel arasından seçilmesi gerektiği belirtilmiştir.

İş sağlığı ve güvenliği kapsamında yapılan çalışmalardan birisi de çalışan temsilcisinin belirlenmesidir. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 20'nci maddesi kapsamında çalışan temsilcisinin nitelikleri, seçimi veya atanmasına ilişkin hususları düzenlemek amacıyla hazırlanan İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Çalışan Temsilcisinin Nitelikleri ve Seçilme Usul ve Esaslarına İlişkin Tebliğe göre çalışan temsilcisinin işyerinde çalışanlar arasından seçimle belirlenmesi gerektiği, çalışan temsilcisinin seçimle belirlenemediği durumlarda işveren tarafından atama yöntemiyle çalışan temsilcisinin atanması gerektiği belirtilmiştir.

İki ile elli arasında çalışanı bulunan işyerlerinde bir, elli bir ile yüz arasında çalışanı bulunan işyerlerinde iki, yüz bir ile beş yüz arasında çalışanı bulunan işyerlerinde üç, beş yüz bir ile bin arasında çalışanı bulunan işyerlerinde dört, bin bir ile iki bin arasında çalışanı bulunan işyerlerinde beş, iki bin bir ve üzeri çalışanı bulunan işyerlerinde altı çalışan temsilcisi görevlendirilmelidir. Çalışan temsilcisinin birden fazla olduğu işyerlerinde çalışan temsilcileri arasından bir çalışan baş temsilcisi seçilmelidir.

Çalışan temsilcisi; iş sağlığı ve güvenliği kurul toplantısı gibi iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili çalışmalara katılma, işyerinde yapılan çalışmaları izleme, işyerindeki tehlike kaynağının yok edilmesi veya tehlikeden kaynaklanan riskin azaltılması için tedbir alınmasını isteme, tekliflerde bulunma ve benzeri konularda çalışanları temsil etmeyle görevli olup, görevi gereği işverenin veya işyerinin mesleki sırları ile gördüğü, öğrendiği hususları ve çalışanlara ait özel bilgileri gizli tutmakla yükümlüdür.

2014/16 sayılı Genelge'de eğitim kurumlarında çalışan temsilcisinin kurum yöneticisi tarafından çalışan sayısına bağlı olarak seçimle ya da atama yoluyla belirlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, birden fazla çalışan temsilcisinin olması durumunda çalışan baş temsilcisinin belirlenerek, belirlenen çalışan temsilcisi veya çalışan baş temsilcisinin Okul Sağlık ve Güvenlik Kurulu'nda görevlendirilmesi gerektiği düzenlenmiştir.

6331 sayılı Kanun' da destek elemanının asıl işinin yanında iş sağlığı ve güvenliğiyle alakalı tehlikeyi önleme, mekan ve personeli koruma, yangınla mücadele etme, tahliye ve ilkyardım gibi konularda görev yapan kişi olarak tanımlanmıştır. Destek elemanları özel olarak görevlendirilmektedir ve görevlendirilirken uygun donanım ile yeterli eğitime sahip olma şartı aranmaktadır.

İşyerlerinde acil durum planlarının hazırlanması, önleme, koruma, tahliye, yangınla mücadele, ilk yardım gibi mevzularda yapılması gereken çalışmalar ile bu acil durumların güvenli olarak yönetilmesi ve bu konularda görevlendirilecek çalışanların belirlenmesiyle alakalı usul ve esasları düzenlemek amacıyla yayınlanan İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelikte, acil durumlara müdahale etmek amacıyla çalışan arasından seçilecek olan destek elemanlarının belirlenmesi hususu da düzenlenmiştir.

Söz konusu Yönetmelikte, çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde her 30 çalışan, tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde her 40 çalışan ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde her 50 çalışan başına arama, kurtarma, tahliye, yangınla mücadele ve ilkyardım konularından her biri için ayrı ayrı olmak üzere uygun donanım ile yeterli eğitime sahip birer destek elemanı görevlendirilmesi gerektiği düzenlenmiştir.

Bir konu için birden fazla destek elemanının görevlendirildiği durumlarda, seçilen destek elemanları konularına göre ekiplere ayrılır ve her ekip için bir ekip başı belirlenir. Oluşturulan ekipler birbiriyle koordinasyon halinde görev yaparlar. Diğer taraftan; işyerinde mevcut bulunanlar ile işe yeni girişin yapıldığı durumlarda çalışanlar arama, kurtarma, ilkyardım ve yangınla mücadele konularında görevlendirilen destek elemanları konusunda bilgilendirilir.

Eğitim kurumlarında görev alacak destek elemanları için, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı tehlikeli işyerlerinde her 15 çalışan ve az tehlikeli işyerlerinde her 20 çalışan için bir ilkyardımcı personelin kurum amirleri tarafından belirlenmesi gerektiği şeklinde bir düzenleme yapılmıştır. İlkyardım sertifikasına sahip personelin bulunmaması halinde ise, belirlenen kişilerin İl Sağlık Müdürlüklerince yapılan sınava katılarak belgelendirilmeleri gerektiği belirtilmiştir.

İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili çalışmalarda bulunmak üzere iş sağlığı ve güvenliği kurullarının hangi işyerlerinde kurulacağı ve bu kurulların oluşumu, görev ve yetkileri, çalışma usul ve esasları ile birden çok kurul bulunması halinde kurullar arasında koordinasyon ve işbirliği yöntemlerini belirlemek amacıyla İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik hazırlanmıştır.

Yönetmeliğe göre; iş sağlığı ve güvenliği kurulu işveren veya işveren vekili, iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi, insan kaynakları, personel, sosyal işler veya idari ve mali işleri yürütmekle görevli bir kişi, bulunması halinde sivil savunma uzmanı, bulunması halinde formen, ustabaşı veya usta, çalışan temsilcisi, işyerinde birden çok çalışan temsilcisi olması halinde baş temsilciden oluşmaktadır.

Elli ve üzerinde çalışanın olduğu ve altı aydan uzun süren sürekli işlerin yapıldığı işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği kurulunun oluşturulması zorunludur. Kurul az tehlikeli işyerlerinde üç ayda bir, çok tehlikeli işyerlerinde ayda bir, tehlikeli işyerlerinde iki ayda bir toplanır. Ölümlü, uzuv kayıplı veya ağır iş kazası gibi durumlar ile özel bir tedbiri gerektiren durumlarda kurul olağanüstü olarak toplantıya çağırabilir. Kurul toplantısı sonrası görüşülüp karara bağlanan konularla ilgili bir tutanak hazırlanır ve kurul üyelerince imzalanır. İmzalanan tutanak iş sağlığı ve güvenliği dosyasında saklanır.

Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına açıklık getiren 2014/16 sayılı Genelge'de, eğitim kurumlarında en az bir adet İş Sağlık ve Güvenlik Biriminin oluşturulması gerektiği belirtilmiştir. Oluşturulan İSGB'ler iş sağlığı ve güvenliği alanında birimler arasında koordinasyon sağlayarak uygulamada birlikteliği sağlama, sağlık ve güvenlik ile alakalı tedbirler olarak gerekli izleme ve değerlendirme çalışmalarını yapma gibi hususlarda görev yapmaktadırlar. 50 ve daha fazla çalışanın bulunduğu eğitim kurumlarında ise İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu'nun oluşturulması gerekmektedir. İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu başkanı, eğitim kurumlarında okul müdürü/kurum amiri/merkez müdürü olarak belirtilmiştir. İş güvenliği uzmanının ataması yapılmaya kadar ise kurulun sekreteryaya işlemleri müdür başyardımcısı ya da müdür yardımcıları tarafından yürütülmektedir.

4.2.2. Eğitim Kurumlarına Tanımlanan NACE Kodu ve Tehlike Sınıfı

İşletmelerin faaliyet kodu olarak da ifade edilen Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması (NACE Kodu); Avrupa'da ekonomik faaliyetlerle alakalı istatistikleri üretmek ve yaymak amacıyla kullanılmaktadır. NACE kodlamasında, işyerlerine faaliyet alanlarına göre bir kod verilmektedir. Tüm Ekonomik Faaliyetlerin Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması (ISIC) ile ilişkisi sebebiyle NACE, ekonomik faaliyetlere yönelik verilerin dünya genelinde karşılaştırılabilmesine imkan sağladığı için çok önemli bir araçtır (www.abuyum.com, 2020).

Firmalara tanımlanan NACE Kodu yalnızca istatistik amaçlı değil iş güvenliği, sosyal güvenlik uyumsuzluğu ve iş güvenliği firmaları ile çalışma gereksinimi gibi birçok alanda da kullanılmaktadır. İş güvenliği uzmanları firmalarda NACE Kodu ile belirlenen tehlike sınıflarına göre atanmakta ve belirlenen süreler dahilinde çalışmaktadır.

Ülkemizde bağlı oda ve borsa üyelerinin NACE kodlarının ve buna bağlı olarak meslek gruplarının belirlenmesi görevi, 19.01.2005 tarih ve 25705 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Odalarda/Ticaret Borsalarında Mesleklerin Gruplandırılması Hakkındaki Yönetmeliğin 03.06.2012 tarih ve 29312 sayılı Resmi

Gazete'de yayımlanmış değişik geçici 3'üncü maddesi uyarınca Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'ne (TOBB) verilmiştir.

NACE Kodu firmaların kuruluşu esnasında belirlenmektedir. Şirket sözleşmesi ile bu kod arasında uyum şartı aranmaktadır. Nace Kodu firmaların SGK sicil numarasının ikinci hanesinden sonra başlayıp 4 veya 6 haneden oluşmaktadır.

26.12.2012 tarih ve 28509 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliğinin Ek-1 listesinde yer alan İşyeri Tehlike Sınıfları Listesinde firmaların NACE Kodları ile iş sağlığı ve güvenliği açısından yer aldığı tehlike sınıfları listelendirilmiştir. Buna göre, Nace Kodu'nda bulunan ilk iki hane genel faaliyet sınıflandırmasını belirtirken, son dört hane de alt faaliyet sınıflandırmasını temsil etmektedir. Örneğin, 51 hava yolu taşımacılığı anlamına gelirken, 51.2 hava yolu ile yük taşımacılığı ve uzay taşımacılığı, 51.22 uzay taşımacılığı ve 51.22.02 uzay taşımacılığı (uyduların ve uzay taşıtlarının fırlatılması, yük ve yolcuların uzaya taşınması) anlamına gelmekte ve bu faaliyet alanı çok tehlikeli olarak sınıflandırılmaktadır.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 3 üncü maddesinin 1-r bendinde tehlike sınıfı, *'İş sağlığı ve güvenliği açısından, yapılan işin özelliği, işin her safhasında kullanılan veya ortaya çıkan maddeler, iş ekipmanı, üretim yöntem ve şekilleri, çalışma ortam ve şartları ile ilgili diğer hususlar dikkate alınarak işyeri için belirlenen tehlike grubu'* olarak tanımlanmıştır.

Diğer taraftan; işyerlerinin iş sağlığı ve güvenliği açısından yer aldığı tehlike sınıfları; 31.5.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 83 üncü maddesine göre belirlenen kısa vadeli sigorta kolları prim tarifesi ile bir işyerinde yürütölen asıl işin tehlike sınıfı dikkate alınarak, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürünün Başkanlığında ilgili taraflarca oluşturulan komisyonun görüşleri doğrultusunda 6331 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi uyarınca çıkarılan tebliğ ile belirlenmektedir.

İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliğinin Ek-1 listesinde yer alan İşyeri Tehlike Sınıfları Listesine göre; örneğin, bitkisel üretimi destekleyici ilaçlama ve zirai mücadele faaliyetleri, taş kömürü madenciliği, odunun

ve kömür katranının damıtılması gibi faaliyetler çok tehlikeli; sebze ve meyve konservesi imalatı, ham gliserin (gliserol) imalatı, eczacılığa ilişkin tıbbi ilaçların imalatı gibi faaliyetler tehlikeli; idari danışmanlık faaliyetleri, katkısız sebze ve meyve suları imalatı, motorlu kara taşıtlarının elektrik sistemlerinin onarımı gibi faaliyetler az tehlikeli iş yerleri olarak sınıflandırılmıştır.

NACE Kodu ile işyerlerinin tehlike sınıflarının birlikte gösterildiği listede; eğitimin genel NACE Kodu 85 olarak belirlenirken, okulöncesi eğitimin 85.10, ilköğretimin 85.20, genel ortaöğretimin 85.31, teknik ve mesleki ortaöğretimin 85.32 ve yükseköğretimin 85.42 olarak belirlenmiştir.

Söz konusu listede; kamu kurumları tarafından verilen teknik ve mesleki ortaöğretim (ortaokul/lise) faaliyeti (engellilere yönelik verilen eğitim hariç), özel öğretim kurumları tarafından verilen teknik ve mesleki ortaöğretim (ortaokul/lise) faaliyeti (engellilere yönelik verilen eğitim hariç), çıraklık eğitimi ve ticari sertifika veren havacılık, yelkencilik, gemicilik, vb. kurslarının faaliyetleri tehlikeli iş yerleri olarak tanımlanmıştır. Bunların haricinde okulöncesi eğitim, ilköğretim, genel ortaöğretim ve yükseköğretim başlıkları altında bulunan diğer tüm eğitim faaliyetlerinin tehlike sınıfı az tehlikeli işyeri olarak sınıflandırılmıştır.

4.2.3. Eğitim Kurumlarında Risk Değerlendirmesi ve Acil Durum Eylem Planı

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 10 ve 30'uncu maddelerine dayanılarak işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği yönünden yapılacak risk değerlendirmesinin usul ve esaslarını düzenlemek amacıyla hazırlanan İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği 29.12.2012 tarih ve 28512 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu Yönetmeliğin 'Tanımlar' başlıklı 4'üncü maddesinin 1-f bendinde risk değerlendirmesi; *'İşyerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek tehlikelerin belirlenmesi, bu tehlikelerin riske dönüşmesine yol açan faktörler ile tehlikelerden kaynaklanan risklerin analiz edilerek derecelendirilmesi ve kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması amacıyla yapılması gerekli çalışmalar'* olarak ifade edilmektedir.

Yönetmeliğe göre işveren çalışma ortamının ve çalışanların sağlık ve güvenliğini sağlama, sürdürme ve geliştirme amacı ile iş sağlığı ve güvenliği yönünden risk değerlendirmesi yapmak veya yaptırmakla görevli olup risk değerlendirmesinin yapılmış olması; işverenin, işyerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması yükümlülüğünü ortadan kaldırmamaktadır.

İşyerlerinin tehlike sınıfına göre hazırlanan risk değerlendirmeleri; çok tehlikeli işyerlerinde en geç iki yılda bir, tehlikeli işyerlerinde en geç dört yılda bir, az tehlikeli işyerlerinde ise en geç altı yılda bir görevli iş sağlığı ve güvenliği uzmanı tarafından yenilenmelidir.

İlgili Yönetmelikte iş sağlığı ve güvenliği uzmanlarının, risk değerlendirmesi hazırlarken işyerlerinde aydınlatma, sağlığa uygunluk, topraklama gibi tespit ettikleri tehlikelerin her birini ayrı ayrı ele almaları gerektiği ve bu tehlikelerin yol açabileceği risklerin hangi sıklıkta yaşanıp kimin, hangi şiddette, nasıl zarar görebileceğini belirlemeleri gerektiği, risk kontrol tedbirlerini karşılaştırmaları ve bu çalışmalarını düzenli bir şekilde yürütmeleri gerektiği belirtilmiştir.

Ayrıca, işyerinde bulunan risklerin tamamen kaldırılmasının sağlanamadığı durumlarda, tehlikenin tehlikeli olmayanla veya daha az tehlikeli olanla değiştirilmesi veya riskler ile kaynağında mücadele edilmesi sağlanarak var olan riskin kabul edilebilir minimum düzeye indirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Eğitim kurumlarında risk değerlendirmesi, kurum yöneticisi veya kuruma ataması yapılmış olan İş Güvenliği Uzmanı tarafından İl İSGB uzmanlarından destek alınarak hazırlanmaktadır. Hazırlanan risk değerlendirmesi; tehlikeli sınıfta bulunan eğitim kurumlarında en geç dört yılda bir, az tehlikeli sınıfta bulunan eğitim kurumlarında ise en geç altı yılda bir görevli iş sağlığı ve güvenliği uzmanı tarafından yenilenmelidir.

İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik, işyerlerinde acil durum planlarının hazırlanması, önleme, koruma, tahliye, yangınla mücadele, ilk yardım ve benzeri konularda yapılması gereken çalışmalar ile bu durumların güvenli olarak yönetilmesi ve bu konularda görevlendirilecek çalışanların belirlenmesi ile ilgili usul

ve esasları belirlemek amacıyla hazırlanmış olup, risk değerlendirmesi sonuçları, yangın, tehlikeli kimyasal maddelerden kaynaklanan yayılım ve patlama ihtimali, ilk yardım ve tahliye gerektirecek olaylar, doğal afetlerin meydana gelme ihtimali, sabotaj ihtimali gibi hususların dikkate alınarak her işyeri için bir acil durum planı hazırlanması gerektiğini belirtmektedir.

Yönetmeliğe göre; işveren çalışma ortamı, kullanılan maddeler, iş ekipmanı ile çevre şartlarını dikkate alarak meydana gelebilecek ve çalışan ile çalışma çevresini etkileyecek acil durumları önceden değerlendirerek muhtemel acil durumları belirleme, acil durumların olumsuz etkilerini önleyici ve sınırlandırıcı tedbirleri alma, acil durumların olumsuz etkilerinden korunmak üzere gerekli ölçüm ve değerlendirmeleri yapmakla yükümlüdür.

İşveren, acil durum planı kapsamında; çok tehlikeli işyerlerinde 30, tehlikeli işyerlerinde 40 ve az tehlikeli işyerlerinde 50 çalışana kadar yangınla mücadele, arama, kurtarma ve tahliye konularının her biri için ayrı ayrı olmak üzere birer çalışan destek elemanı olarak görevlendirilir. Çalışan sayısının daha fazla olduğu işyerlerinde tehlike sınıfları göz önünde bulundurularak her 30, 40 ve 50'ye kadar çalışan için birer destek elemanı daha görevlendirilir.

Düzenli takip ve uygulanabilirliğinden emin olmak için hazırlanan acil durum eylem planları işyerlerinde yılda en az bir defa tatbik edilir. İş yerlerinde belirlenen acil durumlarda meydana gelen değişimler veya yeni acil durumların ortaya çıkması halinde acil durum planı yeniden gözden geçirilerek gerekli düzenlemeler yapılır.

Acil durum eylem planı kapsamında yapılan yangın tatbikatları eğitim kurumlarında İl Sivil Savunma birimleri ve İl İtfaiye birimlerinin desteği alınarak İSGB'lerin organizasyonunda mahallinde gerçekleştirilmektedir.

4.2.4. Eğitim Kurumlarında Pandemi Faaliyet Planı

DSÖ, salgın hastalıkların birden fazla ülke veya kıtada geniş alanlara yayılması durumunu pandemi hali olarak nitelendirmektedir.

Pandemi halinden, ülkeler ve toplumlar farklı düzeylerde etkilenebilmektedirler. Virüsün bulaşma ve hasta etme yeteneği, toplumun bağışıklık durumu, toplumdaki bireyler arası temas, ülkeler arası ve ülke içindeki ulaşım özellikleri, sağlık hizmetlerinin niteliği, ülkelerin sahip oldukları iklim özellikleri gibi etkenler salgın hastalığın toplumdaki yayılım durumunu etkileyen faktörlerden bazılarıdır (PİUHP, 2019).

Pandemi toplum yaşamındaki olağan akışı olumsuz yönde etkileyerek, birçok faaliyetin aksamasına ya da kesintiye uğramasına neden olmaktadır. Pandemi dönemlerinde uygulanan tedbirlerden olan seyahat kısıtlaması, eğitime ara verilmesi, ticari faaliyetlere ara verilmesi, sosyal faaliyetlerin kısıtlanması, karantina gibi uygulamalar kamu düzeninin bozulmasına ve toplumun sosyal hayatında pek çok zorlukların yaşanmasına neden olmakla birlikte; işe devamsızlık, mal ve hizmet sektöründe aksaklık yaşanması gibi olumsuzluklara da yol açması sebebiyle ekonomik kayıpları da beraberinde getirmektedir.

Pandemi halinin toplum ve ülke üzerinde yaratacağı sosyal ve ekonomik zararları minimum düzeye indirebilmek için pandemi öncesi ve interpandemik dönemde salgınla mücadele amacıyla planlar hazırlanmalı ve bu planlara uygun şekilde hazırlıklar yapılmalıdır. Pandemi durumu oluştuğunda ise salgının etkisini önlemek ve azaltmak için hazırlanan planlara uygun olarak faaliyetlerde bulunulmalıdır. Bu sebeple; sosyal ve ekonomik hayatın etkilenmemesi ve toplumun sağlık durumunun korunması amacıyla Pandemi Faaliyet Planı'nın hazırlanması büyük önem taşımaktadır(PİUHP, 2019).

Pandemi Faaliyet Planı; ülkedeki bütün kişi, kurum ve kuruluşların salgın durumunu tanıyarak, bu konu hakkındaki sorumluluklarıyla ilgili hazırlık yapma ve pandemi halinde birlik ve beraberlik içinde çalışmalarına yardımcı olma amacıyla hazırlanarak, bu hususlara ilişkin tüm bilgileri içermektedir (PİUHP, 2019).

Pandemi durumuna sebep olan hastalığın yayılımını önlemek ve kontrol altına almak için uygulanacak olan tedbirler iş hayatını da olumsuz yönde etkilemektedir. Bu sebeple; meydana gelebilecek bu olumsuzluklardan işyerlerinin en az düzeyde etkilenmesi için 50 kişi ve üzeri çalışana sahip işyerlerinde de Pandemik İnfluenza Faaliyet Planı hazırlanmalıdır. İş yerleri için hazırlanacak olan

Pandemik İnfluenza Faaliyet Planı; pandemi öncesi ve sırasında yapılacaklar ile pandemi sonrası rehabilitasyon hususlarını içerecek şekilde hazırlanmalıdır (PİUHP, 2019).

İşyerleri için hazırlanacak olan Pandemik İnfluenza Faaliyet Planı'nda, bulaşıcılığın önlenmesi ve hastalığın kontrol önlemlerinin alınması için; çalışanların işyeri hekimi veya iş güvenliği uzmanı tarafından eğitiminin yapılması, enfeksiyondan korunma ve kontrol önlemlerinin uygulanması, çalışanların sağlık durumunun takibi gibi hususlar ile işin sürekliliğinin sağlanması için minimum çalışan ile işin devamlılığının planlanması, mal ve hizmetlerin taşınması, malzeme temin zincirlerinin kontrolü ve işyeri güvenliğinin sağlanması gibi hususlara yer verilmelidir (PİUHP, 2019).

Diğer taraftan; çocuklar, yetişkinlere oranlara daha uzun süre etraflarına virüs yaymaları ve bulaştırıcılıklarının yüksek olması sebebiyle pandemilerde önemli bir konumdadır. Bu sebeple; bulaşıcılığın kapalı ve kalabalık ortamlarda daha fazla olması ve çocukların yoğunluğunun fazla olması sebebiyle eğitim kurumları da pandemi dönemlerinde büyük risk oluşturan alanların başında gelmektedir (PİUHP, 2019). Çocukların eğitim kurumlarında arkadaşlarıyla yakın temas halinde bulunmaları ve kişisel hijyenlerine yeterince dikkat etmemeleri de bu risk durumunu yükselterek, bulaşıcılığı arttırmakta ve hastalığın yayılmasını kolaylaştırmaktadır.

Pandemi dönemlerinde eğitim kurumlarının hastalığın topluma yayılımında önemli bir konumda olması ve burada uygulanacak tedbirler ile hastalığın yayılımında azalma sağlanması nedeniyle eğitim kurumları pandemi dönemlerinde öncelikli olarak dikkat edilmesi gereken alanların başında gelmektedir.

Bu sebeple; eğitim kurumunda çalışan personel ve eğitim gören öğrencilere öncelikli olarak hijyen kuralları hakkında gereken eğitim verilmeli ve pandemiyle alakalı alınacak tedbirler hakkında sağlık çalışanları, okul yönetimi, öğretmenler, veliler ve öğrenciler arasında gerekli koordinasyon sağlanarak işbirliğinde bulunulmalıdır (PİUHP, 2019).

Eğitim kurumlarının pandemi dönemlerinde hastalığın yayılımı ve önlenmesi hususlarında önemli bir konuma sahip olması, bu kurumlar için de ayrı bir

faaliyet planı hazırlanmasını gerekli kılmaktadır. Hazırlanacak olan bu plan dahilinde ise eğitim kurumlarında şu stratejilere yer verilmelidir:

- El yıkama, öksürme ya da hapşırma sırasındaki davranış, tuvalet kullanımı, nesnelere temas, toplu etkinliklerdeki kurallar gibi kişisel koruyucu önlemler hakkında öğrenci ve çalışanlar bilgilendirilerek bu kurallara uyulmasının sağlanması,
- İnfluenza benzeri hastalık belirtisi gösterenlerin tespiti ve bu vakaların bildirimini yapılarak, öğrencilerin devamsızlık takibinin yapılması ve velilerden gerekli bilgilerin temin edilmesi,
- İnfluenza benzeri hastalık belirtisi gösteren öğrenci ya da çalışanların iyileşme sürelerini evde geçirmeleri sağlanarak, hastalığın eğitim kurumunda bulunan diğer öğrenci ve çalışanlara bulaşmasının engellenmesi,
- Temizliğin pandemi dönemlerinde bulaşıcılık üzerinde önemli bir etkiye sahip olması sebebiyle eğitim kurumlarında daimi çalışan olarak bir temizlik personelinin istihdamının sağlanması ve temizliğin nerelerde, nasıl, kaç kere uygulanacağına yönelik planlamaların yapılması,
- Sağlık Bakanlığı'nın pandemiye neden olan hastalığa yönelik aşı uygulamasının desteklenmesi ve aşının öncelikli olarak uygulanacağı öğrenci ve personelin tespit edilmesi,
- Eğitim hizmetinde aksaklık yaşanmaması ve sürdürülebilirliğin sağlanması için personel planlamasının yapılması,
- Öğrencilerin yatılı olarak öğrenim görebildiği eğitim kurumlarında Pandemi İnfluenza Faaliyet Planı Kontrol Listesi'nden yararlanılması,
- Gerekli durumlarda eğitim ve öğretime ara verilmesi (PİUHP, 2019).

Pandemi dönemlerinde eğitim ve öğretime ara verilmesi, eğitim faaliyetinin geçici bir süre durdurularak öğrenci ve çalışanların evlerine gönderilmesidir. Eğitim ve öğretime ara verilmesi kararı, bölgede görülen hastalık yoğunluğuna göre yerel sağlık yönetiminin Sağlık Bakanlığı'na danışarak mülki amire öneride bulunmasıyla alınmaktadır (PİUHP, 2019).

Eğitim ve öğretime ara verme kararı verilirken aşağıdaki sorular cevaplanmalıdır:

- *'öğrencilerde ya da eğitim kurumunda çalışanlarda konfirme vaka saptanmış mıdır?*
- *Okula yakın başka okulda salgın saptanmış mıdır?*
- *Eğitim ve öğretime yeniden başlanmasında göz önüne alınacak kriter ya da durum olarak saptanan belirleyici ne olacaktır?*
- *Eğitim ve öğretime ara verilme süresi ne kadar olacaktır?*
- *Eğitim ve öğretime ara verildiği sürece eğitimin devamı için ne tür önlemler alınacaktır?*
- *Aileler ve öğretmenlerle eğitim ve öğretime ara verme sonrası iletişim nasıl sağlanacaktır?*
- *Eğitim ve öğretime ara verilen eğitim kurumlarının ğrencilerinin sosyal aktiviteleri için yapılandırılmış bir program mevcut mudur?*
- *Eğitim kurumlarında yapılan sosyal ve sportif faaliyetlerin sürdürülmesinde alınacak tedbirler neler olacaktır?*
- *Eğitim ve öğretime ara verildiğinde çocukların ev bakımını sağlayacak veliler için alınmış idari ve sosyal tedbirler neler olacaktır? Bu nedenle işe gelemeyen velilerin iş ortamında yaratacağı eksiklikler için ne tür tedbirler alınacaktır?*
- *Eğitim ve öğretime ara verilmesi durumunda edinilmesi gereken kazanımlar nasıl olacaktır?'*(PİUHP, 2019).

4.3. Eğitim Kurumlarında Risk Oluşturan Alanlar

Eğitim kurumlarımızdaki sağlıksız ve güvensiz alanlar sebebiyle zaman zaman beklenmedik olaylarla karşılaşılmakta ve bu olaylar sonucu istenilmeyen kayıplar yaşanabilmektedir. Bu kayıpları ve olayları önlemek içinse, sağlıksız ve güvensiz alanların taşıdığı riskleri bilmek çok önemlidir. Çünkü; ancak ve ancak, risk ve tehlikelerin bilinmesi sayesinde bunlara karşı önleyici veya engelleyici tedbirler alabilmek mümkündür. Pencereleler, kapı ve kapı kolları, merdivenler, tuvaletler ve ıslak zeminler, acil çıkış yolları, yangın tüpü ve dolapları, okul bahçesi, elektrik sistemleri, depolar, spor salonları, kazan dairesi, laboratuvarlar, dolaplar, camlı

bölmeler, kantin ve yemekhane, hijyen, okul dışı üçüncü şahıslar ve yıldırım düşmesi gibi olaylar, kişi ve mekanlar eğitim kurumlarında risk oluşturan durumların başında gelmektedir.

Pencereler: Havalandırma ve aydınlatma amacıyla kullanılan pencereler öğrenciler için tehlike oluşturan alanlardan birisidir. Özellikle pencerelerin açık olması ve herhangi bir koruma unsuruna sahip olmaması öğrenciler için düşme tehlikesi oluşturmaktadır. Ayrıca, pencerelerin açık bulunduğu durumlarda, öğrencilerin sınıf içi hareketlerinde çarpma sonucu yaralanma olayları da meydana gelebilmektedir.

Kapılar ve Kapı Kolları: Bina girişi, sınıflar ve diğer alanlara giriş çıkış amacıyla kullanılan kapıların içe doğru açılması durumu eğitim kurumlarında tehlike oluşturabilmektedir. İçe doğru açılan kapılar yaşanabilecek herhangi bir acil durumda öğrenci yığılmasına sebebiyet vererek tahliye işleminin yeterince hızlı yapılamamasına ve öğrencilerin tehlike yaşamasına neden olmaktadır. Diğer taraftan; kapı kollarının sivri ve takılmaya müsait bir dizayna sahip olması, öğrencilerin çarpma ve takılma sonucu yaralanmalarına yol açabilmektedir.

Merdivenler: Katlara iniş çıkışlarda kullanılan merdivenler personel ve öğrenciler için düşme tehlikesi oluşturan alanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Uygun standartlara sahip olmayan, öğrencilere uygun dizayn edilmeyen ve kaydırmaz bant sistemi gibi güvenlik önlemlerine sahip olmayan merdivenler birçok düşme ve yaralanma olaylarına sebebiyet vermektedir. Bununla birlikte, merdivenlerde uygun korkuluk sisteminin olmaması ve geniş kova boşluklarının bulunması da düşmeye sebep olacak diğer tehlikeler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tuvaletler ve Islak Zeminler: Tuvaletlerde öğrencilerin yaş grupları göz önünde bulundurularak uygun standartlarda yüksekliği ayarlanmamış veya montajı yapılmamış olan lavabo ve diğer aksesuarlar öğrencilerde ciddi yaralanmalara neden olabilmektedir. Ayrıca, bu alanlarda zemin kuruluğunun sağlanmaması da kayarak düşme olaylarıyla karşılaşılmasına yol açmaktadır.

Acil Çıkış Yolları: Acil çıkış yolları, acil durum hallerinde personelin ve öğrencilerin tahliyesi için büyük önem taşımaktadır. Acil çıkış yollarına malzeme

konularak kaçış yollarının temiz ve geçişe uygun bulundurulmadığı durumlarda, acil durum hallerinde yaşanılacak tahliye güçlüğü kötü sonuçların doğmasına sebep olabilmektedir. Diğer taraftan; acil çıkış yollarının aydınlatma sistemlerinin otomatik olması aydınlatmanın kendiliğinden çalışması acil hallerde geçişlerde kolaylık sağlamaktadır.

Yangın Tüpleri ve Dolapları: Yangın durumlarında boş olması veya hemen ulaşılabilir olmaması gibi sebeplerle kullanılmayan yangın tüpü ve dolapları yangına geç veya hiç müdahale edilememesi gibi sonuçlara yol açarak öğrenci ve çalışanların hayatları için tehlike oluşturabilmektedir. Ayrıca, yangın tüpü ve dolaplarının uygun yükseklikte montajı sağlanarak öğrenciler için çarpma ya da devrilme riski taşımadığından emin olunmalıdır.

Okul Bahçesi: Öğrencilerin genel toplanma alanı olan okul bahçeleri özellikle servis araçlarının bu alanı kullanmasından dolayı öğrenciler için tehlikeli bir alan haline gelmektedir. Servislerin giriş çıkışları ya da manevraları sırasında çarpma, ezilme gibi olaylar meydana gelebilmektedir. Ayrıca okul bahçesinde bulunan sportif faaliyet direkleri de (basketbol potası, voleybol direkleri, futbol kale direkleri vb.) öğrenciler için devrilme ve çarpma tehlikesi oluşturmaktadır.

Elektrik Sistemleri: Bina içinde bulunan elektrik panolarının açık durumda olması ve yeterli şekilde muhafaza edilmemesi istenmeyen kazalara yol açabilmektedir. Bu sebeple, bu panoların daimi olarak kilitli halde bulunmaları sağlanmalıdır. Ayrıca, priz sistemlerinin sağlam yapıda olacak şekilde kullanılmalrı da elektrik çarpması tehlikesini ortadan kaldıracaktır. Bununla birlikte, açık uçlu kablolar ve elektrik sistemleri için de gerekli güvenlik önlemlerinin alınması öğrencilerin yaşayabileceği olası elektrik çarpması kazalarını da ortadan kaldıracaktır.

Depolar: Eğitim kurumlarının düzensiz ve dağınık durumda olan depolama alanları, takılma ve düşmeye sebebiyet verebilmektedir. Bu sebeple; depolarda bulunan malzemeler uygun raf sistemleri ile istiflenmelidir ve oluşturulan raf sistemleri de sabitlenerek devrilme riskine karşı önlem alınmalıdır. Ayrıca, depolarda bulunan malzemelerin özelliklerine göre ayrı konumlama sağlanmalı, kimyasal depolama alanları ayrı tutulmalıdır.

Spor Salonları: Spor salonlarında, alanda bulunan sabit aparatların devrilmesi sonucu kazalar meydana gelebilmektedir. Diğer taraftan; sportif faaliyet direklerinin sünger ve yumuşak malzeme ile kapatılması vücut uzuvlarının çarpma sonucu yaralanmasına engel olacaktır. Ayrıca, aydınlatma ve ses sistemlerinin tavanda uygun bağlantısının yapılması ve muhafazaya alınması da düşme sonucu yaşanabilecek kazaların önüne geçecektir.

Kazan Dairesi: Kazan dairesinde yetki belgesine sahip olmayan kişilerin görevlendirilmesi, yetkili personel haricindeki kişilerin giriş çıkışına izin verilmesi ve bu alanın amacı dışında kullanılması (örn. malzeme istiflenmesi vb.) tehlike oluşturabilmektedir.

Laboratuvarlar: Meydana gelebilecek kazalara karşı öğrencilerin ders içi veya ders harici laboratuvarlara yalnız başına girmesine ve bu alanı bir öğretmen gözetimi olmaksızın yalnız başına kullanmasına izin verilmemelidir. Tehlike oluşturmaması adına laboratuvarlarda bulunan patlayıcı, yanıcı ve parlayıcı nitelikteki malzemeler uygun biçimde muhafaza edilmeli ve bu malzemelerin oluşturabileceği yangın riskine karşı uygun yangın söndürücüler alanda bulundurulmalıdır.

Dolaplar: Eğitim kurumu içinde her nerede olursa olsun dolapların sabitleme işlemi yapılarak devrilme sonucu yaşanılacak kazalara karşı önlem alınmalıdır. Yine, dolap üstlerinde malzeme konulması engellenerek devrilme olaylarının önüne geçilmelidir.

Camlı Bölmeler: Bina içinde cam malzemelerden yapılmış olan bölümler, kapılar ve korkuluklar öğrenciler için tehlike oluşturabilmektedir. Camlı bölmelerin kırılması sonucu yaralanmaların meydana gelmemesi için uygun korkuluk sistemleri ve uyarı işaretleri bu alanlarda kullanılmalıdır.

Kantin ve Yemekhane: Kantin ve yemekhaneler, öğrencilerin gün içinde sık sık kullandığı alanlar arasında yer almaktadır. Bu sebeple; buralarda yer alan tehlikeleri tanıyarak bunlara karşı gerekli güvenlik önlemlerini almak birçok kazanın engellenmesini sağlayacaktır. Bu bağlamda, kantin ve yemekhanelerde öğrenciler için uygun alanlar oluşturularak öğrencilerin özellikle yemek pişirilen alanla olan

temasları, giriş ve çıkışları engellenmeli; bu sayede; elektrik sistemi, sıcak su kazanı, sıcak tencereler, ıslak zemin gibi tehlike taşıyan unsurlar çocuklardan uzaklaştırılmalıdır. Bunların yanında, kantinde satılan ürünlerde gözlemlenerek satılan ürünlerin öğrencilerin hayatını riske edecek şekilde tehlike barındırmamasına dikkat edilmelidir.

Hijyen: Eğitim kurumlarındaki insan yoğunluğu göz önünde bulundurulduğunda temizliğin önemi ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple, öğrenci ve çalışanlar için herhangi bir sağlık riski oluşturmamak adına ortak kullanım alanları başta olmak üzere eğitim kurumlarında gerekli hijyen koşulları sağlanmalıdır.

Okul Dışı Üçüncü Şahıslar: Eğitim kurumlarında; herhangi bir olay ya da sabotaj ihtimaline karşı gerekli güvenlik önlemleri alınarak, görev alan personel ve öğrenci dışında kişilerin okula girişlerine izin verilmemelidir.

Yıldırım Düşmesi: Eğitim kurumlarında, olası yıldırım düşmesi olayı sonucu elektrik çarpması veya yangın tehlikesinin oluşmaması ve bu durumdan öğrencilerle çalışanların zarar görmemesi için paratoner bulundurulmalıdır.

4.4. Eğitim Kurumlarında Yaşanılan Kaza Örnekleri

Eğitim kurumlarında hâlihazırdaki mevzuat uyarınca alınan tüm önlemlere rağmen birçok olay ve kayıplar yaşanmaktadır. Çalışmanın bu bölümünde eğitim kurumlarında yaşanan öğrenci kazalarına yer verilecektir.

Fen Bilgisi dersinde yapılan deneyde yaşanan kaza sonucu 11 yaşındaki Mert Öztoprak'ın gözleri alevler içinde kalırken saçları da tamamen yandı. 2 Aralık 2014 günü 6-C sınıfında dersi olan öğretmen Mehmet Aslan'ın okul içerisinde bulunan laboratuvarında "su ile yanma reaksiyonu" deneyini yapmak istediği anlatıldı. Öğretmenin, 11 yaşındaki Mert'i deneyde kendisine yardımcı olması için yanına çağırdığı sırada patlama meydana geldiği belirtildi. Öğretmen Aslan'ın gerekli dikkat ve özeni göstermeyerek olaya sebebiyet verdiği ve sonucunda öğrencisinin yaralanmasına neden olduğu gerekçesiyle Aslan hakkında taksirle yaralama suçundan 3 aydan 1 yıla kadar hapis cezası istemiyle dava açıldı. Adli Tıp Kurumu tarafından hazırlanan raporda, Öztoprak'ın yüzündeki yaranın sabit iz niteliğinde

olduğu ve organlarından birinin işlevini yitirdiği belirtildi. Mahkeme, sanık Aslan'ı "Taksirle bir kişinin yaralanmasına neden olma" suçundan 180 günlük adli para cezasına çarptırdı. Aslan'ın günlüğü 20 liradan toplamda 3 bin 600 lira adli para cezasına çarptırılmasına hükmeden mahkeme, öğretmenin yeniden suç işlemeyeceği yönünde kanaate ulaşamadığı gerekçesiyle verilen cezada ertelemeye de gitmedi (t24.com.tr, 2020).

Dumlupınar İlköğretim Okulu ana sınıfı öğrencisi 6 yaşındaki Efe Boz, 12 Mayıs 2010 tarihinde okulun tuvaletinde üzerine düşen lavabonun boğazını kesmesi sonucu yaşamını yitirdi. Olayın ardından 8 kişi hakkında 6 yıla kadar hapis istemiyle dava açıldı. 17 Nisan 2014 tarihinde görülen karar duruşmasında, sanıklardan okul müdür yardımcıları Fatma Metin ve Pınar Tan Aslan ile inşaat firması sahibi Aslan Yavuz Haberdar ve kontrolör Halim Cüneyt İşyar, olayda kusurları olmadıkları gerekçesiyle beraat etti. Taksirle ölüme neden olmak suçundan ana sınıfı öğretmeni Gökçen Gökalp, 1 yıl 8 ay, taşeron firma müdürü Yalçın Kaya ile mühendis Murat Kılıç 2 yıl 6'şar ay ve okul müdürü Mustafa Katırcılar da 3 yıl 4 ay hapis cezasına çarptırıldılar (www.kartal24, 2020).

Keçiören ilçesindeki Şehit Ahmet Kabukçu İlkokulu'nda 10 Aralık 2019 tarihinde şırınga şeklinde ambalajı bulunan sıvı çikolatayı yediği sırada ambalaj kapağının nefes borusuna kaçması sonucu fenalaşan 1. sınıf öğrencisi Mert Yağız Köksal yapılan tüm müdahalelere rağmen hayatını kaybetti. Milli Eğitim Bakanlığı, öğrencinin ölümüyle ilgili müfettiş görevlendirdi. Olayla ilgili olarak okul yöneticileri açığa alındı. Bakanlık Maarif Müfettişleri tarafından yapılan ilk incelemede, söz konusu kantin işletmesinin, ilgili mevzuat gereği okulda oluşturulan komisyon tarafından 15 Kasım 2019 tarihinde, Keçiören İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü tarafından ise son olarak 29 Kasım 2019 tarihinde denetlendiği görülmüş olup, okul kantini işletmesinin sözleşmesi feshedilmiştir. Söz konusu olayla ilgili adli makamlarca başlatılan soruşturma devam etmektedir (www.gazeteduvar.com.tr, 2020).

Çeşme ilçesinde 2015 yılında 11 yaşındaki öğrenci A.T.K, okul kantininde bulunan semaverdeki kaynar suyun üzerine dökülmesi sonucu yaralanmış, vücudunun büyük bölümünde doku kayıpları meydana gelmiştir. Okul müdürü ve 2

kantin işletmecisi hakkında "taksirle yaralamaya neden olma" suçlamasıyla dava açılmıştır. Bilir kişi raporunda okul müdürü Meral D'nin ilgili yönetmelik gereği kantin için gerekli risk değerlendirmesini yaptırmadığından asli kusurlu, kantin işletmecileri Mehmet Kemal V. ve eşi Derya V'nin de mutfağın kapısını kilitli tutmadıkları ve mağdurun girmesine göz yumdukları, bu sebeple dikkatsiz ve tedbirsiz davranarak kazanın meydana gelmesinde asli kusurlu oldukları kanaatine varıldığı belirtildi. Hakim, okul müdürü Meral D. ve kantin işletmecisi Mehmet Kemal V'nin 16 ay 20 gün, sanık Derya V'nin de 11 ay 20 gün hapisle cezalandırılmasına ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verdi (www.memleket.com.tr, 2020).

Ankara Eryaman Türkkent İlkokulu yemekhanesinde bir öğrenci, çorba kazanının devrilmesi sonucu ağır yaralandı.22 Ekim 2019'da öğle yemeği sırasında meydana gelen olayda, vücudunda ağır yanıklar oluşan öğrencinin hastaneye kaldırıldığı ve yoğun bakımda uyutulduğu öğrenildi. Okulun alt katında bulunan yemekhanede yaşanan olaya ilişkin okul yönetimi tarafından tutanak tutulurken, olay yerinin yetkililer tarafından inceleme yapılmadan temizlendiği bilgisine ulaşıldı. Yemekhaneye yemeğin dışardan geldiği ve kantini işleten kişiler tarafından hizmet verildiği öğrenildi. Eğitim Sen Ankara 4 No'lu Şube Başkanı Gülhan Şimşek, "Okul idaresi tarafından gerekli önlemler alınmamış görünüyor. Sanki kantinin işlettiği yemekhane okul dışında bir yer gibi kendi kaderine terk edilmiş" dedi (www.evrensel.net, 2020).

Bornova Atatürk Mahallesi'nde bulunan Seyit Şamlı Endüstri Meslek Lisesi 11'inci sınıf öğrencisi Anıl Erden, 3 Haziran 2010 tarihinde teneffüste okul dışına çıkıp, tekrar geri döndüğünde, nöbetçi öğrencilerin çalıştırdığı kapanmak üzere olan otomatik kapının arasından geçmeye çalışırken başı sıkışınca ağır yaralandı. Kapıdan kurtarılıp hastaneye kaldırılan talihsiz öğrenci yaşamını yitirdi. İzmir Cumhuriyet Başsavcılığınca yapılan soruşturmanın ardından dönemin okul müdürü Hüseyin Toptaş ve memur Niyazi Öztürk hakkında 'taksirle ölüme sebep olmak' suçlamasıyla 3 ile 6 yıl arasında hapis cezası istemiyle dava açıldı. İzmir 12'inci Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan yargılama sonunda sanık Hüseyin Toptaş, taksirle ve asli kusurlu olarak bir kişinin ölümüne neden olmaktan 2 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırıldı. Cezası 24 eşit taksitle ödenmek üzere 18 bin 200 lira paraya çevrildi.

Memur Niyazi Öztürk'ün ise beraatine karar verildi.Milli Eğitim Bakanlığı'nın, davayı kazanan Erden ailesine toplam 204 bin 819 TL tutan maddi ve manevi tazminatı yasal faiziyle birlikte ödeyeceği belirtildi (www.haberler.com.tr, www.ensonhaber.com, 2020).

BÖLÜM 5

EĞİTİM KURUMLARINA YÖNELİK DOKÜMANLAR VE ÖRNEK ALAN ÇALIŞMASI

5.1. Eğitim Kurumlarında Örnek İş Sağlığı ve Güvenliği Dokümanları

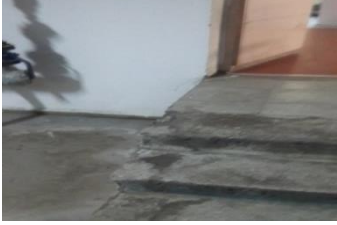

6331 sayılı Kanunun bir getirisi olarak tüm işyerlerinde olduğu gibi eğitim kurumlarında da risk değerlendirmesi çalışması yapılması gerekmektedir. Hazırlanacak risk değerlendirmesi ile eğitim kurumlarında olası tehlike taşıyan alanlar ve risk oluşturan durumlar ortaya çıkarılacaktır. Ek 1’de eğitim kurumları için hazırlanması gereken örnek bir risk değerlendirmesi yer almaktadır. Bununla birlikte, olası acil durumlar için Acil Durum Eylem Planı hazırlanmalıdır. Eğitim kurumlarında meydana gelebilecek acil durum senaryoları için de hazırlanması gereken örnek Acil Durum Eylem Planı Ek 2’de yer almaktadır. Eğitim kurumlarının kalabalık ortamlar olması sebebiyle olası salgın hastalıklar için alınması gereken tedbirleri belirleyici bir faaliyet planı oluşturulmalıdır. Bu kapsamda Ek 3’de örnek bir Pandemi Faaliyet Planı oluşturulmuştur.

5.2. Eğitim Kurumlarında Örnek Alan Çalışması

Örnek alan çalışması yapılırken Ankara’dan bir ilköğretim, bir lise ve bir üniversite seçilerek, bu eğitim kurumlarındaki iş sağlığı ve güvenliğiyle alakalı eksiklikler tespit edilmeye çalışılmıştır.

5.2.1. İlköğretime İlişkin Örnek Alan Çalışması

Yapılan alan çalışmasında tespit edilen uygunsuzluklarla ilgili olarak ekte yer alan risk değerlendirmesinde yapılması gereken düzeltici önleyici faaliyetler belirtilmiştir.

UYGUNSUZLUK BİLDİRİM FORMU	
TESPİT TARİHİ TEMMUZ 2020	İLKÖĞRETİM BÖLGESİ
UYGUNSUZLUK	ALINACAK ÖNLEMLER
Kazan Dairesi Merdivenleri	Kazan dairesi kapı girişinde bulunan merdivenlerde korkuluk bulunmamaktadır. İçeri giriş yapan personelin düşmesine karşı 1 metre yükseklikte ana korkuluk ve 47 cm yükseklikte ara korkuluk bulunan donanım montajı yapılmalıdır.
Yangın Tüpleri	Bazı yangın söndürme tüp basınçlarının kullanıma uygun olmadığı tespit edilmiştir. Acil bir yangın durumunda kullanıma hazır halde bulunması gereklidir. Yangın tüplerinin belli aralıklarla kontrolü için personel görevlendirilmelidir. Basınç göstergesi takip edilerek kullanımı uygun olmayanların yetkili firmalarca değişimi ya da bakımı yapılmalıdır. Ayrıca yetkili firmaların yangın tüplerini yıllık periyodik bakıma almaları sağlanmalıdır.
Elektrik Panoları	Elektrik pano kapaklarının kilitli olmadığı tespit edilmiştir. Elektrik pano kapakları daimi olarak kilitli tutulmalıdır. Yetkili personel iletişim bilgileri panolar üzerinde yazılı bulunmalıdır. Ayrıca elektrik pano önlerinde uygun yalıtkan paspaslar daimi bulunmalıdır.
Basınçlı Kaplar	Basınçlı kapların muhafazası uygun kafeslerde boş dolu olarak sağlanmalıdır. Ayrıca basınçlı kapların saklama alanları personel ve öğrencilerin bulunmadığı uygun bölümlerde oluşturulmalıdır. Basınçlı kaplar dik şekilde ve devrilmeye karşı sabitlenerek güneş ışığına maruz kalmayacak biçimde muhafaza edilmelidir.
Yangın Merdivenleri	Yangın merdivenlerinin yıprandığı ve bazı bölümlerinin korozyona uğradığı tespit edilmiştir. Acil durumlarda olası daha büyük sorunların ortaya çıkmaması için yetkili kurum ya da personel tarafından metal yorgunluğu muayenesi yaptırılmalıdır. Kontrol raporları arşivlenerek saklı tutulmalıdır.

Asansörler	Bina içinde bulunan asansörün periyodik kontrol sonucu kullanım dışı bırakıldığı tespit edilmiştir. Kullanım dışı bırakılan asansörün uygun levhalar ile kullanım dışı olduğu belirtilmeli ve kullanımını engelleyici önlem alınmalıdır. Eksiklikleri en kısa zamanda giderilerek kullanıma uygun hale getirilmelidir. Asansörlerin yıllık periyodik bakımları yetkili kurum ya da personeller tarafından yapılması sağlanmalı ve periyodik kontrol raporları arşivlenerek saklı tutulmalıdır.
Acil Çıkış Yolları	Acil çıkış noktaları ve yollarında toplanma alanına yönlendiren uyarı levhalarının bulunmadığı tespit edilmiştir. Olası bir acil durumda meydana gelecek aksaklıklara karşı yönlendirme uyarı levhaları uygun ve görünür alanlara asılarak toplanma bölgesine yönlendirmelidir.
Yangın Dolapları	Yangın dolapları önünde ulaşımı engelleyici malzemeler olduğu tespit edilmiştir. Olası acil durumlara karşı yangın dolapları kullanıma hazır halde bulunmalı ve önünde erişimi engelleyici malzemeler bulunmamalıdır.
Yangın Teçhizatları	Bazı yangın hortumlarında bükülmeden kaynaklı aşınma olduğu tespit edilmiştir. Basınçlı suyun geçmesi sırasında yırtılma ve kullanılamama durumuna karşı ekipman uygun şekilde korunmalıdır. Belli aralıklarla kontrolü sağlanarak sağlamlıkları kontrol edilmelidir.
Konferans Salonu	Konferans salonu kapısında acil çıkış göstergeleri mevcut değildir. Acil durumlarda tahliye gecikmeler ve aksaklıklardan dolayı sorunlar meydana gelebilir. Kapı üstlerine görünür biçimde acil çıkış levhaları yerleştirilmelidir.
Bilgisayar Kullanım Alanları	Elektrik kablolarının geçtiği alanda su sızıntısı tespit edilmiştir. Elektrik akımı sonucu kazalara karşı ilgili alanlar bakım onarıma alınmalı bu süre içinde kullanım dışı bırakılmalı uygun uyarı levhaları ile donatılmalıdır. Herhangi bir kazaya sebebiyet verilmemesi için enerji kesilmelidir.

Bina İçi Merdivenler	Merdivenlerde kaymayı önleyici aparatlar mevcut durumdadır. Ancak bu aparatlar çıkıntı olacak şekilde monte edildiğinden takılıp düşmeye sebebiyet verebilir. Bu aparatların zemine sıfır montajı sağlanmalı yahut demontajı yapılarak kaydırmaz bant ile önlem alınması sağlanmalıdır.
Çatı Alanı	Çatı üzerinde yapılacak çalışmalar için personel güvenliği sağlanmamıştır. Çatı bölümüne yatay yaşam hattı kurulmalıdır. Çalışma yapacak personelin çift lanyarlı emniyet kemeri kullanmaları sağlanmalıdır. Görev alacak personelin yüksekte çalışma eğitimi bulunmalıdır.
Depolama Alanı	Depolama alanlarında uygunsuz istifleme tespit edilmiştir. Bu alanların uygun ve geçişlerin sağlanacağı şekilde düzenli tutulması gerekmektedir. Takılma düşme ve olası yangın durumunda müdahalenin zorlaşmasına sebep olacaktır.
Spor Salonu Zemini	Salon zeminin de aşırı yıpranmalar mevcuttur. Bazı alanlarda çiviler zeminden dışarı doğru çıktığı tespit edilmiştir. Herhangi bir yaralanmaya sebebiyet vermemesi için uygun bakım onarımı yapılarak kullanıma hazır hale getirilmelidir.
Soyunma-Giyinme Alanları	Soyunma giyinme alanlarının kullanan öğrenci sayısı bakımından yeterli olmadığı tespit edilmiştir. Bu alanların öğrenci sayısı göz önünde bulundurularak planlanması sağlanmalıdır. Özellikle uygun havalandırma sistemleri ile birlikte termal konfor ortamı sağlanmalıdır.
Salon Tribünleri	Tribünlerin acil durumlarda hızlı boşaltılabilmesi için yeterli uyarı levhaları bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu tip insan yükünün fazla olduğu alanların çıkış noktaları birden fazla tutulmalı ve uygun biçimde uyarı levhaları ile yönlendirme sağlanmalıdır.
Merdivenler	Merdivenlerde bulunan mevcut kaydırmaz lastiklerin yeterince güvenli olmadığı tespit edilmiştir. Uygun kaydırmaz bantlar temin edilerek ilgili alanlara uygulanmalıdır.
Acil Kaçış Yolları	Kazan dairesi bölümünde kaçış yollarında malzemelerin bulunduğu tespit edilmiştir. Acil durum hallerinde geçiş yolları kaçış için boş tutulmalıdır. Ayrıca alanda aydınlatma sisteminin olmadığı görülmüş olup uygun otomatik aydınlatma sistemi kurulmalıdır.

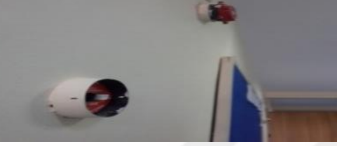

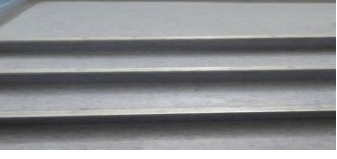

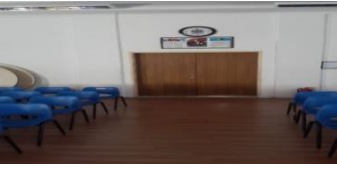
Elektrik Panoları	Elektrik pano kapaklarının açık olduğu tespit edilmiştir. Pano kapakları daimi kilitli tutulmalı yetkili personelin iletişim bilgileri üzerinde asılı olmalıdır. Ayrıca panonun kullanımı açısından uygun büyüklükte yalıtkan paspas temin edilmelidir.
Elektrik Teçhizatları	Elektrik sistemlerinin kullanıma uygun biçimde muhafaza edilmesi gereklidir. Personel ve öğrencilerin zarar görmesi hallerine karşı uygun durumda bulunmalıdır.
Yangın Teçhizatları	Bazı yangın teçhizatlarının basınç göstergelerin kırmızı alanda olduğu tespit edilmiştir. Kullanımı sırasında etkili olmaması durumu söz konusudur. Yangın tüplerinin periyodik kontrolleri yetkili firmalara yaptırılmalıdır.
Merdiven Korkulukları	Merdiven korkuluğu alt kısım açıklığı malzeme düşmesi ve öğrencilerin takılmasına sebep olacak durumdadır. Korkulukların alt kısmına topuk levhası montajı yapılmalı öğrencilerin yaş grupları göz önünde bulundurularak uygun korkuluk sistemleri kullanılmalıdır.
Yangın Dolabı	Yangın dolapları acil müdahale durumlarında ulaşılabilir durumda bulunmalıdır. Önlerine malzeme konulmasına müsaade edilmemelidir.
Acil Çıkış Kapıları	Acil çıkış kapılarının bazı zamanlarda asma kilit ile kapatıldığı tespit edilmiştir. Acil çıkış kapılarının kilitli olması durumunda tahliye gecikebilir. Acil çıkış kapıları her an kullanılacak şekilde uygun sistemlerle donatılmalı ve kilitli tutulmamalıdır.
Depolama Alanları	Depolama alanı dağınık durumdadır. Yangın vb. durumların oluşması halinde müdahalede gecikmeler meydana gelebilir. Depolama alanları kolay ulaşılabilir şekilde düzenli tutulmalıdır
Konferans Salonu	Konferans salonunda acil çıkış kapıları levhalarla belirtilmediğinden, organizasyon sırasında tahliye için aksaklıklar meydana gelebilir. Acil çıkış olarak gösterilen kapı üzerinde levhalandırma çalışmaları yapılmalıdır. Levha salonun her bölümünden görülecek şekilde konumlandırılmalıdır.

Makine Dairesi	Asansör makine dairesi içerisinde depolama yapılmaktadır. Bazı alanlarda depolanan malzemelerin makine üzerine geldiği tespit edilmiştir. Makine dairesinde makinenin patlaması veya diğer durumlarda zararı arttıracak bütün unsurlar makineden uzaklaştırılmalıdır. Mümkünse paravan yapılarak alan ayrılmalıdır.
Makine Dairesi	Asansör makine dairesinde yapılan depolamada tiner vb. yanıcı malzemelerin depolandığı tespit edilmiştir. Bu gibi durumlar oluşabilecek patlama gibi durumların şiddetini arttıracaktır. Yanıcı malzemeler makine dairesinden çıkarılmalı ve zarar vermeyecek güvenli alanlar oluşturularak muhafaza edilmelidir.
Çocuk Park Alanı	Oyun park alanında sınırlar belirlenerek öğrencilerin belli sınır içinde kontrolü sağlanmalıdır. Olası takip edilmeme durumunda öğrencilerin ortamdaki uzaklaşması engellenmelidir.

5.2.2. Liseye İlişkin Örnek Alan Çalışması

Yapılan alan çalışmasında tespit edilen uygunsuzluklarla ilgili olarak ekte yer alan risk değerlendirilmesinde yapılması gereken düzeltici önleyici faaliyetler belirtilmiştir.

UYGUNSUZLUK BİLDİRİM FORMU	
TESPİT TARİHİ TEMMUZ 2020	LİSE BÖLGESİ
UYGUNSUZLUK	ALINACAK ÖNLEMLER
Yangın Tüpleri	Yangın tüplerinin basınçlarının kullanıma uygun olmadığı tespit edilmiştir. Acil durumlarda görevini yerine getirmemesi durumu söz konusu olabilir. Yangın tüplerinin yıllık periyodik kontrolleri yetkili firmalara yaptırılmalı ve basınç kontrolleri periyodik olarak kontrol edilmelidir.
Kazan Dairesi	Kazan dairesinde bulunan kuyu girişi uygun biçimde kapatılmamıştır. Düşme ve yaralanmalara karşı uygun kapak sistemi temin edilerek kullanımı sağlanmalıdır.

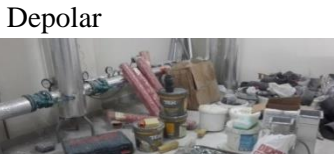
Kazan Dairesi	Kazan dairesi içerisine kontrolsüz olarak su girişi meydana gelmektedir. Ortamı ıslak ve kaygan hale getirdiğinden personeller düşerek zarar görebilir. Suyun uygun sistem ile tahliyesi sağlanmalıdır.
Kazan Dairesi	Kazan dairesine yetkisiz personellerin müdahale etmesi sonucu kazalar meydana gelebilir. Kazan dairesi girişinde ateşçi belgesi bulunan yetkili personelin iletişim bilgileri bulunmalıdır. Yetkili dışında girişlere izin verilmemelidir.
Elektrik Teçhizatları	Elektrik teçhizatlarındaki yıpranmalar personel veya öğrencilere zarar verebilir. Kullanım dışı olan teçhizat sökülerek uygun hale getirilmelidir.
Yangın Alarmları	Yangın alarmları yıpranmış durumdadır. Çalışmadığı tespit edilmiştir. Acil durumlarda tahliyede gecikmeler meydana gelebilir. Okul genelinde yangın alarmları kontrol edilmeli ve aktif hale getirilmelidir.
Acil Çıkış Kapısı	Okul acil çıkış kapılarından biri depo olarak kullanılmaktadır. Kapı kilitli konumdadır. Acil durumlarda tahliye gecikmesi meydana gelebilir. Acil çıkış kapıları boşaltılmalı ve kesinlikle kilitlenmemelidir.
Merdiven Çıkıntıları	Merdiven üzerinde bulunan çıkıntılar takılıp düşmeye sebep olacak durumdadır. Merdivenlerde kaydırmaz bant sistemi kullanılmalıdır.
Yangın Merdiveni	Yangın merdiveni çıkışı tahliye sırasında öğrenci veya ziyaretçilerin düşmesine neden olabilecek açıda yerleştirilmiştir. Panik anında dışarıya çıkış yapılırken kişiler düşerek zarar görebilir. Tahliyede gecikmeler meydana gelebilir. Acil çıkış yapanların panik anında düz bir alanla karşılaşması sağlanmalıdır.
Konferans Salonu	Konferans salonunda acil çıkış kapıları levhalarla belirtilmediğinden, organizasyonda meydana gelecek acil durum esnasında tahliye sırasında aksaklıklar meydana gelebilir. Acil çıkış yollarını gösteren uygun uyarı levhaları asılmalıdır.

Depolama Alanları	Depolama alanında yanıcı malzemeler mevcuttur. Yangın durumunda kapı kilitli olduğundan müdahalede gecikmeler meydana gelebilir. Depolama alanına yangın alarmı yerleştirilmeli yangın durumunda müdahaleyi sağlayacak yangın teçhizatları alanda konumlandırılmalıdır.
Acil Çıkış	Acil çıkışlardan tahliye sağlandıktan sonra personel ve öğrencileri toplanma noktalarına yönlendirecek levhaların bulunmadığı tespit edilmiştir. Personel tahliyesinde gecikmeler meydana gelebilir. Acil çıkış sonrasında kişileri toplanma noktalarına yönlendiren levhalar yerleştirilmelidir.
Yangın Merdiveni	Yangın merdivenlerinin yıprandığı gözlenmektedir. Acil durumda tahliye sırasında kırılarak öğrenci ve personellerin ciddi şekilde zarar görmesine neden olabilir. Yangın merdivenleri yıllık olarak yetkili kurum veya kişilerce metal yorgunluğu muayenesine tabi tutulmalıdır. Rapor sonuçları doğrultusunda önlemler alınmalıdır.
Acil Çıkış Kapısı	Acil çıkış kapısında personel ve öğrenci tahliyesini aksatacak şekilde yükselti mevcuttur. Acil durumlarda ciddi problemler meydana gelebilir. Acil çıkış kapısına basamak yerleştirilip sabitlenmelidir. Bu basamak kattaki kişilerin tahliyesine dayanımlı şekilde imal edilmelidir.
Elektrik Teçhizatları	Elektrik pano içerisinde bulunması gereken muhafazalar çıkartılmıştır. Müdahale için gelen personellerin zarar görme olasılığı mevcuttur.
Aydınlatma Teçhizatları	Aydınlatma teçhizatlarında yıpranmalar mevcuttur. Herhangi bir kişinin müdahale etmesi sonucunda elektrik çarpması durumları meydana gelebilir. Elektrik teçhizatları tesisat enerjisi kesilerek yetkili personeller tarafından onarılmalıdır. Yıpranma ve arıza bulunanların ivedi şekilde onarımı sağlanmalıdır.
Yangın Tüpleri	Bazı yangın tüplerinin periyodik muayene sürelerinin geçtiği tespit edilmiştir. Olası bir yangında müdahale gecikmeleri yaşanabilir. Yangın tüplerinin periyodik kontrolleri aksatılmadan yaptırılmalıdır.
Çatı Bölgesi	Çatı alanı yangın durumunda yanabilecek malzemeler barındırmaktadır. Çatı girişleri uygun biçimde kilitlenerek kapalı tutulmalıdır. Yetkisiz kişilerin çıkmasına müsaade edilmemelidir.

Elektrik Teçhizatları	Elektrik odaları depolama alanı olarak kullanılmaktadır. Elektrik panolarının önlerine konulan malzemeler panoda yangın çıkması durumunda müdahaleyi güçleştirecek durumdadır. Elektrik panolarının bulunduğu alanlarda depolama yapılmasına müsaade edilmemelidir. Pano önlerinin her zaman açık bulundurulmasına özen gösterilmelidir.
Spor Salonu	Basketbol potası sabitlemesinin yeterli seviyede olmadığı tespit edilmiştir. Düşme durumuna karşı dikey desteklemeler yapılmalı bağlantı elemanları yetkili kişilerce periyodik olarak kontrol altında tutulmalıdır.
Spor Salonu	Soyunma odasında bulunan aydınlatma teçhizatı korumasız durumdadır. Düşmesi durumunda yaralanmalara sebebiyet verebilir. Uygun sabitleme yapılmalı ve koruyucu muhafaza ile kapatılmalıdır.
Spor Salonu	Soyunma odasında bulunan havalandırma kapağı serbest şekilde açılmaktadır. Açılması sırasında yaralanmalara sebep olabilir. Belli açıda sabitleyici bağlantı elemanı ile onarımı sağlanmalıdır.
Spor Salonu	Salon depolama alanındaki raflar hasarlı durumdadır. Malzeme konulması durumunda kişilerin üzerine devrilerek zarar verebilir. Raflar onarılarak duvara sabitlenmelidir
Spor Salonu	Pano önlerine her açıdan müdahale edilmek istendiğinde alanı kaplayacak genişlikte yalıtkan paspas tedarik edilerek sabitlenmesi sağlanmalıdır.

5.2.3. Üniversiteye İlişkin Örnek Alan Çalışması

Yapılan alan çalışmasında tespit edilen uygunsuzluklarla ilgili olarak ekte yer alan risk değerlendirmesinde yapılması gereken düzeltici önleyici faaliyetler belirtilmiştir.

UYGUNSUZLUK BİLDİRİM FORMU	
TESPİT TARİHİ TEMMUZ 2020	ÜNİVERSİTE BÖLGESİ
UYGUNSUZLUK	ALINACAK ÖNLEMLER
Acil Çıkış Kapıları	Bazı acil çıkış kapıları kilitlemiş durumdadır. Yangın vb. acil durumlarda tahliye gecikmesi yaşanabilir. Acil çıkış kapıları daimi olarak kullanıma hazır ve açılması kolay bir sistemle donatılmalıdır.
Acil Çıkış Kapıları	Acil çıkış kapı önlerinde malzeme istiflendiği tespit edilmiştir. Acil çıkış kapı önleri daima geçişlere uygun biçimde boş bırakılmalıdır.
Acil Kaçış Merdivenleri	Acil çıkış merdivenlerinde malzeme depolandığı tespit edilmiştir. Acil çıkış yolları her daim geçişe uygun olmalı ve herhangi bir malzeme bulunmamalıdır.
Merdivenler	Merdivenlerin nem toz vb. durumlarda kaymaya elverişli olmasından dolayı personel, öğrenci ve ziyaretçiler düşerek yaralanma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Merdivenlere kaydırmaz bant temin edilerek yapıştırılması sağlanmalıdır.
İlk Yardım Dolapları	Ecza dolaplarının malzeme eksiklikleri işyeri hekiminin önerileri dikkate alınarak tamamlanmalı ve sadece ilkyardımcı sertifikası bulunan personeller tarafından kullanımının takibi sağlanmalıdır.
Merdivenler	Merdiven yükselteleri personel veya öğrencilerin kafasını çarparak yaralanmalarına sebep olacak durumdadır. Bu alanlara sarı siyah uyarı şeritleri çekilmeli ve uyarı levhaları asılmalıdır. Mümkünse geçiş yolu olarak kullanımı engellenmelidir.
Depolar	Depolama alanlarında saklı tutulacak malzemeler belli düzende bulunmalıdır. Malzemeler için uygun raf sistemleri oluşturulmalıdır. Kimyasal malzemelerin istifi düzenli yapılmalı MSDS (Malzeme güvenlik bilgi formu) leri temin edilerek alanda görülebilecek alanlarda asılı tutulmalıdır.

Elektrik Trafoları	Elektrik sistemlerinin bulunduğu alanlar uyarı levhaları ile donatılmalıdır. Acil müdahale durumları için yetkili kişilerin iletişim numaraları üzerinde asılı bulunmalıdır.
Yangın Uyarı Sistemi	Yangın uyarı sistemlerinin aktif hale getirilmediği ve kapalı olduğu tespit edilmiştir. Yangın çıkması durumunda müdahale gecikmeleri meydana gelebilir.
Elektrik Trafoları	Elektrik ana trafo önlerine araç park edildiği tespit edilmiştir. Acil müdahale durumunda gecikmeler yaşanabilir. Trafo önlerine araç parkını yasaklayacak sistemler oluşturulmalıdır.
Elektrik Pano Odaları	Elektrik panolarının bulunduğu alanlarda depolama yapıldığı tespit edilmiştir. Elektrik panosunda yangın çıkması durumunda müdahale gecikmeleri yaşanabilir, depolanan malzemelerin cinsine göre yangın büyüyebilir. Elektrik pano alanları boş bırakılmalı müdahale edilecek biçimde hazır bulunmalıdır.
Çıkış Kapıları	Bina içinde acil çıkış yönlendirmeleri olmadığı tespit edilmiştir. Tahliyede ciddi aksaklıklar meydana gelebilir. Acil çıkış yollarını gösteren uygun levhalar asılı tutulmalıdır. Elektrik kesilmesi durumunda ışıklı olacak biçimde dizayn edilmelidir.
Merdivenler	Çatı ulaşım gemici merdivenlerinin sırtlık korkuluklarının bulunmadığı tespit edilmiştir. Merdivenlerin sırt kısmında uygun korkuluk sistemleri bulunmalıdır. Ayrıca tırmanma esnasında düşmeyi engelleyici dikey yaşam hatları oluşturularak emniyet kemeri kullanımı sağlanmalıdır.
Araç Park Alanları	Otopark alanlarında kolonların dikkat çekmeyecek özellikte olmasından dolayı, araçların çarpması sonucu kazalar meydana gelebilir. Kolonların 45 derece açılı sarı siyah renk ile boyanarak uyarı oluşması sağlanmalıdır.
Cam Korkuluklar	Zemin ile aynı konumda olan camların kırılması sonucu kazalar meydana gelebilir. Camların kırılma olasılığına karşı uygun korkuluk sistemleri yapılmalıdır.

Konferans Salonları	Toplu organizasyon yapılan alanlarda en az 2 acil durum çıkışı belirlenmelidir. Bu çıkışlar levhalandırılmalı ve mevzuatın gerektirdiği gibi, kapıları kilitlenmemiş ve dışarıya açılır durumda olmalıdır. Acil durum halinde kaçışı sağlayacak yolları gösterecek levhalar bulunmalıdır.
Ofisler	Ofislerde bulunan kablo sistemlerinin dağınık olduğu tespit edilmiştir. Takılıp düşme ya da elektrik çarpma riskine karşı kablolar uygun biçimde kablo kanallarına alınmalıdır.
Merdivenler	Şaft boşluğuna müdahale için hazırlanan merdiven güvensiz durumdadır. Merdiven üzerine paralel şekilde bir yaşam halatı oluşturulmalıdır. Yaşam halatı ile beraber paraşüt tipi emniyet kemeri kullanılmalıdır.
Korkuluklar	Cam korkulukların bulunduğu alanlarda, personelin veya öğrencilerin korkuluğu görememesi halinde çarpma sonucu yaralanmalar meydana gelebilir. Cam korkuluklar görülebilecek biçimde işaretlenmelidir.
Merdivenler	Merdiven kenarlarında bulunan boşluklar düşmeye sebep olabilecek niteliktedir. Merdiven kenarlarında uygun korkuluklar bulunmalıdır.
Spor Salonu	Spor salonu içerisinde bulunan aydınlatmalar korumasız durumdadır. Top vb. malzemelerin çarpması durumunda düşerek zarar verme olasılığı yüksektir. Uygun sabitleme ve koruyucu aparatlar ile önlem alınmalıdır.
Elektrik Kabloları	Bina üzerinden açıktan aktarılan elektrik kablosu tehlike oluşturmaktadır. Kablolar uygun sistem içerisinde bulunmalıdır. Açıkta kabloların bulunmasına müsaade edilmemelidir.
Acil Çıkış Aydınlatmaları	Acil çıkış alanlarında bulunan aydınlatmalar el ile açılacak şekilde dizayn edilmiştir. Acil tahliye sırasında, tahliye aksamalarına neden olabilir. Acil kaçış yollarına otomatik sensörlü aydınlatma teçhizatları takılması sağlanmalıdır. Teçhizatın çalışır durumda olması kontrol altında tutulmalıdır.

BÖLÜM 6

SONUÇ VE ÖNERİLER

Avrupa Birliği'ne uyum sürecinin bir getirisi olarak artan iş kazalarını azaltmak amacıyla 2012 yılında 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu yayımlanmıştır. Kanunun yayımlanmasıyla birlikte çalışma hayatında birçok önemli değişiklik yaşanmış ve özel sektör ile birlikte kamu sektörü de iş sağlığı ve güvenliği kapsamına dahil edilmiştir. Kamu sektörünün de kapsam altına alınmasıyla eğitim kurumlarında da iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarının yürütülmesi yasal bir zorunluluk haline gelmiştir.

Ülkemizdeki toplam nüfusun yaklaşık olarak %23'ü eğitim kurumlarında öğretmen veya öğrenci olarak yer almaktadır (MEB, 2020). Dolayısıyla, ülkemizdeki toplam nüfusun dörtte birinden fazlasının eğitim sektörüyle ilgili olduğu görülmektedir. Bu rakamlar eğitim kurumlarında yürütülecek olan iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının önemini daha da arttırmaktadır.

Bilindiği gibi, 6331 sayılı Kanun yalnızca istihdam edilen kişileri yasa kapsamına dahil etmiştir. Bu bağlamda, eğitim kurumlarında görev alan öğretmen ve personeller sağlıklı ve güvenli işyerlerinde çalışma hususunda yasal bir güvenceye sahipken, en az öğretmenler kadar okulda vakit geçiren ve onlarla aynı ortamı paylaşan öğrenciler kanun kapsamında olmadığı için böyle bir güvenceye sahip değildir. Bunun bir sonucu olarak, öğrencilerin her yıl okullarda yaşamış olduğu kazalar nedeniyle meydana gelen yaralanma ve ölümler iş kazası olarak değerlendirilmemekte ve öğrenciler okullarda yer alan risk ve tehlikelere karşı korunmamaktadır. İngiltere'de 1974 yılında yayımlanan İşte Sağlık ve Güvenlik Yasası'nda, çalışanlarla birlikte işin yapılmasından etkilenen diğer kişilerinde sağlık ve güvenliklerini ilgilendiren durumlar hususunda bilgilendirilmesinin işverenin görevi olduğu hususu düzenlenmiştir (Bülbül, 2016). Ancak, 6331 sayılı Kanunda

eğitim kurumlarında işten etkilenen konumunda bulunan öğrencilere iş sağlığı ve güvenliği hususunda bilgilendirme yapılmasıyla ilgili herhangi bir düzenleme yer almamaktadır.

Bununla birlikte, öğrenciler fiziksel ve zihinsel olarak tam olgunluğa ulaşmadıkları için tehlike ve risk anında kendilerini koruma konusunda yetersiz kaldıklarından, eğitim kurumlarında öğrencilerin güvenliğini sağlama görevi öğretmenlere verilmiştir.2018-2019 eğitim ğretim yılında toplam 1.077.307 ğretmen ve 18.108.860 ğrenci okullarda yer almıştır. Söz konusu rakamlara göre bir ğretmen ortalama olarak 17 öğrenciden sorumludur. Ancak yaşanılacak herhangi bir tehlike anında öğretmenlerin kendi güvenliğiyle birlikte 17 öğrencinin de güvenliğini sağlaması pek mümkün görülmemektedir. Dolayısıyla ğretmenlere böyle ağır bir sorumluluk yüklenmesi tehlike ve risk durumlarında yaşanılacak başarısızlığın bir açık resmidir.

Diğer taraftan, Kanunda Nace Kodu'na göre az tehlikeli sınıfta yer alan eğitim kurumlarında her 20 çalışan için bir ilk yardımcı, her 50 çalışan için de bir acil durum destek elemanı belirlenmesi gerektiği zorunlu kılınmıştır. Ancak, eğitim kurumlarının kalabalık ortamlar olması ve bu görevler için seçilecek olan öğretmenlerin tüm mesai boyunca okullarda bulunmaması sebebiyle bu sayılar eğitim kurumları için yetersiz kalmaktadır.

Bununla birlikte, az tehlikeli sınıfta yer alan eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları için her bir çalışan başına ayrılması gereken yasal süre iş güvenliği uzmanı için 10 dakika, iş yeri hekimi için 5 dakika olarak belirlenmiştir. Ancak, belirlenen bu süre eğitim kurumlarında detaylı bir çalışma yapılabilmesi için yetersiz kalmaktadır. Nitekim yapılan alan çalışmasında da seçilen okullarda birçok eksiklik tespit edilmiş ve daha detaylı bir iş sağlığı ve güvenliği çalışmasının yapılması gerektiği gözlemlenmiştir. Ayrıca, lkemizde özel sektörde çalışan iş sağlığı ve güvenliği uzmanları dahi bağımsız çalışma hususunda sorun yaşarken, eğitim kurumlarında iş güvenliği uzmanlığı görevini üstlenecek olan öğretmenlerin disiplin amirlerine karşı bu eksiklikleri tespit edip ne kadar bağımsız çalışabilecekleri hususu tartışma konusudur.

Bu bağlamda yapılan alan çalışmaları, risk değerlendirmeleri ve incelemeleri neticesinde eğitim kurumlarının daha güvenli hale gelebilmesi için aşağıda sıralanan hususların uygulanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

- 6331 sayılı Kanun'da gerekli değişiklikler yapılarak okullardaki iş sağlığı ve güvenliği hususu yeniden düzenlenmeli ve öğrencilerde kanun kapsamına alınmalıdır.
- Öğrencilere iş sağlığı ve güvenliği konusunda eğitimler verilerek onların risk ve tehlikelere karşı daha bilinçli olmaları sağlanmalı ve bu durumlara karşı kendilerini nasıl korumaları gerektiği öğretilmelidir.
- Eğitim kurumlarının tehlike sınıfı yükseltilerek Nace Kodu tehlikeli olarak değiştirilmelidir. Bu sayede iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimlerinin çalışma sürelerinde artış yaşanacağından daha detaylı çalışmalar yapılabilmesi için imkan sunulmuş olacaktır.
- Tehlike sınıfının yükseltilmesiyle birlikte, olası acil durumlara müdahale edebilecek ilkyardımcı ve acil durum destek elemanlarının sayılarında da artış sağlanacaktır.
- Eğitim kurumlarında öğretmenlerin görevlendirilmesi yerine yeterli sayıda daimi iş güvenliği uzmanları istihdam edilerek daha verimli iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarının yapılması sağlanmalıdır.
- İş sağlığı ve güvenliği kültürünün yerleşebilmesi için iş sağlığı ve güvenliği dersleri ilköğretimden itibaren verilmeye başlanmalı ve çocuklar daha küçük yaşlarda iken bu kültürle tanıştırılmalıdır.

Ayrıca, eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının daha düzenli yürütülebilmesi için bir rehber oluşturularak buradaki adımlar takip edilmelidir. Bu hususta yararlanılması için aşağıda maddeler halinde sunulan örnek bir rehber oluşturulmuştur.

- Eğitim kurumunun çalışan personel sayısı göz önünde bulundurularak 50 kişi üzeri olması durumunda İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu oluşturulmalıdır.
- Kurulda; işveren, iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi, çalışan temsilcisi, insan kaynakları, idari ve mali işlerden sorumlu personel, varsa sivil

savunma uzmanı ve varsa ustabaşı ve ya formen bulunmalıdır.

- Eğitim kurumunun sosyal tesis ve bina eklentileri de göz önünde bulundurularak Risk Değerlendirmesi hazırlanmalıdır.
- Meydana gelebilecek acil durumlar için Acil Durum Eylem Planı hazırlanmalıdır.
- Acil durumlar için müdahalede bulunmak üzere yangın söndürme ekibi, arama kurtarma ekibi ve ilk yardımcı ekibi oluşturulmalıdır.
- Eğitim kurumunun yerleşkesi göz önünde bulundurularak bütün alanı içine alacak şekilde ortam güvenlik önlemleri alınmalıdır.
- Eğitim kurumunda görev alan personellerin ve öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerini almaları sağlanmalıdır.
- Eğitim kurumunun her alanında havalandırma ve termal konforun optimum düzeyde olması sağlanmalıdır.
- Kapıların dışı açılır durumda olması sağlanmalıdır. Özellikle bahçe kapılarının bağlantıları sağlam yapıda olmalı devrilmeye karşı uygun koruma aparatları bulunmalıdır.
- Okul bahçesinde bulunan her türlü açıklık (rögar, kuyu vb.) uygun kapak sistemleri ile kapalı tutulmalıdır.
- Okul bahçesinde bulunan sportif faaliyet direklerinin sağlamlığı kontrol altında tutulmalıdır.
- Merdivenlerde düşmeye karşı kaydırmaz bantlar bulunmalıdır.
- Merdivenlerin korkulukları 1 metrede ana korkuluk şeklinde ve 125 Kg darbeye dayanıklı biçimde dizayn edilmelidir. Ara korkuluk 47 cm yi geçmeyecek şekilde tasarlanmalıdır. Herhangi bir cisim düşmesine karşı 15 cm lik topuk levhası bulunmalıdır.
- Merdiven boşlukları bulunması halinde uygun file sistemleri ile yüksekten düşmeyi engelleyecek önlemler alınmalıdır.
- Cam korkuluk ya da geçiş bölümleri bulunması durumunda çarpma kırılma olaylarına karşı işaretlenmeleri sağlanmalıdır.
- Pencereilerin açılması halinde çarpmaya sebep olacak durumda ise uygun aparatlarla belli miktar açılması sağlanmalıdır.
- Kapı kollarının uzuv çarpma ve yaralanmalarına karşı düz, çıkıntı olmayacak şekilde dizayn edilmesi sağlanmalıdır.

- Spor salonlarında bulunan sportif faaliyet direkleri çarpma ve yaralanmaya karşı uygun sünger sistemleri ile kapatılmalıdır.
- Spor salonu zemini takılma düşmeye karşı kontrol edilmeli bozukluklar giderilmelidir.
- Spor salonu tavan kısmında asılı ses ve aydınlatma sistemleri düşmeye karşı muhafazaya alınmalıdır.
- Tuvaletler devamlı temiz tutulmalıdır. Yeterli ve uygun havalandırma sağlanmalıdır.
- Tuvaletlerde kaygan zeminlere karşı uygun uyarı levhaları bulundurulmalıdır.
- Kazan dairesi kilitli tutulmalıdır. Görevli dışında girişlere izin verilmemelidir. Kazan dairesi sorumlusu personelin iletişim numarası alanda asılı bulunmalıdır.
- Acil çıkış ve kaçış yolları daimi boş bırakılmalı bu alanlarda malzeme bulunmamalıdır.
- Acil çıkış yollarını gösteren uyarı levhaları görünür yerlere asılmalıdır.
- Acil çıkış kapıları panik bar sistemi ile direk dışarı açılmalı asla kilitli tutulmamalıdır.
- Acil çıkış kapısından çıkış yapan personelin Acil Toplanma Alanına gidişini sağlayacak şekilde yönlendirme levhaları alanda asılı olmalıdır.
- Elektrik panoları daimi kilitli halde bulunmalıdır. Yetkili personel iletişim bilgileri üzerinde asılı olmalıdır.
- Elektrik pano önlerinde müdahale sırasında kaçaklara karşı yalıtkan paspas bulunmalıdır.
- Elektrik pano önü ya da odalarında malzeme istif yapılmamalıdır.
- Yangın alarm sistemleri her daim çalışır durumda olmalı ve belli periyotlarda kontrol edilmelidir.
- Yangın tüpleri uygun yerlere konumlandırılarak ihtiyaç anında kullanılabilir durumda olmalıdır.
- Yangın tüplerinin yerleri görülebilecek biçimde işaretlenmelidir.
- Yangın tüpleri önüne malzeme konulmamalı, kullanımına engel olacak şekilde önü kapatılmamalıdır.
- Yangın tüplerinin basınçları sürekli kontrol edilerek görevini yerine

getirmesi durumu takip edilmeli basınç değişimi durumunda ve yıllık periyodik bakım zamanlarında yetkili kuruluşların m¼dahale etmesi sağlanmalıdır.

- Yangın dolaplarında kullanılacak teçhizatın tam ve sağlam yapıda olduğu belli periyotlarda kontrol edilmelidir.
- Yangın dolaplarının kullanımını engelleyici biçimde önüne malzeme konulmamalıdır.
- Laboratuvarlarda kullanılan kimyasal malzemelerin MSDS leri temin edilmeli acil durumda nasıl hareket edileceği bilinmelidir.
- Laboratuvarların uygun havalandırmaları sağlanmalıdır.
- Laboratuvarlarda kullanılan kimyasallar uygun biçimde muhafaza edilmelidir.
- Laboratuvarda olası yangın olayına karşı uygun özellikte yangın söndürme cihazları bulunmalıdır.
- Laboratuvarlarda elektrik sistemi açıkta bulunmamalıdır.
- Yanıcı, parlayıcı maddelerle çalışma durumunda kişişel koruyucu donanımlar kullanılmalıdır.
- Bina çatı katı her daim kilitli tutulmalıdır. İzinsiz çıkışlara müsaade edilmemelidir. Yetkili personelin çıkması durumunda emniyet kemeri kullanması sağlanmalı ve yüksekte çalışma eğitimi bulunmalıdır.

KAYNAKÇA

Akkan T., 6-12 Yaş Dönemi Çocuklara Uygulanan Okul Kazalarında İlk Yardım Eğitim Programının Etkinliği, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, İstanbul: İstanbul Okan Üniversitesi, 2018.

Aksoy, C., İş Kazaları: Tanımı, Önemi, Nedenleri, Ankara: MPM Yayınları, 1982.

Akyiğit, E., İş Hukuku, Ankara: Seçkin Yayınevi, 2006.

Altan, Ö.Z., Sosyal Politika Dersleri, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2004.

Altinel, H., İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği, Ankara, 2011.

Arıcı, K., İş Sağlığı ve İş Güvenliği Dersleri, Ankara: TES-İŞ Eğitim Yayınları, 1999.

Arıkoğlu, Z., İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tanımı ve Amacı, Ankara, 1992, s.55.

Ayvaz, Ö., Ortaöğretim Öğrencilerinde Kazalar, Halk Sağlığı Günleri Bildiri Özetleri, Sivas, 2003.

Barhan, A., İlköğretim Okullarında Öğrenci Güvenliğinin Sağlanması, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2001.

Beşir, A., Devlet Okullarında İş Sağlığı ve Güvenliği Kültürüne Yaklaşımın İncelenmesi: Şile Örneği, Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2018.

Bülbül, M., Examining Occupational Health and Safety Regulations in Respect of Schools, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2016.

Cantez, T., Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Sosyal Pediatri, İstanbul: Nobel Tıp Kitapevi, 2003.

Coşkun, B., Türkiye'de İşçi ve İşverenlerin İş Sağlığı ve Güvenliği Açısından Görev ve Sorumlulukları, Beykent Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008.

Çakar, İ., İş Kazaları, 2016

Çiçek, Ö. ve Öçal, M., Dünyada ve Türkiye’de İş Sağlığı ve İş Güvenliğinin Tarihsel Gelişimi, 2012.

Demirbilek, T., İş Güvenliği Kültürü, Dokuz Eylül Yayınları, İzmir.,2005.

Dirican, R., Okul Sağlığı Kazalar ve Önlenmesi, Halk Sağlığı (Toplum Hekimliği), Uludağ Üniversitesi, 1993.

Dönmez H, Çalışkan C, Ayberk OK. Ünlü H, Küçük Biçer B, Özcebe H., Türkiye’de 7-14 yaş grubu çocuklarda yaralanmalara ilişkin bir değerlendirme, Türkiye Çocuk Hastalıkları Dergisi,2018.

Duyur, R., Çıraklık Eğitim Merkezlerinde Okuyan Öğrencilerin Okulda ve Sanayide İş Güvenliğine Uyuma Durumlarının Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul,2004.

Eraslan, R., Bir İlköğretim Okulu İkinci kademe Öğrencilerinde Okul Kazası Görülme Sıklığının İncelenmesi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kazaların Demografisi ve Epidemiyolojisi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007.

Ergüder B., Yertutan C., İlköğretim Okullarında Öğrencilerin Uğradıkları Kazalar ve Bu Kazalarda Çevresel Faktörlerin Etkisi, 9. Ulusal Ergonomi Kongresi, Denizli, 2003.

Ergüder B., Yertutan C., İlköğretim Okullarında Öğrencilerin Uğradıkları Kazaların İncelenmesi, H. Ü. Ev Ekonomisi Y. O. Yayınları No:13, Araştırma Serisi:13, Ankara: Berkay Ofset, 2005.

Erkal S., Yertutan C., Çocukların Okulda Kaza Geçirme Durumu ve Okulda Kaza Geçirmelerini Önlemeye Yönelik Ebeveyn Davranışlarının İncelenmesi, Hacettepe Üniversitesi İİBF Aile ve Tüketici Bilimleri Bölümü, 2010.

Erzurumluoğlu K., Köksal K. ve Gerek H., İnşaat Sektöründe Fine Kinney Metodu Kullanılarak Risk Analizi Yapılması, TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası, 5. İşçi Sağlığı ve Mühendisleri Odası, Bildiriler Kitabı, 2015.

Gençler, A., İşçi Sağlığı ve İşçi Güvenliğine İlişkin Uygulamaların Tarihi Gelişimi, İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi, Temmuz-Ağustos-Eylül 2007.

Gerek, H. N., İş Sağlığı ve İş Güvenliği, Anadolu Üniversitesi, AÖF Yayınları, 2008.

Goss S., School Injuries, Hazar,1992.

Gür K., İstanbul İli İlköğretim Okullarında Kaza Epidemiyolojisi ve Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi ve Davranış Ölçeklerinin Geliştirilmesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, İstanbul:Marmara Üniversitesi, 2005.

Gür, K., ve Yıldız, A., Öğrencilerin Okul Kazalarında Güvenlik Önlemlerine Yönelik Bilgi ve Davranış Ölçeklerinin Geçerlik ve Güvenirliği, Maltepe Üniversitesi, Hemşirelik Bilim ve Sanat Dergisi,2009.

İşler, C., İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimleri ile Güvenlik Kültürünün İş Kazası ve Meslek Hastalıklarının Önlenmesindeki Etkisi, Ankara: ÇSGB,2013.

Karakaş, İ., Yeni İş Sağlığı ve Güvenliği El Kitabı, Ankara, 2013.

Karadurmuş, S., İş Sağlığı ve Güvenliğinin Eğitime Entegrasyonu İyi Uygulama Örnekleri, İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi,2006.

Kılıkış, E., İşverenin İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi Verme Yükümlülüğü Üzerine Bir İnceleme, Çalışma İlişkileri Dergisi,2012.

Kılıkış, İ., İş Sağlığı ve Güvenliği, Bursa: Dora Basın Yayın, 2014.

Laflamme, L., Pupil Injury Risk as a Function of Physical and Psychosocial Environmental Problems Experienced at School, Injury Prevention,2001.

Long, B., Schell K. Ve Corrigan V., Youth Safety Education and Injury Prevention Program, Pediatric Nursing,2001.

Makal, A., Osmanlı İmparatorluğu'nda Çalışma İlişkileri:1850-1920 Türkiye Çalışma İlişkileri Tarihi, Ankara: İmge Kitapevi, 1997.

Memduhoğlu, H. B. ve Taşdan, M., Okul ve Öğrenci Güvenliği:Kavramsal Bir Çözümleme, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2007.

Naycı, Bir Toplu Konut Projesinde Uygulanan İş Güvenliği Yönetim Süreçlerinin OHSAS 180001 Uygulamalarıyla Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul,2010.

Okul ve Kurumlarımız İçin İSG Rehberi, Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 2014.

Polat, H., Ankara Merkez İlçelerindeki Okulların Çevre Sağlığı Yönünden İncelenmesi, H. Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Programı, Bilim Uzmanlığı Tezi, Ankara,1998.

Posner, M., Schools Should Be Safe But Are They, MASC Journal,1998.

Posner, M., Preventing School Injuries: A Comprehensive Guide for School Administrators, Teacher and Staff, Rutgers University Press, New Brunswick, New Jersey and London,2000.

Schelp, I., School Accident During a Three School Years Period in a Swedish Municipality, Public Health,1991.

Seyyar, A., Sosyal Siyaset Terimleri, İstanbul: Beta Yayınları, 2002.

Süzek, S., İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Konusunda Somut Çözüm Önerileri, Türk Sosyal Güvenlik Hukukunda Sorunlar ve Çözüm Önerileri Toplantısı, İstanbul Barosu Yayını, İstanbul,2001.

Süzek, S., İş Hukuku, İstanbul, 2013.

Talas, C., Türkiye'nin Açıklamalı Sosyal Politika Tarihi, Ankara: Bilgi Yayınevi, 1992.

Topak, O., İşçiden İş Kavramına Geçiş ve Değişikliğin Gizli İdeolojisi, TTB Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi, S. 18, Nisan-Haziran 2004.

Yaman, Y., Mühendislik Eğitiminde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetimi, 1. Ulusal Mühendislik Kongresi, İzmir,2004.

Yılmaz, F., Avrupa Birliği ve Türkiye'de İş Sağlığı ve Güvenliği: Türkiye'de İş Sağlığı ve Güvenliği Kurullarının Etkinliğinin Etkinlik Düzeyinin Ölçülmesi, İstanbul Üniversitesi, SBE, Doktora Tezi, İstanbul, 2009.

Yılmaz, F., İş sağlığı ve Güvenliğine Genel Bakış ve Güvenlik Kültürü, Yıldız Teknik Üniversitesi, 2015.

Williams, W. R., Secondary School Accident Reporting In One Education Authority, School of Care Sciences, University of Glamorgan, Pontypridd,2001.

Aviva Sigorta, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Rehberi, 2019.

Milli Eğitim Bakanlığı, Mesleki Gelişim: İş Güvenliği ve İşçi Sağlığı, Ankara, 2014.

Pandemik İnfluenza Ulusal Hazırlık Planı, Sağlık Bakanlığı, 2019.

TMMOB, Makine Mühendisleri Odası, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Oda Raporu, Yayın No:MMO/290, 2012.

<http://www.abuyum.com/nace-kodu-nedir-kim-verir-nasil-sorgulanir-ve-ogrenilir-tehlike-sinifi-nasil-belirlenir-/261/Page.aspx>, Erişim Tarihi:30.05.2020.

www.ensonhaber.com, Erişim Tarihi: 31.05.2020.

www.evrensel.net, Erişim Tarihi: 31.05.2020.

www.gazeteduvar.com.tr, Erişim Tarihi: 31.05.2020.

www.haberler.com.tr, Erişim Tarihi: 31.05.2020.

www.hurriyet.com, Erişim Tarihi: 31.05.2020.

www.kartal24.com, Erişim Tarihi: 31.05.2020.

<https://www.meb.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 30.05.2020.

www.memleket.com.tr, Erişim Tarihi: 31.05.2020.

www.memurlar.net, Erişim Tarihi: 31.05.2020.

http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yilliklari,
Erişim Tarihi: 30.05.2020.

t24.com.tr, Erişim Tarihi: 31.05.2020.

EKLER

Ek 1: Örnek Risk Değerlendirmesi

Ek:2: Örnek Acil Durum Eylem Planı

Ek 3: Örnek Pandemi Faaliyet Planı

EK 1: Örnek Risk Değerlendirmesi Çalışması

RİSK DEĞERLENDİRMESİ											Yayın Tarihi	Revizyon Tarihi					
T e h l i k e N o	İşlem Basamağı	Tehlikeler	Risk	Riskin Derecelendirilmesi				Fine-Kinney Metodu: Risk Düzeyine Göre Karar		Alınması Gereken Önlemler	Önlemlerin Alınmasından Sonraki Riskin Derecelendirilmesi				Önlemleri Alacak Birim ve / veya Kişiler	Fine-Kinney Metodu: Risk Düzeyine Göre Karar Planı	
				İhtimal	Frekans	Etik	Risk Düzeyi	Karar	İhtimal		Frekans	Etik	Risk Değeri	Sorumlu Kişi ve / veya Kişiler		Risk Düzeyi	Karar
1	Acil çıkış kapı ve yolları	Acil çıkış kapı ve yollarının yanmaya dayanıklı olmaması	Yangın anında acil çıkış ve kapılarının kullanılmasında sonucunda kazaların	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Acil çıkış kapıları yanmaya karşı dayanıklı olmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

			meydana gelmesi														
2	Acil çıkış kapı ve yolları	Acil çıkış kapılarının kilitli olması	Acil durumda acil çıkış kapılarında n çıkış yapılamaması sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Acil çıkış kapıları her daim açılabilir durumda bulundurulmalıdır. Panik bar sistemi kurularak dışarı açılması sağlanmalıdır	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
3	Acil çıkış kapı ve yolları	Acil çıkış yollarında malzeme bulunması	Acil durumda kaçış yolunu engelleme ve kaçan personelin düşmesine yol açma sonucu tahliyenin zorlaşması	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Acil çıkış yollarında malzeme bulunmamalıdır. Kaçış yolları temiz ve geçişe uygun halde bulunmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

4	Acil çıkış kapı ve yolları	Acil çıkış yollarının ayrı bir enerji kaynağıyla aydınlatılması	Acil durumda elektrik kesintisi ile acil çıkış yollarının aydınlatmasının yetersiz kalması sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Acil çıkış yolları elektrik kesilmesine karşı en az 1 saat süren otomatik aydınlatma ile aydınlatılmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
5	Acil çıkış kapı ve yolları	Acil çıkış yerlerinin gösteren levhaların yetersiz olması	Acil durumda personelin acil çıkışları bulamaması sonucu tahliyenin zorlaşması	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Acil çıkış yerlerini gösteren levhalar yeterince büyük ve personel tarafından görülebilecek alanlara asılmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
6	Aydınlatma	Uygun ve yeterli aydınlatmanın olmaması	Görme bozuklukları, dikkat kaybı, psikolojik sorunlar meydana	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Çalışma alanı uygun aydınlatma sistemi ile donatılmalıdır. Dikkat gerektiren	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

			gelmesi							işlerde aydınlatma oranı yükseltilmelidir.							
7	Aydınlatma	Aydınlatmanın yansıma veya direk olarak göze gelmesi	Gözün çabuk yorulması, görme bozuklukları, psikolojik bozukluklar meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Aydınlatma sistemlerinin kurulumunda uygun yerler seçilmelidir. Çalışanların etkilenmeyeceği biçimde konumlandırılmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
8	Depolama ve İstifleme	Malzemelerin uygun yükseklikte istiflememesi	Malzemelerin devrilmesi sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Malzeme istifleri uygun yükseklikte ve stabil olmalıdır. Ağır malzemeler alta hafif malzemeler üste gelecek biçimde istifleme yapılmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

9	Depolama ve İstifleme	Malzeme istiflenen rafların sabitlenmesi	Rafların devrilmesi sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Malzeme istiflemede kullanılan raflar uygun şekilde duvara sabitlenmelidir.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
10	Depolama ve İstifleme	Rafların taşıma kapasitesinin üstünde yüklenmesi	Yüke dayanım göstermeyen rafların devrilmesi sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Raflara taşıma kapasitesinin üstünde yük yerleştirilmelidir.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
11	Depolama ve İstifleme	Personele fazla ağır yük taşımak	Düşme, bel fıtığı, lif kopması gibi fiziksel rahatsızlıklar meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Çalışanların taşıyacağı yükler taşıma kapasitesinin üstünde olmamalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

1 2	Depolama ve İstifleme	Yangın teçhizatı ve acil çıkış yollarına istifleme yapılması	Acil durumda yollardan kaçış yapılamaması ve yangın tüplerine ulaşım gecikmesi sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Acil çıkış yollarına istifleme yapılmamalıdır. Acil çıkış yolları her daim geçişlere uygun şekilde boş bulunmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
1 3	Kayma Takılma ve Düşme	Zeminin bozuk olması	Takılıp düşme sonucu kaza meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Çalışma alanı içerisinde kullanılan zeminlerin uygun düzgünlükte olması sağlanmalıdır. Bozuk zeminlerin onarımı en kısa zamanda gerçekleştirilmelidir.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

1 4	Kayma Takılma ve Düşme	Zeminde hava şartlarından buzlanma meydana gelmesi	Kayıp düşme sonucu kaza meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Kış şartlarına uygun zemin için önlemler alınmalıdır. Buzlanma olacak alanların tuzlaması yapılmalıdır. Mümkünse uygun koruyucu halı sistemleri tedarik edilmelidir.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
1 5	Kayma Takılma ve Düşme	Islak zemin olan alanlar	Kayarak düşme sonucu kaza meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Islak zeminler uygun aralıklarla temizlenmeli dir. Düşerek zarar görülmemesi için ıslak olma ihtimali olan alanlara uyarı levhaları konulmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

1 6	Kayma Takılma ve Düşme	Çalışma alanlarında keskin kenarların bulunması	Çarpma sonucu yaralanma meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Keskin kenarlı olan alanlar için uygun aparatlar kullanılmalıdır. Mümkünse keskin kenarlı malzeme ve ekipmanlar yerine zarar vermeyecek ekipman kullanılmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
1 7	Kayma Takılma ve Düşme	Kayma düşme takılma olasılığı olan alanlarda uyarı levhalarının bulunmaması	Kayma takılma düşme sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Tehlike özelliklerine uygun uyarı levhaları temin edilerek ilgili alanlara asılması sağlanmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

18	Havalandırma	Çalışma alanında havalandırmanın yetersiz olması	Bulaşıcı hastalıklar psikolojik rahatsızlıklar meydana gelmesi	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Çalışma alanlarında kişi sayıları göz önünde bulundurulacak uygun havalandırma sistemleri kurulmalıdır.	1	1	15	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
19	Temizlik malzemeleri	Temizlik malzemelerinin üzerinde uyarı işaretlerinin ve MSDS'lerinin bulunmaması	Hatalı kullanım sonucu sağlık sorunlarının meydana gelmesi	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Her türlü temizlik ve kimyasal malzemenin içeriği ve gerekli uyarıcı işaretleri görünür biçimde alanda asılı bulunmalıdır. Malzemelerin MSDS'leri kullanım alanında hazır bulundurulmalıdır.	1	1	15	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

20	Temizlik	Temizlik işlerini yapan personelin havalandırması yetersiz ortamda çalışması	Yetersiz havalandırma sonucu sağlık sorunları meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Temizlik yapılan alanın uygun biçimde havalandırılması sağlanmalıdır. Personele uygun kişisel koruyucu donanım temin edilmelidir.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
21	Temizlik	Çalışma alanının uygun temizliği sağlanarak hijyenik ortamın oluşturulması	Hastalıkların personele bulaşması ve yayılması sonucu sağlık sorunlarının meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Çalışma alanında temizlik ve hijyen kurallarına riayet edilmelidir. Uygun periyotlarda temizliğin yapılması sağlanmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

2 2	Gürültü	Çalışma alanında gürültü oluşturan sistemlerin bulunması	Psikolojik rahatsızlıklar, geçici işitme kayıpları, meslek hastalığı	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Çalışma alanında gürültüye karşı kaynaktan çözüm bulunmalıdır. Mecburi durumlarda kişisel koruyucu donanım temin edilmeli ve kullanımı sağlanmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
2 3	Ofis çalışması	Masa başında çalışırken yanlış şekillerde oturma	Fiziksel yorgunluk, bel, sırt, boyun ağrıları gibi sağlık sorunlarının meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Çalışma alanında özellikle masa başı işlerinde ergonomi şartlarına uyulmalıdır. Uygun pozisyon oturuları ile çalışma yapılmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

2 4	Ofis çalışması	Belirli aralıklarla mola vermemek	Fiziksel yorgunluk, bel, sırt, boyun, göz ağrıları meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Masa başı çalışmalarda belli periyotlarda dinlenme araları verilmelidir.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
2 5	Ofis çalışması	Ekranların çalışanın pozisyonun a uygun ve hızasında olmaması	Fiziksel yorgunluk, bel, sırt, boyun ağrıları meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Ekranlı araçlarda çalışma yapan personelin uygun oturuş pozisyonu alması gereklidir. Göz hizası ve oturuşu personelin vücut yapısına göre oluşturulmalı dır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
2 6	Ofis çalışması	Sandalyeler in ayarlanabili r özellikte olmaması	Fiziksel yorgunluk, bel, sırt, boyun ağrıları meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Personelin uygun masa başı çalışması için ayarlanabilir koltuklar temin edilmelidir.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

										Fiziksel özelliklere uygun ayarlama yapılmalıdır.						
27	Ofis çalışması	Ekranlarda yansımaya ve parlamalar olması	Fiziksel yorgunluk, göz ağrıları meydana gelmesi	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Yansımaya ve parlamaya sebebiyet vermeyecek ekran temini ve kullanımı sağlanmalıdır.	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
28	Ayakta çalışma	Ayakta çalışan personelin uygun dinlenme yerlerinin bulunmaması	Bel, diz, sırt, ayak rahatsızlıkları, fiziksel ve psikolojik bozukluklar, aşırı yorgunluk meydana gelmesi	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Çalışanlara yönetmeliğe uygun olarak çalışma sürelerine göre ara dinlenmesi verilmeli ,ayrıca uygun dinleme yerleri sağlanmalıdır.	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

29	Termal konfor	Çalışma ortamının uygun termal konfora sahip olmaması	Üşüme ya da terleme sonucu sağlık sorunlarının meydana gelmesi	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Çalışma alanında uygun termal konfor sağlanmalıdır . Çalışma yapılan işe uygun optimum sıcaklık değerleri sağlanmalıdır .	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
30	Çalışma süreleri	Personelin günlük maksimum çalışma süresinden fazla çalıştırılması	Aşırı yorgunluk, dikkat kaybı, psikolojik rahatsızlıklar meydana gelmesi	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Çalışma süreleri ilgili yönetmeliklerde belirlendiği süreler dahilinde olmalıdır.	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
31	Çalışma süreleri	Çalışanların dinlenme sürelerinin yetersiz olması	Aşırı yorgunluk, dikkat kaybı, psikolojik rahatsızlıklar meydana gelmesi	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Personelin yasal dinlenme süreleri kullandırılarak ara molalar sağlanmalıdır .	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

3 2	Yangın uyarı sistemi	Düzenli kontrollerin yapılması	Acil durumda uyarı vermeme sonucunda kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Yangın uyarı sistemleri belli periyotlarda kontrol edilmelidir. Devamlı çalışır durumda olması sağlanmalıdır. Kontrol raporları arşivlenerek saklı tutulmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
3 3	Yangın uyarı sistemi	Yangın uyarı butonlarının yeterli sayıda ve uygun yerlerde olmaması	Acil durumda uyarının verilememesi sonucunda kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Yangın uyarı butonları bina yapısının büyüklüğü ve kullanılan alanlarda ulaşımın kolay sağlanacağı biçimde dizayn edilmelidir. Yeterli sayı ve uygun alanlarda	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

										konumlandırılmalı, işaretlemeleri görünür biçimde olmalıdır.							
3 4	Yangın tüpleri	Yangın tüplerinin yanlış konumlandırılması	Acil durumlarda zamanında ulaşılamaması sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Yangın tüpleri ulaşılabilir uygun alanlarda konumlandırılmalıdır. Uygun işaretlerle görünür durumda bulunmalıdır. Yerden yüksekliği en fazla 90 cm olacak şekilde montajı sağlanmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

35	Yangın tüpleri	Periyodik bakımlarının yapılmaması	Acil durumda çalışmaması sonucu müdahale gecikmesi	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Yangın tüplerinin yıllık periyodik bakımları yetkili kuruluş ya da kişilerce yapılması sağlanmalıdır . Her an kullanıma hazır durumda bulundurulmalıdır.	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
36	Yangın dolapları	Malzeme eksikliği	Acil durumlarda kullanamama sonucu müdahale gecikmesi	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Yangın dolaplarının içeriğinde bulunması gereken malzemeler temin edilmeli e her an kullanıma hazır bulundurulmalıdır.	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

3 7	Yangın dolapları	Yangın dolapları önüne malzeme konulması	Acil durumlarda zamanında ulaşılması sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Yangın dolaplarının önüne malzeme istifi yapılmamalıdır. Acil durumlarda kullanılacak biçimde önü daima boş bırakılmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
3 8	Biyolojik Etmenler	Tıbbi atıkların uygun bertaraf edilmemesi	Enfeksiyon meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Tıbbi atıklar uygun alanlarda depolanmalı ve uyarı levhaları ile belirtilmelidir. Bertaraf için yetkili kuruluşlardan hizmet alınmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

39	Doğalgaz sistemi	Sistemin kontrol ve bakımlarının yapılmaması	Parlama patlama yangın olaylarının meydana gelmesi	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Doğalgaz sistemleri periyodik olarak kontrol altında tutulmalıdır herhangi bir gaz kaçağına karşı uygun alanlara detektörler yerleştirilmeli ve daima çalışır vaziyette olduğu kontrol altında tutulmalıdır.	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
40	Kazan dairesi	Kazan dairesi zemininin temiz tutulmaması	Kayma düşme sonucu kaza meydana gelmesi	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Kazan dairesinin zemini devamlı olarak temiz tutulmalıdır. Kazan dairesi depo olarak kullanılmamalı gereksiz malzemeler	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

										alanda bekletilmemlidir.							
4 1	Kazan dairesi	Kazanların periyodik kontrollerinin yapılması	Kazan arızaları sonucu patlama ya da yangın meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Kazan sistemlerinin yıllık periyodik kontrolleri yetkili firmalara yaptırılarak kontrol raporları saklı tutulmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
4 2	Kazan dairesi	Acil durumlarda devreye girecek sistemi kapatacak ve alarm verecek sistemlerin bulunması	Patlama sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Acil durumlara karşı sistemi kapatacak güvenlik sistemleri kurulmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

4 3	Kazan dairesi	Yetkisi olmayan kişilerin kazan dairesine girmesi	Bilinçsiz davranış sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Kazan dairesine yalnızca yetkili ve görevi belgelendirilmiş personel girmelidir. Acil durumlara karşı sorumlu personelin iletişim bilgileri kapıda asılı olmalıdır. Kazan dairesi kapısı daimi kilitli tutulmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
4 4	Asansörler	Asansörlerin periyodik bakımlarının yapılmaması	Arızalanma sonucu kaza meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Asansörlerin periyodik bakımları yetkili firmalara yaptırılmalıdır. Denetim sonucu kullanımına izin verilmeyen	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

										asansörler kullanım dışı bırakılarak en kısa zamanda arızasının giderilmesi sağlanmalıdır.							
45	Asansörler	Uyarı işaretleri ve kullanma talimatlarının yetersiz olması	Hatalı kullanım sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Asansörlerin kullanım talimatları üzerinde bulunmalıdır. Yangın anında kullanılmaya çağrı uyarı işaretleri ile belirtilmelidir. Kullanım dışı olması durumunda uygun işaretler ile belirtilerek kullanımına izin verilmemelidir.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

46	Asansörle	Yük taşımaya uygun olmayan asansörlerde yük taşınması	Aşırı yüklenme sonucu kaza meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Asansörler kullanım amacına göre belirlenmelidir. Yolcu asansörlerinde yük taşınmasına izin verilmemelidir. Yük asansörlerinde ise taşıma kapasitesi üzerinde malzeme taşınmamalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
47	Bahçe	Alanı çevreleyen tellerin yıpranmış olması, yerinden çıkması, kopması veya eskimesi	İçeriden çıkış ya da dışarıdan müdahale sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Bahçeyi çevreleyen alanda gerekli güvenlik önlemleri alınmalıdır. Öğrencilerin habersiz çıkmalarına karşı uygun çevreleme yapılmalıdır. Ayrıca	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

										dışarıdan gelebilecek üçüncü şahıs tehlikelerine karşı uygun kapatmalar yapılmalıdır.							
48	Bahçe	Spor direklerinin sağlamlığının kontrol edilmemesi	Yıkılma devrilme sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Bahçede yer alan sportif faaliyet direklerinin sağlamlığı kontrol altında tutulmalıdır. Uygun olmayanların sökülmesi sağlanmalıdır	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

49	Bahçe	Alanda açık çukurların bulunması	Düşme sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Bahçe bölümünde bulunan her türlü çukur ya da açıklık uygun kapak sistemi ile kapalı tutulmalıdır. Müdahale gerektiğinde açılan kapak çevresi güvenlik şeridi ile kapatılarak uyarı işaretleri asılmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
50	Bahçe	Araçların alana girişi ve park etmesi	Çarpma sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Bahçe bölümüne araçların girişine müsaade edilmemelidir. Zorunlu hallerde araç giriş alanları ayrı tutularak öğrenci geçiş yollarına park	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

										yapılmaması sağlanmalıdır							
5 1	Spor Salonu	Sportif direklerin sağlam yapıda olmaması	Devrilme yıkılma sonucu kaza meydana gelmesi	6	1	1 5	9 0	70<R<200	Önemli Risk	Spor salonlarındak i direk tipi metal malzemelerin sağlamlığı kontrol altında tutulmalıdır. Çarpma sonucu uzuv yaralanmalar ına karşı uygun sünger sistemleri ile sarılmalıdır.	1	1	1 5	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
5 2	Spor Salonu	Spor salonunun zeminin uygun olmaması	Takılıp düşme sonucu kaza meydana gelmesi	6	1	1 5	9 0	70<R<200	Önemli Risk	Spor salonu zemininin kullanıma uygun olması sağlanmalıdır . Düşme ve takılmaya sebepe olabilecek durumlar ortadan kaldırılmalıdır.	1	1	1 5	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

53	Spor Salonu	Tavanda asılı aydınlatma ve ses sistemlerinin muhafazası z olması	Spor malzemelerinin çarpması sonucu düşmesi ve kazaya sebebiyet vermesi	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Spor salonu tavanında bulunan aydınlatma ses vb. cihazların uygun sağlamlıkta montajı sağlanmalıdır. Uygun koruma ve muhafazaya alınarak top çarpması sonucu düşmesi engellenmelidir.	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
54	Spor Salonu	Tribünlerin yürüme alanlarının dar olması	Takılma düşme sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Tribün aralarından geçiş sırasında dikkatli olunmalıdır. Mümkün olduğunca geniş geçiş yolları kullanılmalı oturaklar üzerinden	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

									atlayıp geçiş yapılmamalıdır.							
55	Laboratuvar	Elektrik sistemlerinin uygun olmaması	Elektrik çarpması sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Laboratuvarlardaki elektrik sistemleri kullanıma uygun olmalıdır. Prizlerin kapalı kapak sistemine sahip olması sağlanmalıdır. Herhangi bir kimyasal dökülmesine karşı yer tipi prizler kullanılmamalıdır. Kabloların zeminden geçmesine izin verilmemeli uygun kanallar içine alınması sağlanmalıdır	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

56	Laboratuvar	Yapılan deneyler sırasında kimyasal malzemelerin dökülmesi	Kimyasalların dökülmesi sonucu kaza meydana gelmesi	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Laboratuvar çalışmalarında deneyimli personel daima bulunmalıdır. Kullanılan kimyasalların zararlarına karşı uygun güvenlik önlemleri alındıktan sonra çalışma yapılmalıdır. Personelin uygun kişisel koruyucu donanım kullanması sağlanmalıdır. Kullanılan kimyasalların MSDS formları devamlı hazır tutularak olası durumlarda nasıl bir yol	1	1	15	5	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

										izleneceği bilgisine başvurulmalıdır.						
57	Laboratuvar	Kesici delici aletlerin kullanılması	Yanlış kullanım sonucu yaralanma	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Laboratuvar çalışmalarında ekipmanların yetkili kişi nezaretinde kullanılması sağlanmalıdır	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
58	Laboratuvar	Yanıcı parlayıcı malzemelerin kullanılması	Parlama patlama yangın sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Kullanılan yanıcı maddelerin özelliklerine uygun çalışma yapılmalıdır. Yangın riskine karşı uygun yangın söndürücülerin bulunması sağlanmalıdır	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

59	Laboratuvar	Cam malzemelerin kullanılması	Kırılma sonucu kesilme yaralanma olaylarının meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Laboratuvara kullanılan cam malzemelerin kontrolleri yapılmalıdır. Çatlak kırık olanlar kullanım dışı bırakılmalıdır. Cam malzeme çalışmalarında dikkatli davranılmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
60	Tuvaletler ve lavabolar	Kaygan zeminler	Kayma, düşme sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Kaygan zeminlerin sık sık kontrolü sağlanarak bertaraf edilmesi gereklidir. Sağlanamadığı durumlarda kaygan zemin levhaları ile işaretlemeler yapılmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

6 1	Tuvaletler ve lavabolar	Havalandırmanın yeterli olmaması	Sağlık sorunlarının meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Ortamın düzenli ve sık biçimde havalanması sağlanmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
6 2	Tuvaletler ve lavabolar	Çöp kutularının sık sık değiştirilmesi	Sağlık sorunlarının meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Hijyen kuralları dahilinde ortamın uygun biçimde temizliği sağlanmalıdır	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
6 3	Tuvaletler ve lavabolar	Lavaboların ve diğer aparatların sağlam monte edilmemesi	Düşme sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Ortamda bulunan aksesuarların montajının sağlam oldukları belli aralıklarla kontrol edilmelidir. Çatlak kırık olan malzemeler en kısa zamanda yenilenmelidir.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

6 4	Doğal afet	Yangın	Yangın sonucu kayıpların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Yangın olayına karşı acil durum eylem planında belirtilen önlemler alınmalıdır. Yanıcı maddelerin ilgili alanlarda kullanımında dikkatli çalışma yapılmalı yangın söndürücü cihazlar daimi hazır bulundurulm alıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

6 5	Doğal afet	Deprem	Deprem sonucu kayıpların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Deprem durumuna karşı devamlı hazırlıklı olunmalıdır. Yıllık tatbikatlarla bilinç uyandırılmalıdır. Olası deprem durumunda uygun pozisyon alınarak sağlam kolon yanlarında cenin pozisyonuna geçilmelidir.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
6 6	Doğal afet	Sel	Sel sonucu kayıpların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Olası sel durumunda hızlı hareket edilerek güvenli alana geçiş yapılmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

67	Doğal afet	Yıldırım düşmesi	Paratoner sisteminin olmaması ya da çalışır durumda bulunmaması sonucu elektrik çarpması ya da yangın	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Binalarda kullanım alanını kapsayacak biçimde paratoner sisteminin kurulumu sağlanmalıdır. Yıllık periyodik kontrolleri yaptırılarak raporları arşivlenmelidir.	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
68	Genel	Projeksiyon cihazından kaynaklanan kazalar	Kumandası olmayan projeksiyon cihazını açmak için yüksek bir yere çıkma sonucu düşme	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Kullanılan ekipmanların açıp kapama işlerinde uygun teçhizat kullanılmalıdır. Cihazın montajının sağlam olduğu kontrol edilerek düşmesi sonucu kazaların	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

									yaşanmasına engel olunmalıdır.							
69	Ofis çalışması	Mouse kullanımında ara dinlenme yapılmaması	Sağlık sorunlarının meydana gelmesi	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Bilgisayar kullanım süresi uzun olan personelde sinir sıkışması el bilek rahatsızlıklarına karşı uygun ara dinlenmeler yapılmalıdır. Bileklerin dolgulu pedler kullanılarak aşırı zorlanması ortadan kaldırılmalıdır.	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

70	Kantin	Sıcak İçecekler	Dökülme durumunda yanma meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Kantin bölümünde hızlı ve ani hareketlere karşı bilgilendirme yapılmalıdır. Sıcak içeceklerin tüketiminde uygun oturma alanları oluşturulmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
71	Servis Araçları	Okul bahçesine giriş yapılması	Çarpma sonucu kaza meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Servis araçlarının bahçeye girişi mümkünse engellenmelidir. Giriş yapılması durumunda belli alanlar kullanılmalıdır. İşaretçi yardımı ile manevra yapılması sağlanmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

7 2	Basınçlı Kaplar	Kullanılan basınçlı tüplerde geri tepme valfi bulunmama sı	Patlama sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Basınçlı tüplerin ve LPG tüplerinin içine alev alma riskine karşı hortumlarda geri tepme valfi bulunmalıdır. Hortumlara uygun biçimde bağlantısı yapılarak devamlı kullanılır vaziyette olması sağlanmalıdır	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
7 3	Basınçlı Kaplarla Çalışma	Oksijen tüpüne yağlı el ya da eldiven ile müdahale edilmesi	Patlama sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Tüplere özellikle oksijen tüpüne yağlı el ile müdahale edilmemelidi r. Açma kapama işlerinde eldiven	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

										çıkarılmalı ellerin temiz olmasına dikkat edilmelidir.								
7 4	Basınçlı Kaplarla Çalışma	Tüplerin patlayıcı maddelere yakın bulunması	Patlama Yangın	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Tüpler daima çalışma ortamından uzakta uygun biçimde dik muhafaza edilmeli ve bağlı olmalıdır. Yakınında kimyasallar bulunmamalıdır.	1	1	1	5	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
7 5	Basınçlı Kaplarla Çalışma	Tüplerin bakımsız ve periyodik muayenelerinin eksik olması	Patlama sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Çalışmalarda kullanılan basınçlı tüplerin periyodik muayenelerinin yıllık olarak yaptırılmış olması gereklidir. Tüplerin temin edildiği ilgili	1	1	1	5	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

									firmalardan periyodik kontrol raporları istenerek arşivlenmelidir. Basınçlı kapların et kalınlık ölçümleri bilhassa takip edilmelidir.								
7 6	Basınçlı Kaplarla Çalışma	Tüp hortumların da deforme ek ya da açıklık bulunması	Parlama Patlama Yangın	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Hortumların sağlam ve bir bütün halinde olmasına dikkat edilmelidir. Yırtıklık açıklık olması durumunda kullanıma derhal ara verilerek yenileri ile değiştirilmesi sağlanmalıdır Deforme	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

									durumunda ek yapılarak kullanılmamalı bir bütün halinde değişimi yapılmalıdır.								
7 7	Elektrik Panoları	Elektrik kaçağı bulunması	Elektrik Çarpması sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Elektrik panolarının kurulumunu yetkili kişilerin yapması sağlanmalıdır . Elektrik işlerinden sorumlu olmayan kişilerin müdahale etmesine izin verilmemelidir. Herhangi bir kaçak ya da arıza durumunda arıza giderilmeden çalışma yapılmamalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

7 8	Elektrik Panoları	Panoların önünde yalıtkan paspas olmaması	Elektrik Çarpması sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Elektrik panolarının önünde yalıtkan paspas bulundurulmalıdır. Sabit olarak bulunmasını sağlamak için yerine montaj yapılmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
7 9	Elektrik Panoları	Panolardaki yalıtımın eksik olması	Elektrik çarpması sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Yalıtımlarında eksiklik bulunan panoların kullanımına izin verilmemelidir. Elektrik işlerinden sorumlu personelin yalıtımı yapması sağlandıktan sonra kullanıma alınmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

80	Elektrik Panoları	Pano topraklamalarının yapılmamış olması	Elektrik çarpması sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Elektrik işlerinden sorumlu kişilerce topraklamaların yapılmış olması sağlanmalıdır	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
81	Elektrik Panoları	Yalıtılmamış priz kullanılması	Elektrik çarpması sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Prizlerin ve fişlerin kauçuk ve darbeye dayanıklı olanları seçilerek kullanılmalıdır.	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
82	Elektrik Panoları	Pano kapaklarının açık olması	Elektrik çarpması sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Pano kapakları daima kapalı durumda bulunmalıdır. Ayrıca dışarıdan müdahaleleri önlenmesi için kilitli hale getirilerek yetkili kişi iletişim bilgileri	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

									üzerinde asılı bulunmalıdır.								
8 3	Elektrik Panoları	Yetkisiz kişilerin müdahalesi	Elektrik çarpması sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Elektrik pano üzerinde yetkili elektrik işleri sorumlusunun iletişim bilgileri bulunmalıdır. Yetkili dışında müdahale edilmemeli müdahale edilmesine de izin verilmemelidir.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
8 4	Genel	Çalışanların ISG eğitiminin bulunmaması	Bilinçsiz çalışma sonucu kazalarının meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Personelin çalışmaya başlamadan önce gerekli eğitimleri ilgili birimden alarak işe başlangıç yapması sağlanmalıdır	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

85	Genel	Çalışanların işe giriş sağlık raporlarının bulunmaması	Sağlık durumu ile ilgili sorunlar meydana gelmesi	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Personelin çalışmaya başlamadan önce iş yeri hekiminden işe giriş sağlık raporu temin edilmelidir. Aksi takdirde çalışmaya izin verilmemelidir. İşyeri hekiminin çalışmaya elverişli olmadığını tespit ettiği personel çalıştırılmamalıdır.	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
86	Bina, eklenti ve sosyal tesislerin kullanımı	İlk yardım sertifikalı personel bulunmaması	Acil durumlara müdahale edilememesi	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Çalışan her 20 personel için ilk yardım sertifikalı 1 personel bulundurulmalıdır.	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

87	Elektrikli El Aletleri Kullanımı	Yalıtımı yıpranmış kablolar	Elektrik çarpması sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Kablolar sürekli kontrol edilmelidir. Deforme ya da yırtıklık durumunda derhal yenisi ile değiştirilmelidir. Arızası giderilmeden kullanımına izin verilmemelidir.	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
88	Elektrikli El Aletleri Kullanımı	Nemli ve ıslak bölgelerde kullanma	Elektrik çarpması sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Çalışma alanında ıslak ya da nemli alanlarda kablolar yukarıdan geçirilmeli mümkün değilse spiral içinde muhafazaya alınarak sıvı ile teması kesilmelidir.	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

89	Elektrikli El Aletleri Kullanımı	Fiş prize takılmış iken ayar veya bakım yapılması	El aletinin aniden çalışması sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Bakım ve onarımı yapılan her türlü elektrikli aletlerin enerjisi kesilmeli fişi çıkarılmalıdır. Enerji kesilmeden bakım onarım ve parça değişimi yapılmamalıdır.	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
90	Genel	Çalışanların olumsuz davranışlarına maruz kalması	Olumsuz davranışlar sonucu münakaşa kavga sonucu yaralanma	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	Çalışma süreleri iş programları personelin durumu göz önünde bulundurulmalıdır. İş baskısı kaygı ve strese karşı uygun iş planı oluşturulmalıdır.	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

9 1	Depolar	Depo içerisinde kıvılcım çıkaracak alet kullanılması (spiral taşı, kaynak makinesi vb.)	Yanıcı gaz veya sıvıların alev alması sonucu parlama patlama yangın meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Depo alanlarında yanıcı maddeler uygun şekilde muhafaza edilmelidir. Olası yangın durumlarına karşı yangın söndürücüler alanda bulunmalıdır.	0,2	1	1	3	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
9 2	Merdivenler	Merdivenlerde kaydırmaz bant bulunmaması	Kayma takılma düşme sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Merdivenlerde kaydırmaz bantlar mevcut olmalıdır. Merdivenlerde malzeme istifine müsaade edilmemelidir. Koşma ve hızlı hareket edilmesine karşı uygun uyarı levhaları asılmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

93	Merdivenler	Merdiven korkuluklarının kullanıma uygun olmaması	Devrilme sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Merdiven korkulukları ana korkuluk 1 metrede ve 125 kg darbeye dayanıklı olacak şekilde imal edilmelidir. 47 cm yi geçmeyecek aralıkta ara korkuluk bulunmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
94	Seyyar merdiven kullanımı	Merdivenin kullanıma uygun olmaması	Kayma devrilme düşme sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Merdivenlerin basamakları yeterli genişlikte olmalıdır. Merdiven malzemesi kaymalara karşı doğru seçilmelidir. Kayma riski giderilemiyor sa basamaklara kaydırmaz bant	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

									yapıştırılmalıdır. Merdivenler uzatılmak amacıyla birbirine eklenmemeli ,merdivenlerin son 3 basamağında çalışılmamalıdır. Merdivenler 1/4 kuralına göre kurulmalıdır. Yükseklik seviyesine göre alt ya da üst noktadan sabitlenmelidir.								
95	İçme Suyu	Uygunsuz içme suyu kullanımı	Sağlık sorunlarının meydana gelmesi	6	1	15	90	70<R<200	Önemli Risk	İçme suları sağlıklı olmalıdır. Kalitesi kontrol edilmelidir. Temiz ve emniyetli bir şekilde taşınması	1	1	15	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

									sağlanmalıdır . İçme suyu kullanma suyundan ayrı olmalıdır.								
9 6	Çatı	Çıkışlara uygun kapatılmaması	Yetkisiz kişilerin çıkması sonucu kazaların meydana gelmesi	6	1	1	9	70<R<200	Önemli Risk	Çatı katına çıkan bölümlerde uygun kilit sistemi kullanılmalıdır. Çatı çalışması yapacak olan personel için emniyet kemeri kullanımı sağlanmalıdır .Çatıda yapılacak çalışmalar için emniyet kemeri bağlantısı için yatay yaşam hatları oluşturulmalıdır.	1	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

97	Bina, eklenti ve sosyal tesislerin kullanımı	Acil Durum Tatbikatının yapılmamış olması	Acil durumlarda etkili müdahale edememe sonucu kazaların meydana gelmesi	3	1	15	45	20<R<70	Kesin Risk	Her yıl düzenli periyotlarla acil durum tatbikatları yapılmalı ve raporlanmalıdır.	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
98	Bina, eklenti ve sosyal tesislerin kullanımı	Acil toplanma noktasının belirlenmiş olması / bulunmaması	Acil durumlara müdahale güçlüğü sonucu kazaların meydana gelmesi	3	1	15	45	20<R<70	Kesin Risk	Güvenli bir nokta acil durum toplanma alanı olarak belirlenmeli belirlenen alan işaretlenerek personele bildirilmelidir.	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
99	Bina, eklenti ve sosyal tesislerin kullanımı	Acil yönlendirme levhalarının yerleştirilmiş olması	Acil durumlarda tahliye zorluğu sonucu kazaların meydana gelmesi	3	1	15	45	20<R<70	Kesin Risk	Acil yönlendirme levhaları ilgili yerlere asılmalıdır.	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

100	Bina, eklenti ve sosyal tesislerin kullanımı	Ana Pano topraklama sı periyodunun izlenmemesi	İletkenliğin azalması sonucu elektrik çarpması sonucu kazaların meydana gelmesi	3	1	15	45	20<R<70	Kesin Risk	Ana pano topraklamasının takibi yapılmalıdır. Yıllık ölçümleri yapılarak raporları arşivlenmelidir.	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
101	Uyarı ve İkaz İşaretlemeleri	İşaretlemelerin yetersiz olması	Çalışanların riskleri görememesi sonucu kazaların meydana gelmesi	3	1	15	45	20<R<70	Kesin Risk	Alanda bulunan tehlikelere uygun uyarı levhaları tedarik edilerek ilgili yerlere asılmalıdır.	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
102	Uyarı ve İkaz İşaretlemeleri	İşaretlemelerin doğru yerleştirilmemesi	Çalışanların riskleri görememesi sonucu kazaların meydana gelmesi	3	1	15	45	20<R<70	Kesin Risk	Uyarı ve ikaz işaretleri ISG biriminden yardım alınarak uygun yerlere asılması sağlanmalıdır	1	1	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

103	Biyolojik Etmenler	Kemirgen ve haşerelerin bulunması	Çalışanların ısırılması sonucu zehirlenme	3	1	15	45	20<R<70	Kesin Risk	Çalışma alanı belli periyotlarda ilaçlanmalıdır. Açıkta yiyecek ve gıda malzemeleri bırakılmamalı çöpler kısa sürelerde ortamdan uzaklaştırılmalıdır.	1	1	15	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
104	Genel	Elektrikli ısıtıcı kullanılması	Devrilme sonucu yangın veya temas sonucu yanıkların oluşması	3	1	15	45	20<R<70	Kesin Risk	Çalışma alanında uygun ısıtıcı sistemleri kullanılmalıdır. Açık ateşli ısıtıcılar kullanılmamalıdır. Kullanılan elektrikli aletler prizde takılı bırakılmamalı ısıtıcılar devrilmeye karşı sabitlenmelidir.	1	1	15	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

									ir. Uygun termal konfor şartları sağlanarak harici ısıtıcıların kullanımına izin verilmemelidir.								
105	Bina, eklenti ve sosyal tesislerin kullanımı	İlk yardım dolabının bulunmaması	Acil durumlara müdahale edememe	3	1	15	45	20<R<70	Kesin Risk	İlk yardım dolabı/kutusu /kiti temin edilmeli, düzenli aralıklarla kontrol edilip eksiklikler tamamlanmalıdır.	1	1	15	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
106	Elektriksel El Aletlerinin Kullanımı (Tornavida Anahtar Takımı Vs)	Dikkatsiz ve aceleci çalışma	Kesik Burkulma Ezilme Ele Ayağa Vurma Kesilme	3	1	15	45	20<R<70	Kesin Risk	Kişisel Koruyucu Donanımların kullanılmasına özen gösterilmelidir. (baret, çelik burunlu ayakkabı, eldiven,	1	1	15	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

										gözlük) Acelec ve dikkatsiz çalışmalarda n kaçınılmalıdı r.							
1 0 7	Bulaşıcı Hastalıkla r	Periyodik Muayene Eksikliği	Oluşabilece k Bulaşıcı Hastalığın Tüm Çalışanlara Yayıması	3	1	1 5	4 5	20<R<70	Kesin Risk	Tüm çalışanların periyodik olarak muayenesini n yapılması sağlanmalıdır	1	1	1 5	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk
1 0 8	Genel	Yağışlı hava koşulları	Dış alanlarda oluşan kaygan zeminlerde kazaların meydana gelmesi	3	1	1 5	4 5	20<R<70	Kesin Risk	Yağışlı hava koşullarında kayma riskine karşı uygun temizlik yapılmalıdır. Kaymaya karşı uygun kaydırmaz halılar kullanılmalıdır.	1	1	1 5	15	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

109	Genel	Hırsızlık Sabotaj	Yaralanma Maddi Hasar	2	1	150	30	20<R<70	Kesin Risk	Çalışma alanına kontrolsüz giriş ve çıkışlar olmamalı sorumlu kişilere bilgi verilmelidir. Gece kontrolü sağlayacak personel bulunmalı okul çevresi kapalı olacak şekilde giriş çıkışlar kontrol altında tutulmalıdır.	1	1	155	İşveren İşverenvekili	R<20	Kabul Edilebilir Risk

EK 2: Örnek Acil Durum Eylem Planı

ACİL DURUM EYLEM PLANI

1. AMAÇ

Çalışma sahasında oluşabilecek her türlü olağanüstü durumlarda personelin yaralanıp zarar görmesini, çalışmanın kısmen veya tamamen durmasını, çevrenin olumsuz yönde etkilenmesini önlemek için yapılması gerekenleri önceden planlayıp yapmak veya acil durumda yönetimin hızlı ve doğru karar alması için çalışma planının oluşturulmasını sağlamaktır.

Acil Durum Eylem Planının amacı işyerinde oluşabilecek acil durumları önceden analiz etmek, herhangi bir acil durumda yapılacak müdahalelerin yöntemini ve görev yapacak personelin sorumluluklarını belirlemektir.

Acil Durum Eylem Planı personelin zarar görmesi, çevrenin zarar görmesi, maddi hasarın oluşması, firma imajının zarar görmesi ve ekonomik kayıpların oluşmasının önlenmesi için sistematik bir müdahale yöntemi sunar.

Acil Durum Eylem Planının ana amaçları şunlardır:

- Acil durumlarda hızlı bir şekilde organize olmak, acil durumu analiz etmek ve mümkün olan en kısa sürede kontrol altına almak,
- İnsan sağlığını ve insan yaşamını korumak,
- Çevrenin kirlenmesini önlemek,
- Çalışma alanında bulunan şirkete ait ofis, ekipman ve diğer malzemeleri korumak,
- Kanun ve yönetmeliklere uymak,

- Acil durumda devlet kuruluşlarıyla ve ilgili özel kuruluşlarla haberleşmeyi sağlamak,
- Acil durumu olabildiğince erken bertaraf edip normal çalışma şartlarına dönmek ve normal operasyonu sürdürmek,
- Yukarıda belirtilen hususları sağlayarak şirketin maddi ve manevi kayıplarını asgariye indirmektir.

Acil durumda görev yapacak personelin görev ve sorumlulukları bu planda belirtilmiştir. Görevli personelin bu planda belirtilen konuları bilmeleri ve acil durumda bunları uygulamaları talep edilmektedir. Bu Plan şirket bünyesinde çalışan idari personelde dahil olmak üzere tüm çalışanları kapsar.

1. TANIMLAR

- a) Acil Durum: İşyerinin tamamında veya bir kısmında meydana gelebilecek yangın, patlama, tehlikeli kimyasal maddelerden kaynaklanan yayılım, doğal afet gibi acil müdahale, mücadele, ilkyardım veya tahliye gerektiren olayları,
- b) Acil Durum Planı: İşyerlerinde meydana gelebilecek acil durumlarda yapılacak iş ve işlemler dahil bilgilerin ve uygulamaya yönelik eylemlerin yer aldığı planı,
- c) Kaçış Yolu: Oda ve diğer müstakil hacimlerden çıkışlar, katlardaki koridor ve benzeri geçişler, kat çıkışları, zemin kata ulaşan merdivenler ve bina son çıkışına giden yollar dahil olmak üzere binanın herhangi bir noktasından yer seviyesindeki cadde veya sokağa kadar olan ve hiçbir şekilde engel olmayan yolun tamamını,
- d) Güvenli Yer (Toplanma Noktası): Acil durumların olumsuz sonuçlarından çalışanların etkilenmeyeceği mesafede veya korunakta belirlenmiş yeri,
- e) Kaza: Ölüme hastalığa, yaralanmaya, hasara veya diğer kayıplara sebebiyet veren istenmeyen olayı,
- f) Yangın: Katı, sıvı veya gaz halindeki yanıcı maddelerin ısı alarak kontrol dışı yanma olayını,

g)Deprem: Fay üzerinde biriken biçim değiştirme enerjisinin aniden boşalması sonucu meydana gelen yer değiştirme hareketlerini,

h)Sızıntı-Döküntü: İnsan Sağlığına ve çevreye doğrudan veya dolaylı bir şekilde zarar verebilecek olan zararlı maddelerin bir kaptan sızarak veya dökülerek boşalmasını

ifade eder.

2. YÜKÜMLÜLÜK

İşveren:

- Çalışma ortamı, kullanılan maddeler, iş ekipmanı ile çevre şartlarını dikkate alarak meydana gelebilecek ve çalışan ile çalışma çevresini etkileyecek acil durumları önceden değerlendirerek muhtemel acil durumları belirler.
- Acil durumların olumsuz etkilerini, önleyici ve sınırlandırıcı tedbirler alır.
- Acil durumların olumsuz etkilerinden korunmak üzere gerekli ölçüm ve değerlendirmeleri yapar.
- Acil durum planlarını hazırlar ve tatbikatların yapılmasını sağlar.
- Acil durumlarla mücadele için işyerinin büyüklüğü ve taşıdığı özel tehlikeler, yapılan işin niteliği, çalışan sayısı ile işyerinde bulunan diğer kişileri dikkate alarak; önleme, koruma, tahliye, yangınla mücadele, ilk yardım ve benzeri konularda uygun donanıma sahip ve bu konularda eğitimli yeterli sayıda çalışanı görevlendirir ve her zaman hazır bulunmalarını sağlar.
- Özellikle ilk yardım, acil tıbbi müdahale, kurtarma ve yangınla mücadele konularında, işyeri dışındaki kuruluşlarla irtibatı sağlayacak gerekli düzenlemeleri yapar.
- Acil durumlarda enerji kaynaklarının ve tehlike yaratabilecek sistemlerin olumsuz durumlar yaratmayacak ve koruyucu sistemleri etkilemeyecek şekilde devre dışı bırakılması ile ilgili gerekli düzenlemeleri yapar.

- Varsa alt işveren ve geçici iş ilişkisi kurulan işverenin çalışanları ile müşteri ve ziyaretçi gibi işyerinde bulunan diğer kişileri acil durumlar konusunda bilgilendirir.
- Bu planda belirtilen hususların yerine getirilmesinden, planın tesiste meydana gelebilecek değişikliklerde veya periyodik olarak yenilenmesinden ve geliştirilmesinden işveren sorumludur.
- Acil durumlarla ilgili özel görevlendirilen çalışanların sorumlulukları işverenlerin konuya ilişkin yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

Çalışanlar:

- Acil durum planında belirtilen hususlar dahilinde alınan önleyici ve sınırlandırıcı tedbirlere uyma,
- İşyerindeki makine, cihaz, araç, gereç, tesis ve binalarda kendileri ve diğer kişilerin sağlık ve güvenliğini tehlikeye düşürecek acil durum ile karşılaştıklarında; hemen en yakın amirine, acil durumla ilgili görevlendirilen sorumluya veya çalışan temsilcisine haber verme,
- Acil durumun giderilmesi için, işveren ile işyeri dışındaki ilgili kuruluşlardan olay yerine intikal eden ekiplerin talimatlarına uyma,
- Acil durumlar sırasında kendisinin ve çalışma arkadaşlarının hayatını tehlikeye düşürmeyecek şekilde davranmakla

yükümlüdürler.

3. KAPSAM

20.06.2012 Tarihli ve 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamında yer alan işyerleri için tasarım veya kuruluş aşamasından başlamak üzere acil durumların belirlenmesi, bunların olumsuz etkilerini önleyici ve sınırlandırıcı tedbirlerin alınması, görevlendirilecek kişilerin belirlenmesi, acil durum müdahale ve tahliye yöntemlerinin oluşturulması, dokümantasyon, tatbikat ve acil durum planının yenilenmesi aşamalarını kapsamaktadır.

4. TATBİKAT

Hazırlanan acil durum planının uygulama adımlarının düzenli olarak takip edilebilmesi ve uygulanabilirliğinden emin olmak için yılda en az bir defa olmak üzere tatbikat yapılır, denetlenir ve gözden geçirilerek gerekli düzeltici ve önleyici faaliyetler yapılır. Gerçekleştirilen tatbikatın tarihi, görülen eksiklikler ve bu eksiklikler doğrultusunda yapılacak düzenlemeleri içeren tatbikat raporu hazırlanır.

Gerçekleştirilen tatbikat neticesinde varsa aksayan yönler ve kazanılan deneyimlere göre acil durum planları gözden geçirilerek gerekli düzeltmeler yapılır.

5. ACİL DURUM EKİPLERİ VE EKİPLERDE GÖREVLİ PERSONEL

İşyerinde tehlike sınıflarını tespit eden Tebliğde belirlenmiş olan çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde 30 çalışana, tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde 40 çalışana ve az tehlikeli işyerlerinde 50 çalışana kadar;

- a) Arama, kurtarma ve tahliye,
- b) Yangınla mücadele
- c) İlk Yardım Ekibi

konularının her biri için uygun donanıma sahip ve özel eğitimli en az birer çalışanı destek elemanı olarak görevlendirir. İşyerinde bunları aşan sayılarda çalışanın bulunması halinde, tehlike sınıfına göre her 30,40 ve 50'ye kadar çalışan için birer destek elemanı daha görevlendirir.

İlk Yardım konusunda 22.05.2002 tarihli ve 24762 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İlk Yardım Yönetmeliği esaslarına göre destek elemanı görevlendirilir.

Her konu için birden fazla çalışanın görevlendirilmesi gereken işyerlerinde bu çalışanlar konularına göre ekipler halinde koordineli olarak görev yapar. Her ekipte bir ekip başı bulunur.

Acil durumlarda ekipler arası gerekli koordinasyonu sağlamak üzere çalışanlar arasından bir sorumlu görevlendirilir.

Acil durumlarda enerji kaynaklarının ve tehlike yaratabilecek sistemlerin olumsuz durumlar yaratmayacak ve koruyucu sistemleri etkilemeyecek şekilde devre dışı bırakılması ile ilgili gerekli alt yapı sistemleri kurulur ve sorumlu kişiler belirlenir.

Bu kapsamlar ışığında Acil Durum Ekibinin temel yükümlülükleri:

- a) Acil durum planında belirtilen hususlar dahilinde alınan önleyici ve sınırlandırıcı tedbirlere uymak,
- b) İşyerindeki makine, cihaz, araç, gereç, tesis ve binalarda kendini ve diğer kişilerin sağlık ve güvenliğini tehlikeye düşürecek acil durum ile karşılaşmalarında; hemen en yakın amirine, acil durumla ilgili görevlendirilen sorumluya veya çalışan temsilcisine haber vermek,
- c) Acil durumun giderilmesi için, işveren ile işyeri dışındaki ilgili kuruluşlardan olay yerine intikal eden ekiplerin talimatlarına uymak,
- d) Acil durumlar sırasında kendisinin ve çalışma arkadaşlarının hayatını tehlikeye düşürmeyecek şekilde davranmaktır

Acil Durum Ekibinin Görevleri ise;

Acil Durum Ekip Sorumlusu:

- Arama kurtarma ekibi İlk Yardım ekibi ve Yangınla Mücadele ekibi arası koordinasyonu sağlamak,
- Acil durumlarda iç ve dış iletişimi sağlamak,
- Olay hakkında gelişmeleri takip ederek ilgili sorumlulara bildirmek.

Yangınla Mücadele Ekibi:

- Herhangi bir yangın ve kurtarma olayında paniğe kapılmamalı ve kendisi ile başka bir kişiyi tehlikeye atmadan söndürme ve kurtarma çalışmalarını yapmak,
- Yangın müdahale ekipmanlarının sürekli hazır halde tutulmasını sağlamak,

- Yangın mahallinde bulunan yanıcı, patlayıcı kimyasal maddelerin güvenli bölgeye taşınmasını sağlamak,
- Yangının bölgeden bölgeye geçiş yapabileceği kritik noktalarda irtibatın kesilmesini sağlamak,
- Müdahale edebileceği çaptaki vakalarda yangın ekipmanları ile müdahalenin güvenli şekilde yapılmasını sağlamak.

Arama Kurtarma ve Tahliye Ekibi:

- Yangın çıktığı anda mahallin güvenli ve hızlı şekilde boşaltılmasını sağlamak,
- Yangında ilk kurtarılacak malzemeleri kurtarmak,
- Yaralıların, mahsur kalanların kurtarılmasını sağlamak,
- Eksik kişilerin yerini tespit etmek ve kurtarmak,
- Yangına müdahale için gerekli hazırlık ve istihbaratı sağlamak,
- Toplanma noktasına getirilen malzemeleri korumak,
- Toplanma noktasına gelen kişileri saymak, eksik olmadığından emin olmak,
- Yangın müdahale ekibi haricinde yangın mahalline girişi önlemek.

İlkyardım Ekibi:

- Acil müdahale gerektirebilecek durumlarda ilk müdahalenin yapılması,
- Yaralının bilinçli bir şekilde tehlikeli bölgeden uzaklaştırılması, güvenli bölgeye taşınması,
- Yaralının hayati fonksiyonlarını sürdürebilmesi için gerekli olabilecek ilk müdahalenin yapılması,
- Kapsamlı tıbbi müdahale gerektiren durumlarda tıbbi müdahalenin yapılabilmesi için gerekli kuruluşlarla irtibata geçilmesi,

-Acil müdahale için gerekli olan tıbbi malzemelerin sürekli kullanılabilir durumda bulunması.

ACİL DURUM EKİBİ

A. ACİL DURUM EKİP SORUMLUSU

Adı ve Soyadı

1.

B. ÇALIŞAN TEMSİLCİSİ

Adı ve Soyadı

1.

C. DESTEK ELEMANI

Adı ve Soyadı

1.

D. YANGINLA MÜCADELE EKİBİ

Adı ve Soyadı

1.

E. İLK YARDIM EKİBİ

Adı ve Soyadı

1.

F. ARAMA KURTARMA TAHLİYE EKİBİ

Adı ve Soyadı

1.

7. TOPLANMA YERLERİ

Acil durum sireni çaldığında ya da telsiz anonsu ile acil durum haberi alındığında yapılması gerekenler:

- Elektrikli aletlerin enerji bağlantıları kesilir, takılmaya müsait aletler yürüyüş yolları üzerinden kaldırılır.

- Panik yapmadan, koşmadan ve seri adımlarla daha önce belirlenmiş en yakın Acil Durum Toplanma Alanına gidilir.

- Toplanma alanlarında aşırı yığılmalar olduğunda, olası izdihamı önlemek için panik yapılmamalıdır.

- Toplanma alanına gelindiğinde acil durum görevlilerinin emirleri doğrultusunda, daha önce belirlenen yerlerde ekip başları arkasında 10'arlı tek sıralara geçilir. Sıranın en önündeki kişi kendi sırasından sorumludur. Sorulduğunda sayıyı yetkili kişilere bildirecektir.

- Toplanma alanlarında bir süre beklemek gerekebilir, bu süre içerisinde, tehlike geçene kadar, oluşturulan sıralar bozulmadan, sessiz ve sakin bir şekilde bekleme sürdürülür.

- Tehlike geçtiğinde, yetkili kişi tarafından, tehlikenin geçtiği ve iş alanına giriş izni verilir. Bu emri duymadan hiç kimse çalışma alanlarına girmeyecek ve toplanma alanından ayrılmayacaktır.

- Toplanma alanlarından çalışma alanlarına dönülürken, yine sakin bir şekilde, tek sıralar halinde, kapı önlerinde yığılma yapmadan ve koşmadan geçilecektir.

Toplanma Yerleri:

Okul Bahçesi

Acil duruma müdahalenin görevli personel tarafından yapılması sürecinde belirlenen toplanma alanındaki personeller kendilerine görev verilmediği sürece toplanma alanından ayrılmayacaklardır.

8. İLK YARDIM ARAÇ GEREÇLERİ VE YERLERİ

Aşağıda listelenen ilk yardım araç ve gereçleri revir bölümünde bulunmaktadır:

- 1) Sedyeler
- 2) Suni solunum cihazı
- 3) Tansiyon ölçme cihazı
- 4) Stetoskop
- 5) Boyunluk
- 6) El ve Ayak Kırıkları için Atel
- 7) Genel Pansuman malzemeleri (Steril gazlı bez, Oksijenli su, Tentürdiyot vs)

9. EĞİTİM

Çalışma sahasında görev alacak olan personelin işe giriş temel İSG eğitimlerinde acil durumlar hakkında bilgilendirme yapılmaktadır. Gerekli bilgiler işe başlangıç yapan her personele verilmektedir.

Tüm çalışanlar sahada yapılan tatbikatlarda acil durum planları ile arama, kurtarma ve tahliye, yangınla mücadele, ilkyardım konularında görevlendirilen kişiler hakkında bilgilendirilmektedir.

Acil durum konularıyla ilgili özel olarak görevlendirilenler, yürütecekleri faaliyetler ile ilgili özel olarak eğitilir.

Personel değişimi meydana gelmesi durumunda yeni işe giriş yapan personelin acil durumlar hakkında bilgilendirmeleri yapılarak olası acil durumlarda nasıl hareket edeceklerinin bilgisi verilmektedir.

10. KURULUŞ İÇİ VE DIŞI İLETİŞİM

Acil durumlarda gerekli olabilecek ve acil durum telefon listesinde belirtilmiŐ telefon numaraları, acil durum senaryoları ve tahliye planları bina içinde asılı durumdadır.

Acil Durum Ekip Sorumlusu:

İtfaiye: 110

Ambulans: 112

11.ACİL DURUMLARA MÜDAHALE VE ALINACAK ÖNLEMLER

Kaza Olduğunda Kurtarma Operasyonu

Acil durum ihbarını alan Acil Durum Ekip Sorumlusu müdahale ekiplerinin toplanmasını sağlar. Arama kurtarma ekibindeki görevlilere acil durumun türü, büyüklüğü ve yeri hakkında gerekli bilgiler verildikten sonra; ekibin kurtarma çalışması için gerekli ekipmanları, iş aletleri ile kişisel koruyucu malzemelerini almalarını sağlar.

Kaza meydana gelen alana intikal için uygun araçlarla ilgili bölgeye Kurtarma Ekibinin ulaşımı sağlanır. Acil Durum Ekip Sorumlusu öncelikle, toplanma bölgesinden gelecek olan personel mevcudu bilgisine bağlı olarak enkaz altında bulunabilecek insanların kurtarma çalışmalarını başlatacaktır. Çalışan sayısı ve eksiklerin olup olmadığı tespitinden sonra gerekli müdahale yapılacaktır.

Yangından Korunma Faaliyetleri

Acil durum oluşmadan önceki safhadır. Çalışma anında yangın, parlama veya patlama olabilecek faaliyetler ve yangın söndürme cihazları periyodik olarak kontrol edilerek hazır vaziyette bulundurulacaktır. Sahada bulunan Yangın Söndürücü Tüplerin dolulukları yenilenmiş olup kullanılabilir durumdadır. Periyodik kontrollerinin devamlılığı sağlanacaktır. Krokilerde belirtilen alanlarda Yangın Söndürücü Cihazların yerleri belirtilmiştir. İhtiyaç durumunda personelin yerleri bilmesi adına farkındalık için yapılan eğitimlerde Yangın söndürücü tüplerin yerleri hakkında bilgilendirme yapılır.

12.ACİL DURUM

İşyerinde meydana gelebilecek acil durumlar aşağıdaki hususlar dikkate alınarak belirlenmiştir:

- a) Risk Değerlendirmesi sonuçları,
- b) Yangın, tehlikeli kimyasal maddelerden kaynaklanan yayılım ve patlama ihtimali,
- c) İlk yardım ve tahliye gerektirecek olaylar,
- d) Doğal afetlerin meydana gelme ihtimali,
- e) Sabotaj ihtimali,
- f) Yıldırım düşmesi,
- g) Yanık ve haşlanmalar,
- h) Elektrik çarpması,
- i) Basınçlı kapların patlaması.

12.1.YANGIN TALİMATI

12.1.1. Yangın Tanımı

Maddenin, ısı ve oksijenle birleşmesi sonucu oluşan kimyasal olaya **Yanma** denir. Yanma olayının oluşabilmesi için yanıcı madde, ısı ve oksijenin bir arada bulunması gerekir. Bu olaya "Yangın Üçgeni" adı verilir.

Yararlanmak amacı ile yakılan ateş dışında oluşan ve denetlenemeyen yanma olayına **YANGIN** denir.

Yangının türü yanmakta olan maddeye göre değişir. Bu nedenle yangınları beş sınıfta toplayabiliriz.

Yangın Çeşitleri	A	B	C	D	E
Cinsi	Katı	Sıvı	Gaz	Metal	Elektrik
Yanıcı Madde	Kağıt, Odun, Ahşap, Kumaş, Pamuk vb.	Boya, Tiner, Yağ, Akaryakıt vb.	Doğalgaz, Metan. LPG, Propan, Asetilen vb.	Magnezyum, Alüminyum, Sodyum vb.	Elektrik
Söndürme Yöntemi	Soğutma, Yanmayı Engelleme	Engelleme, Boğma, Soğutma	Engelleme	Soğutma, Boğma	İlk iş elektriğin kesilmesi
Kullanılan Söndürücü	Su, ABC tozlu ve köpüklü söndürücü,	ABC ve BC tozlu, halon gazlı, CO ₂ ve köpüklü söndürücü	ABC ve BC tozlu, halon ve CO ₂ gazlı söndürücü	Sadece D tozlu söndürücü	ABC ve B tozlu, halon gazlı söndürücü

Genel olarak,

1. Kuru tozlu yangın söndürücü “her tür yangın için”,
2. Köpüklü yangın söndürücü “katı ve sıvı yangınlar için”,
3. Sulu yangın söndürücü “katı yangınlar için”,
4. Halokarbon tipi yangın söndürücüler “elektrik ve elektronik ortam yangınları için”

kullanılabilir.

12.1.2.Olası Acil Durumlar ve Önleyici, Sınırlandırıcı Tedbirler

Yangın olayının en önemli nedeni korunma önlemlerinin alınmamasıdır. Yangın; elektrik kontağı, ısıtma sistemleri, Doğalgaz, LPG tüpleri, parlayıcı-patlayıcı kimyasal maddelerin yeterince korunmaya alınmaması, söndürülmeden yanıcı malzeme bulunan alana izmarit atılması gibi sebeplerden ortaya çıkmaktadır. Elektrik enerjisi aksamının teknik koşullara göre yapılması, sahada kullanılan LPG tüplerinin uygun kullanımı ve konumlandırılması, sahada kullanılması durumunda parlayıcı-patlayıcı kimyasallar için uygun alanlar belirlenerek saklanmalıdır.

Mola saatlerinde içilen sigaralardan ve izmaritlerinden doğabilecek yangınlarda göz önünde bulundurularak personelin dikkat etmesi konusunda bilgilendirmeler sık aralıklarla yapılmalıdır.

Çalışma yapılan alanlarda yangına karşı gerekli tedbirler alınmalıdır. Yanıcı parlayıcı madde bulunan alanlarda gerekli temizlik ve arındırma yapılmadan kıvılcım çıkaracak hiçbir işlem yapılmamalı ve iş başlatılmamalıdır.

Elektrik pano ve sistemlerinden meydana gelebilecek yangın durumlarına karşı kaçak akım rölesi olmadan panolardan elektrik enerjisi alınmamalıdır. Elektrik panolarına uygunsuz bağlantılar yapılarak enerji sağlanmamalıdır. Enerji alınan sistemlerden fazla yüklenme ve ısınma kontak durumuna karşı uygun enerji panolarından enerji sağlanmalıdır.

Çalışma alanında görev alan personelin yangına karşı dikkatli çalışma yapması alması ve uyması gereken tedbirler konusunda bilgilendirmeleri periyodik olarak tekrarlanmalıdır. Özellikle yangın anında nasıl hareket edileceği ve müdahale durumu bilgileri belli aralıklarla tekrar edilmelidir.

Yangın olayının meydana gelmesi olasılığına karşı en önemli tedbirlerden biri de yangın tatbikatlarıdır. Yangın tatbikatları işyerinde belirlenecek olan plan senaryolar dâhilinde yapılacaktır. Yangın tatbikatları yılda bir gerçekleştirilecektir. Tatbikata senaryo dahilinde tüm personel katılacak ve gerçeği yansıtacak şekilde hareket tarzı izlenecektir. Tatbikatlar sonrasında düzenlenecek raporlar ışığında eksiklikler ve hatalı davranışlar görülecek ve her tatbikatta bir öncekine göre daha başarılı olunması beklenecektir. Tatbikat yapılırken acil durumlarla ilgili personel

bilgilendirilerek müdahale ekiplerinin kimler olduğu personele bildirilecektir. Olası durumlara karşı telaş yapılmadan görev almayan personelin acil toplanma alanlarına intikal etmeleri konusunda bilgilendirileceklerdir.

12.1.3.Acil Durum Müdahale Yöntemleri

Yangın olayı meydana gelmesi durumunda en önemli davranış telaş yapmamak olacaktır. Her ne olursa olsun ilk düşünce kendi can güvenliğini almak ve yakınında bulunan makine veya ekipmanın enerjisini keserek önceden belirlenmiş ve çalışma alanında bulunan krokilerde belirlenmiş olan acil çıkış ve kaçış yollarını kullanarak panik yapmadan “**Acil Durum Toplanma Nokta**’sına gidilmesi olacaktır.

Yangın olayı meydana geldiğinde telaş yapılmamalıdır. Yangının küçük çaplı olması durumunda çalışma ortamında krokilerde belirtilen yerlerde bulunan yangın söndürücü cihazlarla müdahale edilmeli ve yangın ortadan kaldırılmalıdır. Olayı sona erdirmiş olsak bile Acil durum ekip sorumlusuna haber verilmeli konu hakkında bilgilendirilmelidir. Boşaltılan tüp ya da tüplerin yeniden doldurulması için en kısa zamanda dönüş alınmalı sahada krokilerde belirlenen yerlere dolu şekilde konumlandırılmalıdır.

Olası büyük bir yangın ile karşı karşıya kalınması durumunda etrafta bulunanlara sesli şekilde uyarı yapılmalıdır. Çevrede çalışanlar uyarıldıktan sonra kullandığınız ekipmanları enerjisi kesilmelidir. Basınçlı tüplerin bulunması durumunda ortamdan uzaklaştırılmalıdır. Yangının müdahale ile sönmeyecek büyüklükte olması durumunda itfaiyeye haber verilmeli zaman kaybedilmemelidir. Acil durum ekip sorumlusu da bilgilendirilerek yangına karşı müdahale için hazırlık yapılmalı Yangınla mücadele ekibinin görev alması sağlanmalıdır. Yangına müdahale başladıktan sonra personel görev verilmediği sürece acil toplanma alanında beklemelidir. Yangınla mücadelede görev alacak ekipler Acil durum ekip sorumlusunun yönlendirmesiyle hareket etmelidir. İtfaiye geldiği andan itibaren sorumlu personel görev aldıktan sonra yangın söndürme ekibi personeli yardımcı konumundadır. İtfaiye ekibinin sevk ve idaresine uyularak hareket edilmelidir.

Acil toplanma alanında bulunan çalışanların tamamının alanda olduğunun tespiti yapılmalıdır. Olası eksik personel durumunda Acil durum ekip sorumlusuna bilgi

verilmeli önce kendi can güvenliği sağlanarak arama kurtarma ekibi hazırlanarak müdahale etmelidir. Arama kurtarma çalışması gerekliliği ortaya çıktığında ilkyardım personelinin de hazır olması sağlanmalı olası yangından etkilenmiş personel olması durumunda ilk müdahaleyi yapmalıdır. Durumu ağır vaka bulunması durumunda ambulans aranarak yardım istenmelidir.

Yangın söndürücü cihaz kullanımında önce pimi çekilir. Daha sonra hortum ucu yangının olduğu bölgeye doğru tutularak tetiğe basılır. Müdahale sırasında rüzgar var ise arkaya alınır. Ateşin tam öz kısmına püskürtme yapılır. Alevlerin yukarısına değil başlangıç noktasına müdahale edilir.

Yangın meydana gelmesi durumunda katı madde yangını ise su ile müdahale edilir. Soğutmayı ve sağlayarak yangının ortadan kalkması sağlanır. Sıvı madde yanması durumunda boğma yöntemi uygulanmalı su ile müdahale edilmemelidir. Su ile müdahale yangının yayılmasına sebep olacaktır. Krokilerde yerleri belirtilen kuru kimyevi tozlu yangın söndürücülerle müdahale sağlanmalıdır. LPG yangınlarında ve doğalgaz yangınlarında müdahale için itfaiye ile temasa geçilmelidir. Elektrik pano yangını durumunda krokilerde yerleri belirtilen CO2 li yangın söndürücü cihazlarla müdahale edilmelidir. Elektrik yangınlarına asla su ile müdahale edilmez.

12.1.4. Yangın Sonrası Yapılması Gerekenler

Yangın sonrası Acil durum ekip sorumlusu, Yangın mücadele ekibi, Arama kurtarma ekibi ve İlkyardım ekibi bir araya gelerek yangının çıkışı konusunda detaylı bir inceleme yapılır. Teknik ve idari personeline katılacağı inceleme sonrası yangının çıkış sebepleri ihmalin veya sorumluların olup olmadığı tespit edilerek yangın raporu hazırlanmalıdır. Rapor sonucu ortaya çıkması durumunda ihmellere karşı gerekli önlemlerin alınması için çalışma başlatılacaktır.

12.1.5. Acil Duruma Müdahale Sonrası Değerlendirme

Acil durum müdahale sonrasında görev alan Yangın mücadele ekibi Arama kurtarma ekibi İlk yardım ekibi ile ilgili eksiklik ya da uygun olmayan durumlar ortaya çıkmış ise Acil durum ekip sorumlusu gözetiminde rapor tutulmalıdır. Aksaklıkların nelerden kaynaklandığı tespit edilerek ilgili önlemlerin alınması için çalışma başlatılmalıdır. Ekiplerde eksiklik var ise gerekli eğitimler artırılmalı çözüm

olmaması durumunda ekip değişimine gidilerek yetkin personellerden oluşan yeni ekipler kurulmalıdır.

12.3.YILDIRIM DÜŞMESİ

12.3.1.Yıldırım Düşmesi Tanımı

Yıldırım yeryüzü ile bulutlar arasındaki artan elektrik potansiyelini dengede tutan bir elektrik boşalmasıdır.

12.3.2.Olası Acil Durumlar ve Önleyici, Sınırlandırıcı Tedbirler

Yıldırım düşmesi sonucu yangın çıkması, çalışanların akıma kapılması, enerji nakil hatları ve elektrikli, elektronik eşyaların zarar görmesi olası acil durumlar arasında sayılır. Gök gürültülü / yıldırımli yağışlar sırasında (şarjlı havalarda) açıkta bulunan tüm personel güvenli bölge olan kapalı binalarda (idari bina, yatakhane, dinlenme alanları gibi)toplanacaklar ve yağışların/şimşeklerin geçmesini bekleyeceklerdir. Hiç kimse açıkta bulunmayacak, şemsiye kullanmayacak ve hiçbir şekilde ağaç altında durmayacaktır. Bina üzerlerinde paratonerler bulunacaktır. Araç park alanları belirlenecektir ve buralara paratoner yaptırılacaktır. Paratonerler yılda bir kontrol ettirilecektir. Yıldırım düşmesi sonucu etkilenen bölgelerde maddi kayıp tespiti yapılır.

12.3.3.Acil Durum Müdahale Yöntemleri

Yıldırım düşmesi sonucu yangın meydana gelirse yangına müdahale yöntemleri uygulanmalıdır. Çalışanlar yıldırım düşmesinden etkilendiyse, ambulans aranarak ilgililer tarafından müdahale edilmesi beklenmelidir. Gök gürültülü / yıldırımli yağışlar sırasında (şarjlı havalarda) açıkta bulunan tüm personel güvenli bölge olan kapalı binalarda (idari bina, yatakhane, dinlenme alanı gibi) toplanacaklar ve yağışların/şimşeklerin geçmesini bekleyeceklerdir.

12.3.4.Yıldırım Düşmesi Sonrası Yapılması Gerekenler

Yıldırım düşmesi sonucu ekipmanlar ve elektrik sistemleri kontrol edilmelidir. Gerekli ise bakım ve tamir işleri yetkin kişilerce yapılmalıdır.

12.3.5.Acil Duruma Müdahale Sonrası Değerlendirme

Acil durum müdahale sonrasında Acil durum ekip sorumlusu olumsuzluklar, gecikmeler ve olumlu gözlemleri ilgililerle paylaşarak rapor tutulması sağlanmalıdır. Raporlar olay sonrası Acil durum ekip sorumlusu ve iş güvenliği uzmanı tarafından değerlendirilerek düzeltmeler yapılacaktır.

12.4.YANIK OLUŞMASI DURUMUNDA İLK YARDIM

12.4.1. Yanık ve Haşlanma Tanımı

Ateş, sıcak bir cisim, elektrik, radyasyon, asit veya bazla oluşan yaralara yanık; sıcak su, buhar vs. yol açtığı doku bozukluklarına ise haşlanma denir.

12.4.2.Olası Acil Durumlar ve Önleyici, Sınırlandırıcı Tedbirler

Personelin uygun Kişisel Koruyucu Donanımları temin edilerek kullanmaları sağlanmalıdır. Ayrıca çalışma sırasında meydana gelebilecek yanıklara karşı eğitimlerde tehlikelere karşı bilgilendirmeler yapılmaktadır.

Personelde olası yanık haşlanma olması durumunda ilk yardım personeli ile iletişime geçilmeli varsa revire intikali en kısa sürede sağlanarak müdahale edilmesi sağlanmalıdır.

12.4.3.Acil Durum Müdahale Yöntemleri

Personelde yanık ya da haşlanma durumu söz konusu olduğunda Acil durum ekip sorumlusu başta olmak üzere ilk yardım ekibinde görevli personele haber verilmelidir. Personelin varsa revire yoksa sağlık kuruluşuna intikali sağlanarak müdahalenin yapılması sağlanmalıdır.

12.4.4.Yanık Haşlanma Sonrası Yapılması Gerekenler

Yanık ya da haşlanmaya maruz kalan personelin tedavisi tamamlandıktan sonra bilgilendirme yapılmalı ve eğitimleri yenilenmelidir. Personelin tehlikelere karşı eğitimleri sıklaştırılarak farkındalık oluşturulmalıdır.

12.5. ELEKTRİK ÇARPMASINDA İLK YARDIM

12.5.1.Elektrik Çarpması Tanımı

Personelin çalışma alanında elektrik enerjisine maruz kalması sonucu kas krampları, sinir felci, solunum merkezi felci ve kalbin durması durumlarının ortaya çıkmasıdır.

12.5.2.Olası Acil Durumlar ve Önleyici, Sınırlandırıcı Tedbirler

Çalışma alanında kullanılan her türlü elektrikli el aletlerinin ve uzatma kablolarının uygun enerji iletimi sağlaması adına sağlam eksiz deformsiz olması gereklidir. Enerji alınan panolarda kaçak akım röleleri bulunmalı kaçak durumunda enerji kesilmelidir. Çalışanların elektrik işleri çalışmalarında dikkatli çalışma yapması sağlanmalıdır. Elektrik enerjisine maruz kalınmaması için uygun ekipman ve dikkatli çalışma yapılması sağlanmalıdır. Özellikle olası tamir tadilat işlerinde her personel kendisi bakım onarım yapmamalı yetkili kişilerden yardım alınmalıdır. Yetkisiz personelin elektrik işlerine müdahale etmesine izin verilmemelidir.

12.5.3.Acil Durum Müdahale Yöntemleri

Elektrik ile temas sonucu meydana gelen çarpılma durumunda önce müdahale edecek personel kendi güvenlik önlemini almalıdır. En yakın fiş mümkünse çıkarılmalıdır. Uygun değilse panodan sigorta atılarak enerjinin kesilmesi sağlanmalıdır. Uygun yalıtkan malzeme ile kazalıyı elektrik sisteminden ilişkisi kesilmelidir. İlk yardım bilgisi olan personel müdahalesi yapılıyorsa soluk almıyorsa suni teneffüs yapılmalıdır. Nabız alınmıyorsa kalp masajı yapılmalıdır. Bilinç yerinde ve soluk alıyorsa dinlendirilmelidir. Meydana gelebilecek elektrik çarpması durumlarında mümkünse Acil durum ekip sorumlusu ve sahada görevli İlk yardım ekibi haberdar edilerek müdahale için gelmeleri sağlanır. İlk müdahalenin yetersiz olması durumunda ambulans aranarak acil yardım istenir.

12.5.4.Elektrik Çarpması Sonrası Yapılması Gerekenler

Elektrik çarpması sonucu meydana gelen kazalara yapılan eğitimlerde elektrik tehlikelerine karşı bilinç uyandırılmalıdır. Personelin kullandığı ekipmandan dolayı mı yoksa kendi hatasından dolayı mı olduğu tespit edilip raporlanmalıdır. Rapor sonucunda görülen eksiklikler doğrultusunda Acil durum ekip sorumlusu ve iş

güvenliği uzmanlarının alacağı uygun tedbir ve korumaların kullanılması uygulanması çalışmaları yapılmalıdır.

12.6.BASINÇLI KAPLARIN PATLAMASI HALİNDE YAPILMASI GEREKENLER

12.6.1.Basınçlı Kapların Patlaması Tanımı

Kompresör, hava tankı, buhar kazanı, LPG tüpü veya oksijen tüpü gibi basınçlı kaplar personel hatası, sabotaj, kullanım ömrünün bitmesi gibi sebeplerle patlayabilir.

12.6.2.Olası Acil Durumlar ve Önleyici, Sınırlandırıcı Tedbirler

Özellikle basınçlı kap olan LPG tüpleri ve oksijen tüplerinin kullanımına dikkat edilmelidir. Tüpler dik konumda ve uygun kafesler içinde muhafaza edilmelidir. Birbiriyle reaksiyona girecek olanlar bir arada tutulmamalıdır. Boş ve dolu tüplerin ayrı muhafazası sağlanacaktır. Tüplerin saklama alanları güneş ışığına maruz kalmamalıdır. Oksijen tüplerinin yağlı el ya da yağlı eldiven ile açılmasına müsaade edilmemelidir. Tüplerin manometreleri sağlam ve içindeki basıncı doğru gösterir durumda bulunmalıdır. Kompresörün sahada kullanılması durumunda çalışanlardan uzakta uygun şekilde sağlam malzeme ile çevrilmiş alanda muhafazası sağlanmalıdır. Çevresi sağlam duvar ya da et kalınlık oranı yüksek sac ile kapatılmalı üstü örtülmemelidir. Bakımları periyodik olarak yaptırılmalı uygunsuzluklar en kısa sürede giderilerek kullanımına devam edilmelidir.

12.6.3.Acil Durum Müdahale Yöntemleri

Olası basınçlı kap patlaması durumunda bütün personel derhal acil toplanma bölgesine gitmelidir. Acil durum ekip sorumlusu derhal organizasyonu sağlayarak arama kurtarma işlemini gerek duyulması durumunda ilgili çalışanları görevlendirerek çalışma başlatacaktır. Yaralı personel bulunması durumunda derhal ilk yardım ekibi ilk müdahaleyi gerçekleştirmelidir. Yaralı olmaması durumunda ortam güvenliği alınarak alanda başka patlamaya sebep verecek cihazların uygun biçimde uzaklaştırılması sağlanacaktır.

12.6.4.Basınçlı Kapların Patlaması Sonrası Yapılması Gerekenler

Acil durum ekip sorumlusu ve yönetici kadrosunun da katılımıyla olayla ilgili raporlama yapılmalıdır. Olayın araştırılması için çalışma başlatılmalı patlamanın neden kaynaklı olduğu tespit edilmelidir. Kullanım hatası durumunda ilgili personelin eğitimleri yenilenmeli cihazın bakım sorunu ile eksiklik var ise periyodik kontrolü olmayan ya da geçirilen basınçlı kapların takibinin daha titiz yapılması sağlanmalıdır.

12.6.5.Acil Duruma Müdahale Sonrası Değerlendirme

Yapılan raporlama sonucu eksiklikler tespit edilerek olası tekrarlanmalara karşı gerekli tedbirlerin alınması sağlanacaktır. Bakımların kullanımların takibi yapılarak olası durumların tekrar meydana gelmesinin önüne geçilecektir.

12.7. DEPREM TALİMATI

12.7.1.Deprem Tanımı

Deprem fay hareketleri sonucu meydana gelen sarsıntı olayıdır. Çalışma alanlarında depreme karşı öncesinde hazırlıklar yapılmalıdır. İşyeri ve çalışma alanlarınızın güvenli ve tehlikeli bölümlerini bilin.

12.7.2.Olası Acil Durumlar ve Önleyici, Sınırlandırıcı Tedbirler

Hiçbir yerden yardım almaksızın 72 saat veya daha uzun bir süre boyunca kendi başınıza evde, arabanızda veya işyerinizde hayatta kalma mücadelesi vermeye hazırlıklı olunmalıdır. Meydana geldiği sırada bulunulan yerin önemli payı vardır. Bina içinde bulunan personelin deprem anında yıkılma sonucu altında kalma riski olan alanları hızlı bir şekilde terak etmesi gereklidir. Çalışma alanında varsa sabit makine yanları masa altı sağlam yapı kolon giriş yanlarında sabit durunuz. Devrilebilecek ağır malzemelerin yanından uzaklaşın. Bina içindeyseniz sağlam masa altında cenin pozisyonu alın.

Her nerede olursanız olun, zeminin şiddetle hareket etmesi olasılığına hazır olun. Kendinizi sağlam bir nesnenin korumasına alın. Bunu yapamıyorsanız, yere çökün, başınızı ve yüzünüzü koruyacak biçimde kapanın. İlk sarsıntıyı izleyecek diğer

sarsıntılara da hazır olun. Sarsıntı bittiğinde kapalı alandıysanız hızlı adımlarla acil çıkışlara doğru yönelerek binayı terk edin ve acil toplanma alanlarına geçin.

12.7.3.Acil Durum Müdahale Yöntemleri

Depremi sona ermesinden sonra Acil durum ekip sorumlusu acil toplanma alanında toplanmayı sağlamalıdır. Personel sayısı belirlenmeli eksik personel var ise belirlenmelidir. Olası yıkılma göçme olayı meydana geldi ise ve personel altında kalma durumu söz konusu ise arama kurtarma ekibi önce kendi güvenlik önlemlerini sağlayarak arama kurtarma faaliyetlerine başlamalıdır. Olası büyük yıkılma olayı söz konusu ise ilgili kamu kuruluşları ile irtibat kurularak yardım alınmalıdır. Yıkılması devam edebilecek olan yapılar tespit edilerek koruma şeridi çekilmeli giriş çıkışa izin verilmemelidir.

12.7.4.Deprem Sonrası Yapılması Gerekenler

Olası depremlerden sonra Acil durum ekip sorumlusu ve teknik personelin de bir araya gelerek durum değerlendirmesi yapılmalıdır. Can kaybı olup olmadığı tespit edilmelidir. Sonrasında ekipman ve çalışma sahası kontrolü sağlanarak raporlama yapılmalıdır. Herhangi bir olumsuz durum olmasa bile çalışanlara deprem ile ilgili bilgilendirme eğitimleri yenilenmelidir.

12.8. SABOTAJ TALİMATI

12.8.1.Sabotaj Tanımı

Sabotaj Şekilleri

Sabotajlar genelde yapılaş tarzına göre ve kullanılan malzemeye göre ikiye ayrılırlar:

a)Aktif Sabotajlar:

- Yangın
- Patlayıcı Madde,
- Mekanik,
- Bakteriyolojik ve Kimyasal,

b)Pasif Sabotajlar:

- Fikri,

- Psikolojik

12.8.2.Olası Acil Durumlar ve Önleyici, Sınırlandırıcı Tedbirler

Sabotaj durumu ile karşı karşıya kalınması durumunda olayın hangi tip sabotaj olduğu tespit edilmelidir. İşyerinin dışı uygun biçimde korunmalıdır. İşyeri içi ve dışı uygun biçimde aydınlatılmalıdır. Gece ve gündüz güvenlik biriminin olması sağlanmalıdır. Gerekli ve uygun alanlarda alarm sistemleri kurulmalıdır. Güvenlik ekibi arasında iletişimi sağlayacak telsiz sistemi kullanılmalıdır. Kurallara uyulması açısından uygun uyarı levhaları bulunmalı dışarıdan yabancıların girmesine müsaade edilmemelidir. Sabotaja açık olan patlayıcı yanıcı maddelerin bulunması durumunda uygun alanlarda muhafaza edilmelidir Dışarıdan temasın engeli sağlanmalıdır. Giriş çıkışlar kontrol altında tutulmalı görevli olmayan personelin girişine izin verilmemelidir. Personele sabotaja karşı gerekli bilgilendirme yapılmalıdır.

12.8.3.Acil Durum Müdahale Yöntemleri

Olası herhangi bir sabotaj olayına karşı personel dikkatli olmalı fark etmesi durumunda en kısa zamanda Acil durum ekip sorumlusuna, amirine, saha özel güvenlik birimine haber vermelidir. Gerekli iletişimi sağladıktan sonra sabotajın durumuna göre personel krokilerde belirtilen kendine en yakın toplanma alanına geçiş yapmalı Acil durum ekip sorumlusunun verdiği direktiflere göre hareket edilmelidir.

12.8.4.Sabotaj Sonrası Yapılması Gerekenler

Sabotaj sonrası olayın hangi yolla neden kaynaklandığının tespiti yetkililerce değerlendirilerek tekrarına karşı gerekli önlemlerin alınması için çalışmalar yapılmalıdır.

12.9.SEL-SU BASKINI TALİMATI

12.9.1.Sel Su Baskını Tanımı

Yağmur suları sonucu meydana gelebilen çalışma alanında bulunan dere yataklarını taşkın yapması sonucu oluşan doğal afettir. Su baskını çalışma alanında kaynaklanabilen boru patlaması ve diğer durumlarda da meydana gelebilir.

12.9.2.Olası Acil Durumlar ve Önleyici, Sınırlandırıcı Tedbirler

Sel ve su baskınlarına karşı çalışma alanı gözetim altında tutulmalıdır. Sel gelme riskine karşı hava durumu takip edilmelidir. Ani sel durumu karşısında Acil toplanma alanına geçilmelidir. Acil durum ekip sorumlusunun yönlendirmesi ile personelde eksik olup olmadığı tespit edilmelidir.

12.9.3.Acil Durum Müdahale Yöntemleri

Çalışma alanında meydana gelebilecek sel su baskını sonrası personelde eksiklik bulunması durumunda Acil durum ekip sorumlusu yönlendirmesi ile arama kurtarma ekibi görev almak üzere hazırlık yapar. Uygun müdahale ortamı oluşuktan sonra çalışmalarına başlar. İlk yardım ekibi olası durum için hazır halde bekletilir. Personel eksikliği olmadığı durumda ekipman ya da malzemelerin kurtarılması için arama kurtarma ekibi çalışma başlatır.

12.9.4.Sel Su Baskını Sonrası Yapılması Gerekenler

Sel su baskınları sonrası doğal afet dışında meydana gelenlerin sebepleri araştırılarak önlem alınması sağlanır. Doğal seller için çalışma alanları için revizeye gidilebilir.

12.10. HIRSIZLIK TALİMATI

12.10.1.Hırsızlık Tanımı

Sahipliği kendine ait olmayan bir metanın çalınması olayıdır. Sadece personel maddi varlığı değil çalışma alanı iş ekipmanı ve malzemelerinde çalınması durumudur.

12.10.2.Olası Acil Durumlar ve Önleyici, Sınırlandırıcı Tedbirler

Çalışma alanında dışarıdan gelebilecek hırsızlık olaylarına karşı güvenlik önlemleri sağlanmalıdır. Gece için bekçi görevlendirilebilir. Herhangi bir şüphe durumunda hırsız olma ihtimali olan şahıs ya da şahısların eşkali hakkında not alınır. Olası araç

ile gelmesi durumunda marka model plakası alınır. Güvenlik birimine bilgi verilmek üzere irtibata geçilir.

12.10.3.Acil Durum Müdahale Yöntemleri

Hırsızlık olayı meydana gelmesi durumunda güvenlik güçleri ile irtibata geçilmelidir. Acil durum ekip sorumlusu kontrolünde çalınan malzeme ekipman tespit edilir. Gerekli hallerde kolluk kuvvetlerinden destek istenir.

12.10.4.Hırsızlık Sonrası Yapılması Gerekenler

Çalışma alanında olası hırsızlık durumlarına karşı önlem alınmalıdır. Gece bekçisi sağlanabilir. Önemli malzeme ve ekipman çalınma ihtimaline karşı depolarda muhafaza edilmelidir.

12.11.KAZA TALİMATI

12.11.1.Kaza Tanımı

Yaralanma can kaybı veya ekipman araç zararı sonucu meydana gelen olaya kaza denir.

12.11.2.Olası Acil Durumlar ve Önleyici, Sınırlandırıcı Tedbirler

Yapılan çalışmalarda dikkatli olunmalıdır. Herhangi bir kaza durumunda soğukkanlı davranılmalıdır. İlk yardım sertifikası bulunması durumunda derhal müdahale edilmelidir. Çalışma yapılan alanda kurallara uyulmalı verilen eğitimler doğrultusunda çalışmalar yapılmalıdır.

12.11.3.Acil Durum Müdahale Yöntemleri

Kaza meydana gelmesi durumunda varsa yaralıya ilk müdahalenin ilk yardım ekibi tarafından yapılması sağlanmalıdır. Olası kaza durumu Acil durum ekip sorumlusuna bildirilmelidir. Ayrıca ilkyardım personelinin müdahalesi sonrası durum kontrolü sonrası ambulans ile irtibata geçilerek personelin hastaneye sevki sağlanmalıdır.

12.11.4.Kaza Sonrası Yapılması Gerekenler

Kaza olayı sonrası Acil durum ekip sorumlusu ve iş güvenliği uzmanlarının katılımıyla kaza olayı nedenleri araştırılarak eksik hususlar tespit edilmelidir. Eksik

olan durumlar hakkında önlemler artırılmalı eksik olan durumlar hakkında gerekli iyileştirme çalışmaları yapılmalıdır.

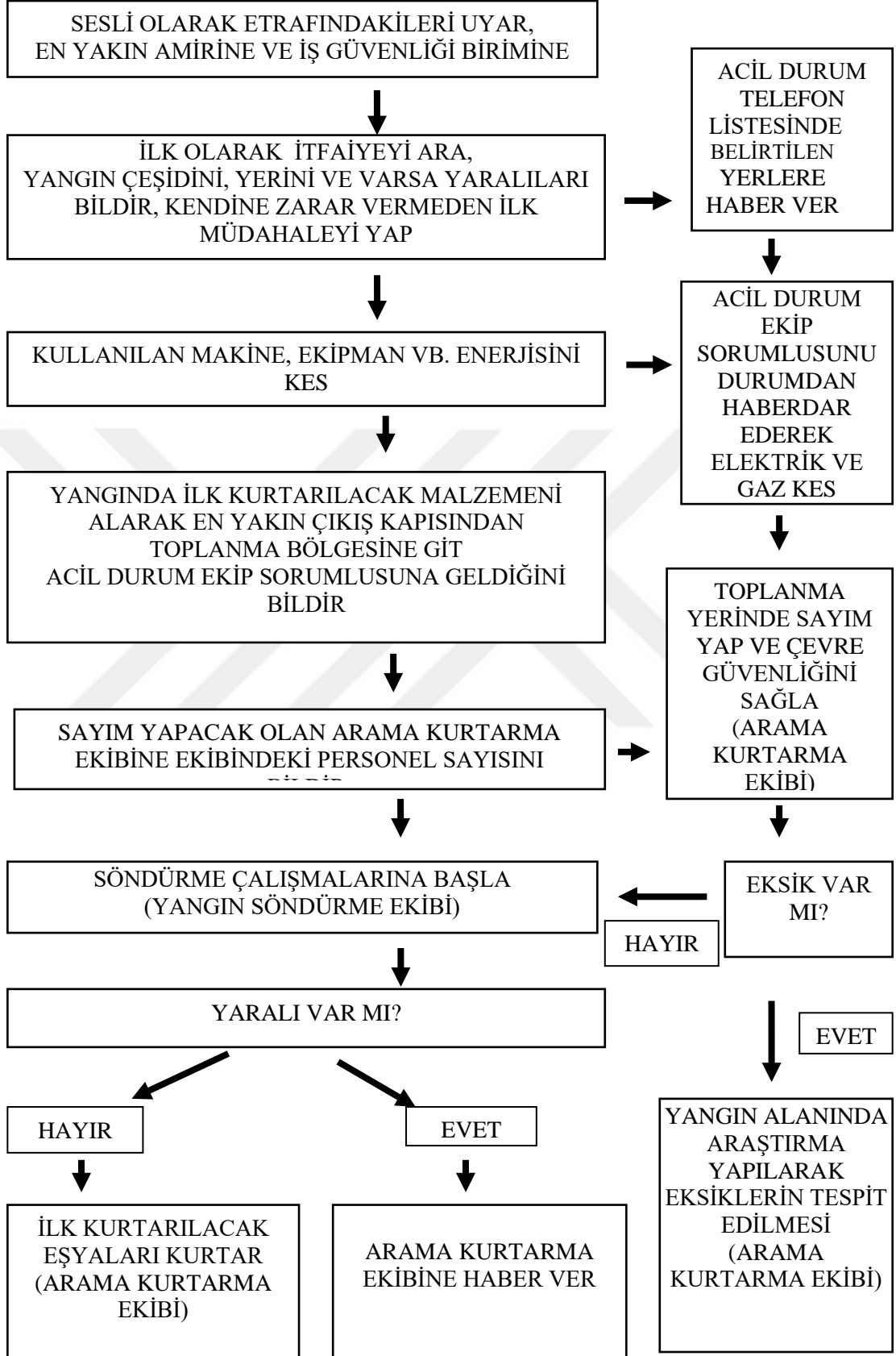
ACİL DURUM	YAPILACAK FAALİYET	METOT	SORUMLU
YANGIN	1. Telaşlanmayınız, yangını çevrenize ve sorumlu kişilere duyurunuz.	Ses	Tüm Çalışanlar
	2. Yangın tehlikesinde koşuşturmayı ve paniği engelleyiniz. Tüm personeli ilgili toplanma bölgesinde toplayınız.	-	Arama, Kurtarma ve Tahliye
	3. Gaz vanalarını, elektrik şalterlerini, kapı ve pencereleri kapatınız.	-	Arama, Kurtarma ve Tahliye
	4. Yanıcı maddeleri uzaklaştırınız. Bunları yaparken kendinizi ve başkalarını tehlikeye atmayınız.	-	Arama, Kurtarma ve Tahliye
	5. Eğer yangın kendi imkânlarınızla söndüremeyecek kadar büyük ise; en kısa ve doğru olarak adrese, yangın cinsini (elektrik, bina, akaryakıt vb) belirtmek suretiyle itfaiyeye haber veriniz.	-	Yangınla Mücadele
	6. İtfaiye gelinceye kadar Acil Durum Ekipmanları ile kullanma talimatına uygun olarak yangını söndürmeye çalışınız.	Acil durum dolabı, yangın tüpleri, yangın dolapları	Yangınla Mücadele
	7. Önce canlıları ve daha sonra kıymetli eşya ve dokümanları kurtarınız.	Acil durum dolabı	Arama, Kurtarma ve Tahliye
	8. Yaralılara ilkyardım müdahalesini yapınız.	İlk yardım dolabı	İlkyardım

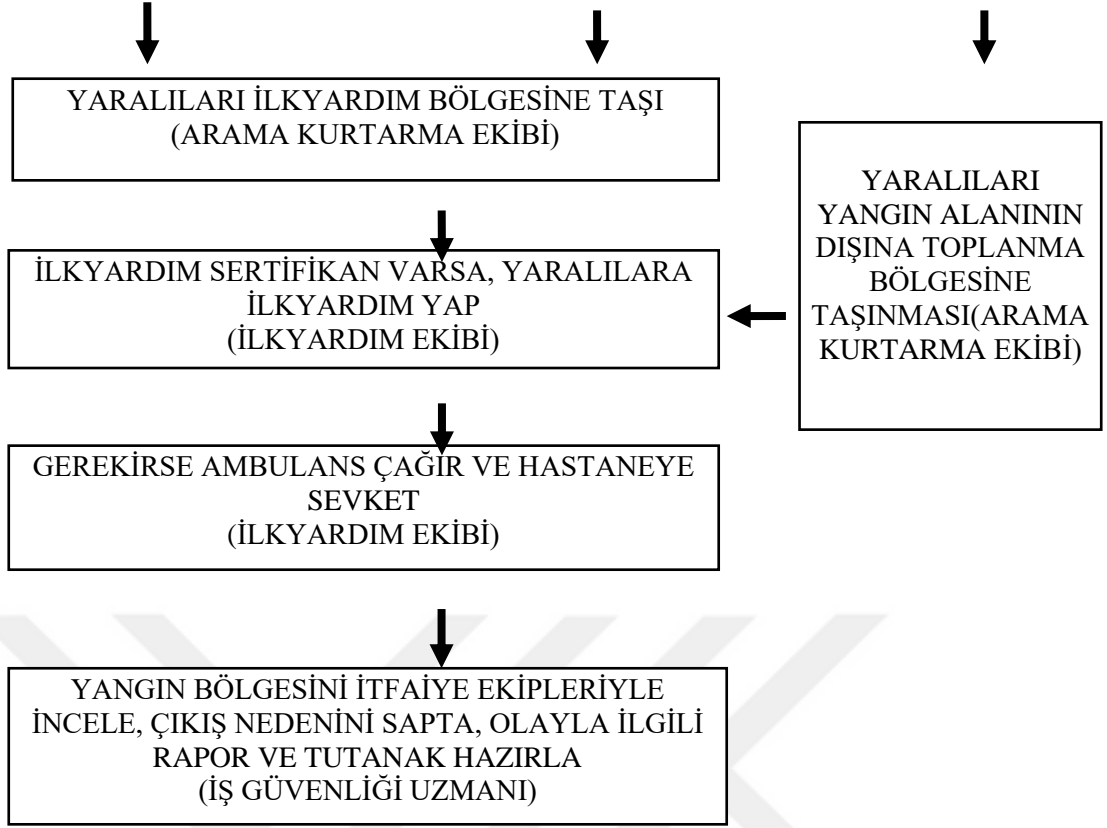
ACİL DURUM	YAPILACAK FAALİYET	METOT	SORUMLU
DEPREM	1. Sarsıntı halinde koşuşturmayı ve paniği engelleyiniz. Tüm personeli ilgili toplanma bölgesinde toplayınız.	Ses	Arama, Kurtarma ve Tahliye
	2. Olay anında toplanma bölgesinde oluşabilecek dış tehlikelere karşı (hırsızlık, yağma vb.) önlem alınız.	-	Arama, Kurtarma ve Tahliye
	3. Tüm bölümler gözlemlenerek, oluşan veya oluşabilecek patlama, parlama veya alevlenme gibi durumlar için önlem alınız.	Acil durum dolabı, yangın tüpleri, yangın dolapları	Yangınla Mücadele
	4. Tüm bölgelerdeki gaz vanalarını, elektrik şalterlerini kapatınız	-	Arama, Kurtarma ve Tahliye
	5. Önce canlıları ve daha sonra kıymetli eşya ve dokümanları kurtarınız.	Acil durum dolabı	Arama, Kurtarma ve Tahliye
	6. Yaralılara ilkyardım müdahalesini yapınız.	İlk yardım dolabı	İlkyardım

ACİL DURUM	YAPILACAK FAALİYET	METOT	SORUMLU
SEL VE SU BASKINI	1. Eğer sel veya su baskını çok şiddetli ve büyük ise telaşlanmayınız, durumu çevrenize ve sorumlu kişilere duyurunuz.	Ses	Arama, Kurtarma ve Tahliye
	2. Olayın olduğu bölüm personelini toplanma bölgesinde toplayınız.	-	Arama, Kurtarma ve Tahliye
	3. Açık pencere ve kapıları kapatınız.	-	Arama, Kurtarma ve Tahliye
	4. Trafodan enerjiyi kesiniz ve gaz vanalarını kapalı duruma getiriniz.	-	Arama, Kurtarma ve Tahliye
	5. Olay kontrol edilemeyecek şiddette ise Sivil Savunmaya haber veriniz.	-	Arama, Kurtarma ve Tahliye
	6. Önce canlıları ve daha sonra kıymetli eşya ve dokümanları kurtarınız.	Acil durum dolabı	Arama, Kurtarma ve Tahliye
	7.Yaralılara ilkyardım müdahalesini yapınız.	İlk yardım dolabı	İlkyardım
	8.İşletme binasına su girilecek yerlere bariyerler kurunuz.	-	Arama, Kurtarma ve Tahliye

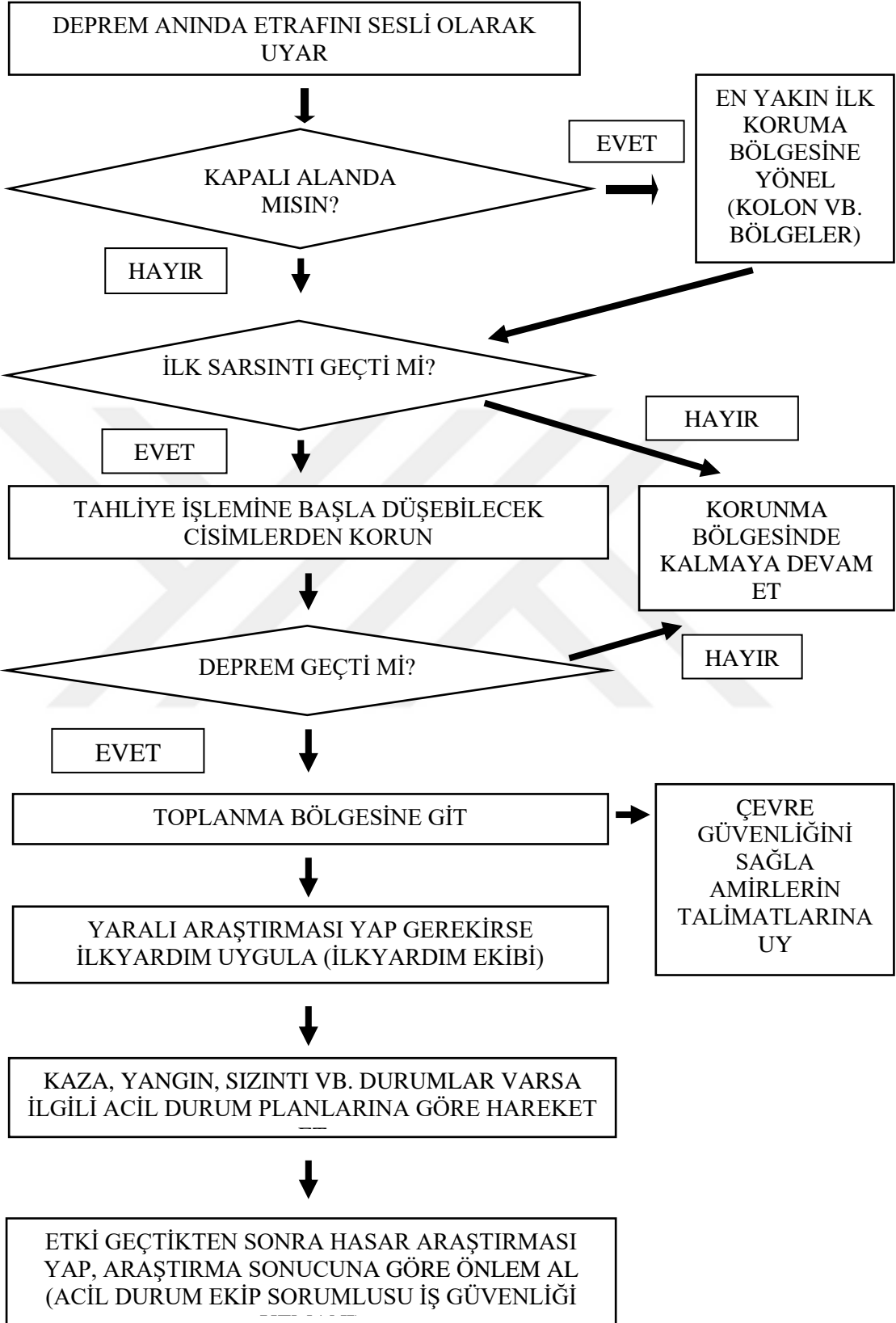
ACİL DURUM	YAPILACAK FAALİYET	METOT	SORUMLU
PARLAMA VE PATLAMA	1. Telaşlanmayınız, parlama ve patlama esnasında çevrenize ve sorumlu kişilere duyurunuz.	Ses	Arama, Kurtarma ve Tahliye
	2. Parlama ve patlama tehlikesinde koşuşturmayı ve paniği engelleyiniz. Tüm personeli ilgili toplanma bölgesinde toplayınız.	-	Arama, Kurtarma ve Tahliye
	3. Gaz vanalarını, elektrik şalterlerini, kapı ve pencereleri kapatınız.	-	Arama, Kurtarma ve Tahliye
	4. Yanıcı ve patlayıcı maddeleri uzaklaştırınız. Bunları yaparken kendinizi ve başkalarını tehlikeye atmayınız.	-	Arama, Kurtarma ve Tahliye
	5. Tüm bölgelerdeki gaz vanalarını, elektrik şalterlerini kapatınız.	-	Arama, Kurtarma ve Tahliye
	6. Önce canlıları ve daha sonra kıymetli eşya ve dokümanları kurtarınız.	Acil durum dolabı	Arama, Kurtarma ve Tahliye
	7.Yaralılara ilkyardım müdahalesini yapınız.	İlk yardım dolabı	İlkyardım
	8. Olayın olduğu bölgeye koruma bandı çekerek personelin girişini engelleyiniz.	Acil durum dolabı (koruma bandı)	Arama, Kurtarma ve Tahliye

YANGIN

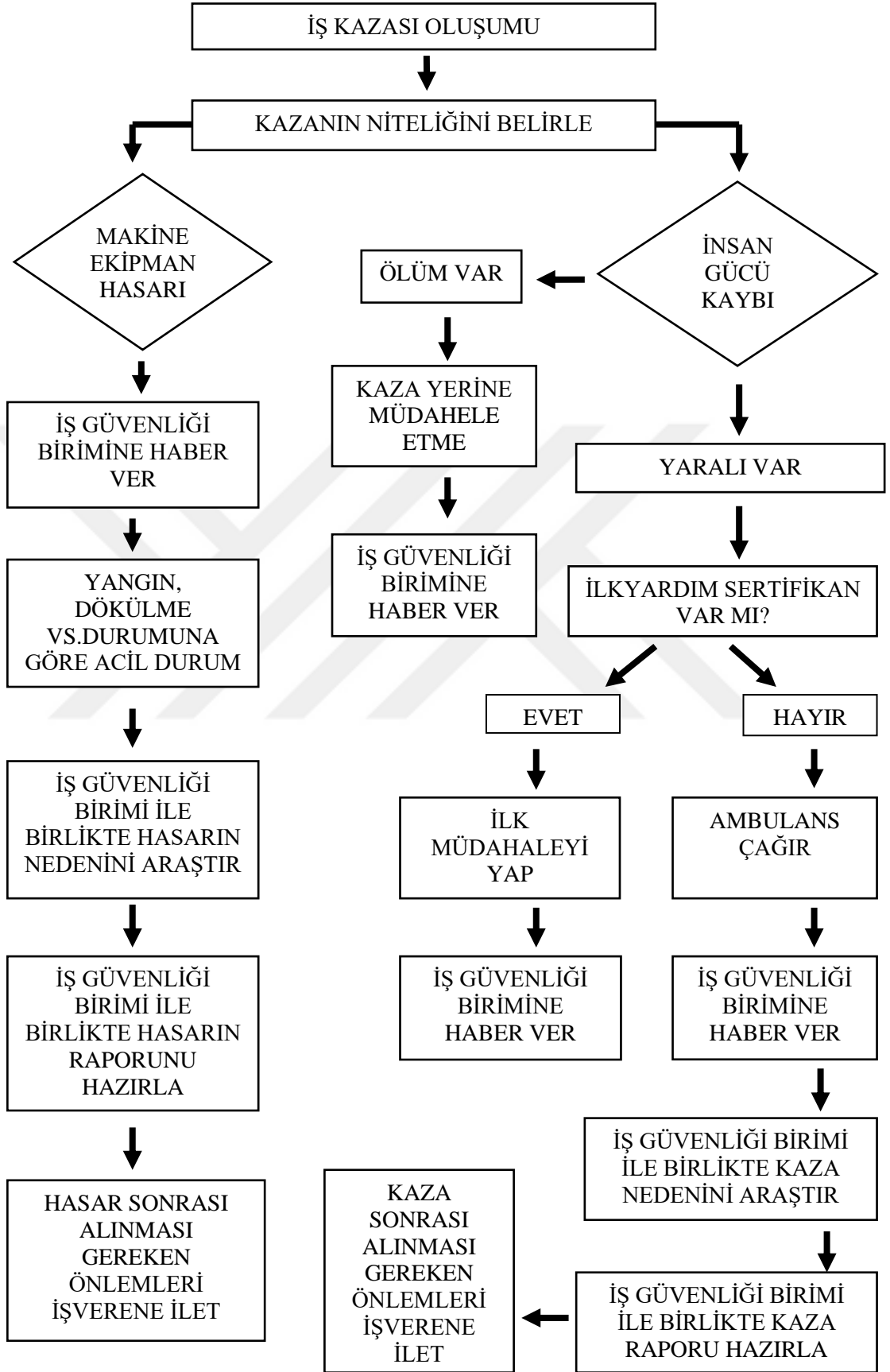

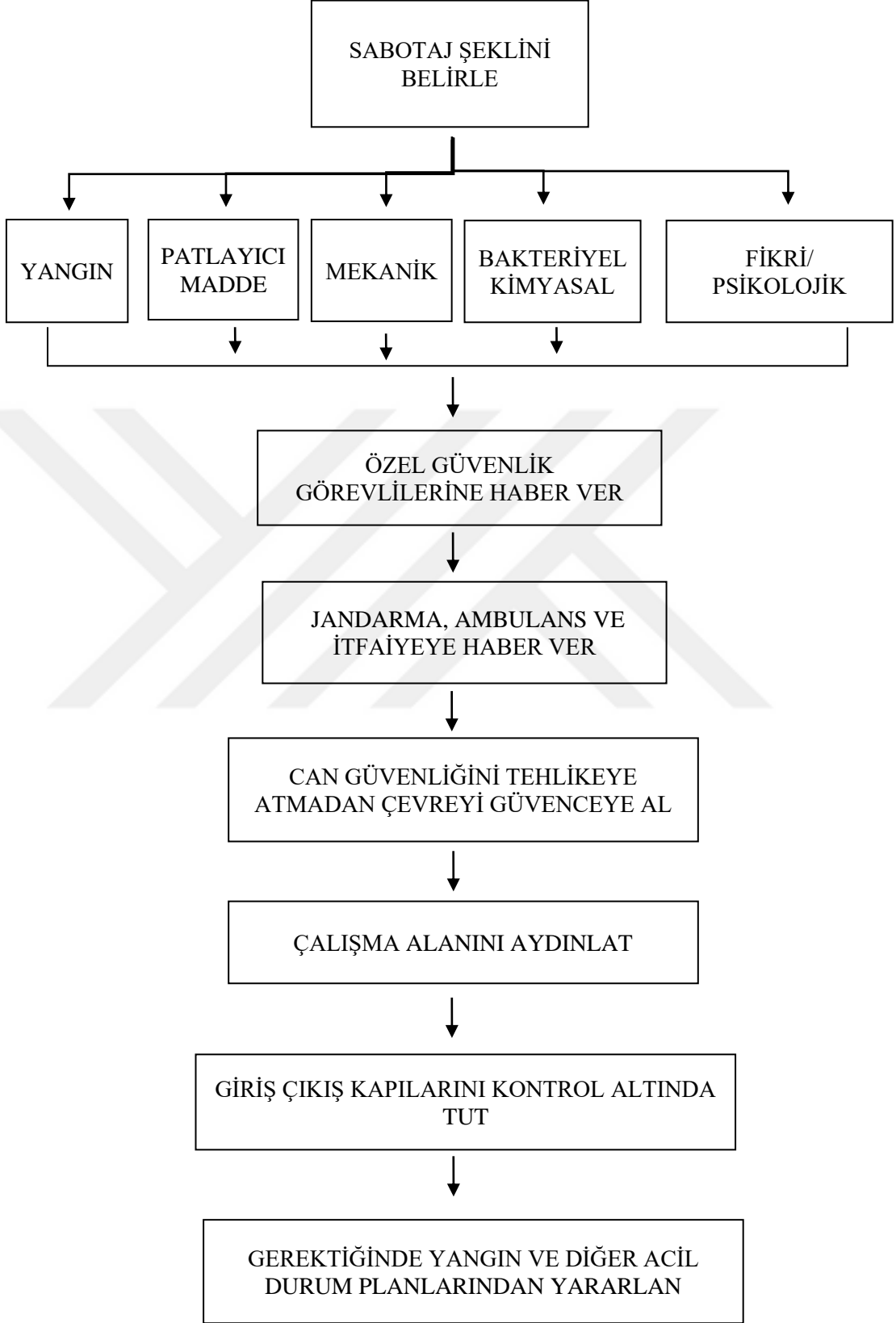
DEPREM

İŞ KAZASI

SABOTAJ

ELEKTRİK ÇARPMASI

Ek 3:Örnek Pandemi Faaliyet Planı

PANDEMİ FAALİYET PLANI

Bilgilendirme ve Tanıtım Metni

Pandemik virüsün yayılımını önlemek için koruma ve kontrol uygulamaları iş yaşamını da olumsuz etkileyebilecektir. Bu uygulamalar, izolasyon, sosyal faaliyetler ve seyahat kısıtlamaları şeklinde olabilir. Pandemik virüs gibi salgınlarda, aile bireylerinin hastalanması, eğitim ve öğretime ara verilmesine bağlı olarak çocuk bakımı gibi nedenler ile işe devamsızlık oranları %40'a kadar yükselebilmektedir. Hızla yayılan pandemi sırasında, mal ve hizmet transferlerinde önemli aksaklıklar ile karşılaşılabilir. Özetle kötü bir senaryoda; işin durması sonucu iş yerinin kapanması ve geçici işsizlik nedeniyle ekonomik sorunlar ile birlikte sosyal destek programlarına olan gereksinim artacaktır. Pandemi durumunda ortaya çıkabilecek olumsuzluklardan iş yerlerinin en az düzeyde etkilenmeleri için 50 kişi ve üzeri çalışanı olan iş yerlerinde "Pandemik Eylem Planı" hazırlamaları gerekmektedir. Pandemi döneminde kullanılacak cerrahi maske iş yerleri tarafından temin edilecektir. Bu planın temel noktaları:

Bulaşın önlenmesi ve hastalık kontrol önlemlerinin alınması

- Çalışanların iş yeri hekimleri/iş güvenliği uzmanları tarafından eğitimi,
- İş yerinde enfeksiyondan korunma ve kontrol önlemlerinin uygulanması,
- Çalışanların sağlık durumlarının takibidir.

İş sürekliliğinin sağlanması

- Az sayıda çalışan ile işin yürütülmesinin planlanması,
- Mal ve hizmetlerin taşınması,
- Malzeme temin zincirlerinin kontrolü,
- İş yeri güvenliğinin sağlanmasıdır.

Sağlık Bakanlığı tarafından, virüs pandemisi sırasında salgının etkisini azaltmaya yönelik bir dizi önlem yaşama geçirilecektir. İş yerlerinde de bu önlemlere uyulması istenecektir. Bu nedenle il sağlık müdürlüğünden bilgi ve yardım alınabilir.

İş yeri pandemi faaliyet planı gerektiğinde güncellenebilir ve pandemi sırasında uygulanabilir olmalıdır. Bu planın hazırlanmasında aşağıdaki soruların cevaplarının bilinmesi önemlidir:

- Pandemi ortaya çıktıktan ne kadar zaman sonra iş yeri etkilenebilir?
- Pandeminin iş yerine etkileri ne ve nasıl olacaktır?
- Kamudan hangi destekler (bilgi, eğitim materyali, KKD gibi) alınabilir?
- İş yeri olarak diğer iş yerlerine ve topluma hangi katkılar sağlanabilir?
- İşin devamını sağlamaya yönelik planlar nasıl önceliklendirilebilir?
- Pandemi süresince hangi kurum ve kişilerle iletişim kurulacaktır?

Pandemi şiddetine göre iş gücü kaybına neden olabilir, bu kayıp kamu ve özel sektör hizmetlerini de aksatabilir (ulaşım, haberleşme, güvenlik vb.). Toplum için önemli hizmetlerin pandemi sırasında da devamlılığının sağlanması için pandemi faaliyet planının hazırlanması gereklidir.

İş yeri pandemik eylem planı; pandemi öncesi yapılacaklar, pandemi sırasında yapılacaklar, pandeminin yayılımı sırasında yapılacaklar, pandemi yayılımının üst düzey olması durumunda yapılacaklar ve pandeminin son evresinde hayat durma noktasına geldiğinde yapılacaklar olmak üzere beş bölüm şeklinde hazırlanmalıdır. Pandemik Eylem Planı için, ‘‘Plan Yöneticileri’’, ‘‘Plan Danışmanları’’ ve Bölümlerde bilgilendirmeyi hızlı yapmak adına ‘‘Bölüm Şefleri’’ bulunmalıdır.

Pandemi Sırasında Oluşabilecek Psikolojik Rahatsızlıklar

Pandemiye yönelik psikososyal destek çalışmalarının yapılması; çalışanların kişisel, mesleki ve aileleri ile ilgili streslerinin yönetiminde önemli rol oynayacaktır.

Bu nedenle çalışanlara yönelik materyalin hazırlanması ve plan doğrultusunda dağıtılması gerekmektedir.

Çalışanlarda sıklıkla karşılaşılan psikososyal sorunlar;

- Şok, duygusal katılaşma, konfüzyon, güvensizlik, aşırı üzgünlük, kaygı ve suçluluk duygusu,
- Günlük öz bakım azalması(banyo, temizlik gibi),
- Sürekli yüksek stresli olma,
- Çocukları ve aile bireyleri ile ilgili sürekli kaygılanma,
- Eğitim ve öğretime ara verilmesi gibi olaylardan dolayı yüksek strese girme,
- Vakalarda, aşı ve profilaksi uygulamalarına yüksek kaygılı yaklaşımdır. Bu durumun başlıca nedenleri arasında;
- Bilgi eksikliği,
- Şehir efsanesi adı verilen hayal mahsulü söylentiler,
- Yönetime güvensizlik,
- Üst düzey veya yaygın bilinen bir kişinin yaşamını yitirmesi,
- Çalışma arkadaşları ve aile bireylerinin hastalanma ve ölümleri,
- Toplumsal yaşama hak ve özgürlüklere getirilen kısıtlılıklar,
- Su, gıda, elektrik gibi temel hizmetlerdeki kısıtlamalar ya da aksamalar,
- Enfeksiyon kontrol önlemlerinin yarattığı gerginlikler sayılabilir.

Çalışanların aileleri pandemi sırasında herkesin karşılaşılabileceği sorunlarla karşılaşabilirler. Ayrıca artan iş yükü nedeniyle aileleri ile uygun iletişim kurmaları da bozulabilir. Bu durum kızgınlık, ajitasyon, sabırsız davranışlar, söylenenleri

anlamama, gereğinden fazla iyimserlik, yardım severlik gibi sonuçlara yol açabilir.

Pandemi nedeniyle ortaya çıkabilecek olumsuz durumlarda, personelin sakin ve esnek olmasını sağlamak için oluşturulacak programlarda, pandeminin uzun süreli olacağı, psikososyal destek verecek birimlerin sayı ve süre olarak giderek artırılması gerektiği unutulmamalıdır. Bu programlar yönetici ve bu konuda danışmanlık hizmeti verecek kişilere yönelik hazırlanmalı; zihinsel, davranışsal ve ruhsal semptomların neler olduğunu açıklamalı, personelin sahada kendi kendine yeterli olmasını sağlamalı, kültürel olarak toplumla uyumlu ve pandeminin potansiyel olarak etkileyebileceği özel gruplara (çocuklar, yaşlılar, kronik hastalığı olanlar, gebeler gibi) yönelik hizmetleri de içerecek şekilde düzenlenmelidir.

Psikososyal destek hizmetlerinin sunumunda sağlık hizmeti veren kuruluşların yanı sıra diğer tüm kurum ve kuruluşlarda yer almalıdır. Bu konuda eğitim alan kişiler, pandemi sırasında halk sağlığında kullandıkları iletişim araçları ve yöntemler ile toplumun temel hizmetlerini sunan kurum ve kuruluşlarda çalışanların kaygılarının yaratacağı strese ve aileleri ile ilgili konulara çözümleyici yaklaşabilirler.

Pandemi döneminde aktif hizmet veren kişilere pandeminin mevcut riskleri ve bu risklerden korunmaya yönelik bilgilendirme yapılmalıdır. Bu bilgilendirme çalışanların kaygı ve stres düzeyinin de azaltılmasına yardımcı olacaktır.

Çalışanların yerleri değiştirilecekse neden değişiklik yapıldığı, süresi ve bu konuda kaygılarını giderici açıklamalar yapılmalıdır. Yer değiştiren personele gittikleri yerlerde de psikososyal destek sağlanmalıdır.

Virüsün Önemli Belirtileri Hakkında Bilgilendirme

Pandemik Eylem Planı Detaylandırılmış Açıklama Tablosu

PANDEMİ ÖNCESİ DÖNEMDE			
Yapılması gerekenler	Faaliyetler	Dikkat edilmesi gerekenler/öneriler	Sonuç
İş yerinde pandemi faaliyet planını yapacak koordinator ve ekibin belirlenmesi	Koordinatör ve pandemi planlama ekibinin görev ve sorumlulukları belirlenmelidir.	Koordinatörün üst düzey yönetici olması ve ekipte iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerindeki görevlileri ile ekip liderlerinin olması önerilir.	• Pandemi koordinatörünün atanması, • Pandemi faaliyet planlama ekip üyelerinin ve görev dağılımlarının belirlenmesi, • Pandeminin koordinasyon içinde yürütülmesi.
İş yeri için önceliklerin belirlenmesi	İşyerinin tüm faaliyetleri listelenerek önemine göre sıralanmalıdır.	İşin oluşturulması esnasında kısa süreliğine göz ardı edilebilecek daha az önemli olan faaliyetler belirlenir.	• İşyerinin finansmanı sağlayacak faaliyetlerin sürdürülmesi için öncelikli olan görev, mal ve hizmetlerin tanımlanması, • Pandemi senaryolarına göre işleyiş ile ilgili değişikliklerin belirlenmesi, • İşyeri için öncelikli olan görev, mal ve hizmetlerin devam etme süresi, • Önceliklere göre görev kısıtlamaları veya mal/hizmet sunumunun azaltılması, • İş bağlantıları olan diğer kurum ve kuruluşlar ile toplantı yapılarak konunun paylaşılması, • Kurum içi ve dışı iletişim kanallarının belirlenmesi, • Kurumun/işyerinin tedarik zinciri, destekleyici işlerinin takip edilmesi.

Öncelikli hizmetlerin belirlenmesi	Öncelikli hizmetler önem sırasına göre belirlenmelidir.	İş yeri için hayati işlevleri olan kritik personelin hastalıktan korunması için aşı uygulanmasına öncelik verilir.	Öncelikli personelin belirlenerek listelenmesi.

PANDEMİ ÖNCESİ DÖNEMDE			
Yapılması gerekenler	Faaliyetler	Dikkat edilmesi gerekenler/öneriler	Sonuç
Aşılama ve antiviral ilaç kullanımı	Sağlık Bakanlığı'nın önerileri takip edilmeli ve uygulanmalıdır.	Risk gruplarına öncelik verilir.	Aşı ve ilacın önerildiği şekilde kullanımının sağlanması.
Mal ya da hizmet üretiminde ara verilecek işlerin öncelik sıralarının belirlenmesi	Mal ve hizmet üretimi önem sırası belirlenmelidir.	• İşyerlerinin kurumsal veya kamu yararına olan bazı faaliyetlerine ara verilmesi toplumsal sorunlara neden olabilir. • Pandeminin ne zaman olacağı ve süresi tahmin edilemez. İşe ara verilmesi durumunda bölge ya da ülkede bu durumun yarattığı eksikliğin hangi iş yerleri tarafından giderileceği bilinmelidir.	• Hangi işlerin temel işlev olduğu, durdurulmasının kritik sorun yaratacağı veya yaratmayacağı belirlenmesi, • Kamu otoritesince temel işlerin belirlenmesi.
Kurum içi ve kurum dışı iletişim	İletişim kanalları oluşturulmalıdır.	Sosyal medya ağları ve e-posta gruplarının oluşturulması sağlanmalıdır.	Pandemi süresince iletişim kanallarının açık kalması.

Çalışanların, malzeme ve cihazların ikincil ve üçüncül olarak nasıl temin edileceği ile ilgili önceliklerin belirlenmesi	• Temel faaliyetlerin sürdürülmesi için gereksinim duyulan çalışan, malzeme ve cihazların tam olarak belirlenerek çalışmanın sürdürülmesi sağlanmalıdır. • İşyeri içindeki hayati faaliyetleri sürdürürken ortaya çıkabilecek sorunların çözülmesi, iş yeri tarafından kendi içinde sağlanamayan dışarıdan alınması gerekli malzemelerin sınıflandırılarak temin edilmesi sağlanmalıdır.	Temel faaliyetlerin, hangi malzeme ve çalışanlarla nasıl sürdürülebileceği önemlidir. Bu konuda iş yerinin içinden ya da dışından alınabilecek destekler belirlenmelidir.	Yedek tedarik yollarının belirlenmesi.

PANDEMİ ÖNCESİ DÖNEMDE			
Yapılması gerekenler	Faaliyetler	Dikkat edilmesi gerekenler/öneriler	Sonuç
İşe devamsızlık iş gücü kaybının tahmin edilmesi	Çalışanlarla toplantı yapıp pandeminin olası etkileri tartışılarak gereksinimler saptanmalıdır.	Hastalık, hastaneye yatma ya da ölüm gibi olaylarda, izolasyon, eğitim ve öğretime ara verilmesi, belirli sayıdan fazla bir arada çalışmanın durdurulması gibi sebeplerle işe devamsızlık ile karşılaşılacağı unutulmamalıdır.	İş gücü kaybının işe etkisinin azaltılması.

Temel faaliyetlerin, malzemenin ve cihazların işlevselliğinin sürdürülmesi	Stokların belirlenmesi, iş yeri kurulduğundan beri işyerinde Çalışanların belirlenmesi ile bazı hayati işlevlerin nasıl sürdürülebileceği planlanmalıdır.	• Emekli eski çalışanların belirlenip işyerinde faaliyetlerin aksaması durumunda işe geri çağırılmaları amacıyla, yaptıkları işe uygun eğitim programları belirlenmeli ve uygulanmalıdır.• İşlerine ara verecek işyerleri belirlenerek bu iş yerlerinde çalışabilecek iş gücünden yararlanılmalıdır.• İş yeri enfeksiyondan korunma ve kontrol önlemleri belirlenmelidir.• İşyerinde vardiya sistemi veya çalışma saatlerinde yapılabilecek değişiklikler belirlenmelidir.• Uygun olduğu takdirde vasıfsız işlerde aile bireylerinden işgücünün desteklenmesi gibi durumlar göz önünde bulundurulmalıdır.	İşin devamlılığının sağlanması.

PANDEMİ ÖNCESİ DÖNEMDE			
Yapılması gerekenler	Faaliyetler	Dikkat edilmesi gerekenler/öneriler	Sonuç
Çalışanların ailelerinin gereksinimlerinin saptanması, önlem alınmasına yönelik farkındalık çalışması yapılması	• Aileler olası pandemi senaryoları ve yapılacaklar hakkında bilgilendirilmelidir (afiş broşür). • Çalışanların ailelerinden toplanan bilgilerin gizliliği sağlanmalıdır. • Ailede gelir sağlayan kişi sayısı belirlenmelidir. • Okula veya kreşe giden çocuk sayısı belirlenmelidir. • Çalışanın ve aile bireylerinin işe/egitim kurumuna gitmek için kullandığı ulaşım araçları (toplu taşıma, kurum servisi gibi) belirlenmelidir.	Aile bireylerinin hastalanmaları halinde, Çalışanların işe devamsızlıkları ile karşılaşılacağı unutulmamalıdır.	İşin devamlılığının sağlanması.
Pandemi faaliyet planının kurumsallaşması	Hazırlanan planın işyerinde uygulanması için gereken talimatlar hazırlanmalıdır.	• Güncellenebilir olmalıdır. • Koordinatör ve personel değişikliğinde iletişim bilgileri güncellenmelidir. • Varsa iş sağlığı ve güvenliği kurulunda planın görüşülerek kabul edilmesi gerektiği unutulmamalıdır.	Plan işlevselliği ve güncelliğinin devamının sağlanması.

Eğitim organizasyonu	Eğitim sorumlusu (tercihen iş yeri hekimi ve/veya iş yeri hemşiresi, iş g¼venliđi uzmanı) belirlenmelidir.	Eğitim materyalinin ve g¼ncel verilerinin Sağlık m¼d¼rl¼klerinden temin edilmesi ¼nemlidir.	• alışanların pandemi ile ilgili eğitilmesi, • Pandemi planının t¼m çalışanlarla paylaşılması.

PANDEMİ ÖNCESİ DÖNEMDE			
Yapılması gerekenler	Faaliyetler	Dikkat edilmesi gerekenler/¼neriler	Sonuç
Pandemi faaliyet planı ile ilgili tatbikatlar yapılması	Kurum içi ve kurum dışı tatbikatlar uygulanmalı, plandaki aksaklıklar d¼zeltilmelidir.	Çalışanların planın uygulanmasına adaptasyonu ve planın aksayan y¼nlerini ortaya çıkarmak için ¼nemlidir.	Pandemi alışma ekibi ile pandemiye hazırlanma ve pandemi sırasında yapılacak faaliyetler ile ilgili programa dayalı tatbikatlar yapılması.
İş yerinin, araç ve gereç temizliğinin planlanması	Temizlik için kullanılacak malzemeler tanımlanmalı, ilgili y¼nerge ve talimatlar hazırlanmalıdır.	İnfluenza; eşyaların elle tutulan kısımlarından (lavabo, musluk, merdiven trabzanları, kapı kolu ve tezgah vb.) bulaşabilir. Temizlik y¼nergesi ve talimatlar oluşturulup, talimatlara uygun şemalar, uyarı levhaları ile farkındalık yaratılması, konu hakkında ilgili personelin eğitilmesi ve denetlenmesi, personelin çalıştığı alanın temiz tutulması ve kişisel hijyen konusunda eğitim verilmesi gerekmektedir.	• Bulaşma azaltılarak pandemi şiddetinin azaltılması, • İşin devamlılığının sağlanması.

PANDEMİ SIRASINDA			
Yapılması gerekenler	Faaliyetler	Dikkat edilmesi gerekenler/öneriler	Sonuç
Pandeminin yayılım hızını izleme	Pandeminin uluslararası veya ulusal yayılım hızı takip edilmelidir.	• Sağlık Bakanlığı web sayfasının takip edilmesi, bilgilendirme toplantılarına katılım sağlanmalıdır. • Hastalığın yayılımının ulusal veya uluslar arası işyerlerinde yol açtığı etkiler takip edilmelidir. • Pandemi nedeni ile mal tedarik ve dağıtım sistemlerindeki aksamalar takip edilmelidir.	Pandeminin iş yeri üzerinde olabilecek etkisinin en aza indirilmesi.
İş yerinde risk yönetim stratejilerinin uygulanmaya konulması	Bulaşmanın önlenmesi ile ilgili stratejiler hayati geçirilmelidir; • Cerrahi maske kullanımı • El hijyeninin sağlanması (el yıkama ve alkol bazlı el antiseptiği kullanımı) • Kişiler arası temasın azaltılması (tokalaşma, sosyal öpüşme, yakın mesafeden konuşma, kalabalık ortam oluşturacak toplumsal faaliyetlerin azaltılması vb.) • Öksürme ve hapsirme eğitimi vb.	Hastalık semptomu gösterenlerin izolasyonu sağlanmalıdır.	Çalışanların Sağlık durumlarına ve işyerinin ihtiyaçlarına göre gereken müdahalelerde bulunularak iş devamlılığının sağlanması.

PANDEMİ SIRASINDA			
Yapılması gerekenler	Faaliyetler	Dikkat edilmesi gerekenler/öneriler	Sonuç
Çalışanların Hastalık riski açısından değerlendirilmesi	• Risk grubunda olan ve/veya ailesinde risk grubunda birey bulunan çalışanlar saptanmalı ve bilgilendirilmelidir.• Risk grubunda olan çalışanlar için korunma önlemleri öncelikle hayata geçirilmelidir.• Risk grubunda olan çalışanların hastalık yönünden günlük takibi yapılmalıdır.• İş yeri hekimi ya da en yakın birinci basamak sağlık kuruluşu ile yakın işbirliği sağlanmalıdır.	Bazı çalışanlar yüksek risk taşıyıp hastalığı şiddetli geçirebilirler. • Risk grubunda olanlar,• Pandemi sürecinde risk grubuna yeni dâhil olanlar.	Çalışanların sağlığının korunması.

Çalışanları ve ailelerinin enfeksiyondan korunma ve Hastalık durumunda yapılması gerekenler hakkında bilgilendirmek	• Pandemi sırasında çalışanlara ve ailelerine bilgi verilmelidir. Bu bilgiler arasında; hastalığın güncel durumu, bulaşma yolları, el hijyeni, beslenme, kişisel korunma, kalabalık yerlerde bulunmama KKD kullanımı gibi konular olmalıdır. • Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanan dokümanların görülebilir yerlere asılması, şirket içi iletişim ağlarında paylaşılması, çalışanlara ve aile bireylerine dağıtılması ve bu konuda eğitim amaçlı toplantı yapılması gereklidir.	Sağlık Bakanlığı tarafından yayımlanan güncel bilgiler takip edilmelidir.	Çalışanların ve ailelerinin hastalıktan etkilenmesinin önlenmesi ve pandeminin etkisinin azaltılması.

PANDEMİ SIRASINDA			
Yapılması gerekenler	Faaliyetler	Dikkat edilmesi gerekenler/öneriler	Sonuç

Çalışanların hastalıktan korunma stratejilerini uygulamaya koymak	Çalışanlara aşağıdaki önerilerde bulunulmalıdır; • Çalışma saatleri süresince ve sosyal zamanlarda çok yakın mesafede bulunmamaları,• Kalabalık ortamlarda bulunmamaları,• Toplu taşıma araçlarını kullanmama veya kalabalık saatler yerine daha sakin zamanlarda kullanmaları, gerektiğinde cerrahi maske kullanmaları,• Yemek aralarını çalışma saati içine yaymaları,• Yapılacak toplantıların süresinin kısa tutulması, mümkün olduğunca az katılımcı ile yapılması,• El hijyeni, öksürme-hapşırma sırasında ağız ve burunun kapatılması konusunda farkındalık yaratılması,• Enfeksiyondan korunma ve kontrolde kullanılacak malzemelerin dağıtılması ve ulaşılabilirliğinin artırılması.	Bu konuda yapılacakların pandemi koordinatörü ve pandemi çalışma ekibi tarafından hazırlanması ve yapılan açıklamalarda ortak bir dil kullanılması önemlidir.	Çalışanların pandemik virüslerden korunması ve işin devamlılığının sağlanması.

PANDEMİ SIRASINDA			
Yapılması gerekenler	Faaliyetler	Dikkat edilmesi gerekenler/öneriler	Sonuç
Kişisel koruyucu ekipmanları kullanıma sunmak	Hastalık belirtileri olup işe devam edenlere cerrahi maske dağıtılmalıdır.	Hastalık belirtileri olan kişi iş yerinde çalışma konusunda ısrar ederse bu kişinin cerrahi maske gibi koruyucu kişisel malzeme kullanması hastalığın diğer çalışanlara bulaşmasını önlemek için önemlidir.	Hastalığın bulaşarak yayılmasını engellemek.
İş yerinin, araç ve gereç temizliği	Bulaş riski taşıyan alan ve eşyalar günde en az bir kez sabun, deterjan veya dezenfektanlar ile temizlenmelidir.	Hazırlanmış olan yönerge ve talimatlara uyulması önemlidir.	Hastalığın bulaşarak yayılmasını engellemek.
Psikososyal destek sağlamak	• Çalışanların psikososyal durumları takip edilmelidir. • Bu konuda hizmet veren kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yapılarak sosyal hizmet ve sosyal yardım sağlanmalıdır.	Kurum dışı destek alınabileceği unutulmamalıdır.	Pandemi sırasında çalışanlara yapılan psikososyal destek ile çalışma verimi korunmakta, Çalışanların ruhsal sorunları en aza indirilebilmektedir.

Pandemi faaliyet planının işleyişinin değerlendirilmesi	Pandemi çalışma ekibi ile pandemiye hazırlanma ve pandemi sırasında yapılacak faaliyetler ile ilgili programa dayalı tatbikatlar yapılmalı ve plandaki aksaklıklar düzeltilmelidir.	Kişilerin plan uygulanmasına adaptasyonu ve planın aksayan yönlerini ortaya çıkarmak için önemlidir.	Planın işlerliğinin test edilmesi ve aksayan noktaların tespit edilmesi.

PANDEMİ SONRASI DÖNEM			
Yapılması gerekenler	Faaliyetler	Dikkat edilmesi gerekenler/öneriler	Sonuç
Pandeminin işyerine etkilerinin tespiti	İş gücü ve ekonomik anlamda olumlu ve olumsuz etkileri saptanmalıdır. Arızalanan araçların yapılamayan bakımları, tedarik zincirinin yetersiz işleme sonucu veya hastalık nedeniyle üretim ve iş gücü kayıpları dikkate alınmalıdır.	Çalışanlardan bu konuda geri bildirim alınması önemlidir.	Fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıpların saptanması, listelenmesi, önerilerin geliştirilmesi ve raporlanması, Mevcut koşullar ve pandeminin etkilerine göre yeni düzenleme planları yapılması.
Raporlama	Pandeminin tüm etkileri raporda yer almalıdır.	Pandemi sürecinde kurum içi ve dışı yaşanan olumlu ve olumsuz tüm gelişmeler raporlanmalıdır. İlgili gruplarla paylaşılmalıdır.	Pandemi planının güncellenmesi.

Pandemi planının revizyonu	Pandemi sonrası dönem yeni bir pandemi dalgası öncesi hazırlık dönemi olarak Kabul edilmelidir.	Plandaki aksamalar ve giderilmesi Gereken eksikliklere göre pandemi faaliyet planında revizyona gidilmelidir.	Planlanan tüm faaliyetlerin tamamlanması ile güncel bir pandemi planı ile yeni olabilecek pandemiye hazırlıklı olunması.

Pandemik Eylem Planı Yönetici ve Görevleri

Pandemik Plan Yöneticileri			
Ad-Soyadı	Görev	Tebliğ Alan İmza	Telefon Numarası
	Eylem Plan Koordinatörü		
	Koordinatör Yardımcısı		

Profesyonel Danışmanlar			
Ad-Soyadı	Görev	Tebliğ Alan İmza	Telefon Numarası
	İş Güvenliği Uzmanı		
	İşyeri Hekimi		

Pandemik Plan Birim Şefleri			
Ad-Soyadı	Görev	Tebliğ Alan İmza	Telefon Numarası

Pandemik Eylem Planı Karantina Uygulama Seviyeleri

Prosedürlerin Uygulanması

Belirtilen uygulamalar ülke genelindeki salgınların durumuna göre düzenlenmiş olup, her seviyede bir önceki seviyenin uygulamaları devam etmelidir. Uygulanacak seviye' ye "**Profesyonel Danışmanların**" önerileri doğrultusunda "**Pandemik Plan Yöneticileri**" tarafından karar verilir.

1.Seviye Uygulamaları (Ülkede Herhangi Bir Vaka Bulunmaması)

- Çalışanlar virüs konusunda bilgilendirilir. Uyarı ve bilgilendirme levhaları işletme geneline asılır.
- Çalışanlar arasında sosyal mesafe kurallarına dikkat edilir.
- İşletmede temizlik işlerini gerçekleştiren personellerden temizlik sıklığını arttırması talep edilir.
- Zaruri olmadıkça yurtdışı işleri için seyahatler durdurulur.
- Personeller sağlık yönünden yakın takibe alınır. Kronik rahatsızlıkları olanlar işten uzaklaştırılır.
- Yemek dağıtımını yapan personeller maske, bone ve eldiven hususunda tekrar bilgilendirilir.
- Çalışma alanının yeterli düzeyde havalanması sağlanır.
- Yemekhanelerde personeller arasında en az bir metre mesafe olacak şekilde düzen alınır.
- Kişisel hijyen kurallarına personellerin dikkat etmesi hakkında bilgi verilir.
- Kişisel temizliğin sağlanabilmesi için personeller en az 20 saniye olacak şekilde sabun ve su ile el yıkama kurallarına dikkat etmelidir.
- Personellere her gün sabun ve su ile duş almaları konusunda bilgilendirme yapılmalıdır.
- Ortam temizliği için alkol bazlı olan veya alkol bazlı olmayan dezenfektanlar kullanılmalıdır.
- Yüzey temizliklerinde 10/1 sulandırılmış çamaşır suyu kullanılabilir.
- Kimyasal bazlı dezenfektanların kullanılmadığı durumlarda sabunlu su ve deterjan ile hijyen sağlanmalıdır.

2. Seviye Uygulamaları (Ülkede Bir veya Birkaç Vaka Bulunması)

- İşletmede iş girişlerinde bir personel ateş ölçümü ve genel kontrol yapması için görevlendirilir. (37.5 üstü kontrol altına alınır. Devamlı bu düzeyde olan kişiler sağlık kuruluşlarına yönlendirilir.)
- Kronik rahatsızlıkları olanlar ve 65 yaş üzerinde bulunan personeller işten uzaklaştırılır. Hastalık belirtileri (Ateş, nefes darlığı, burun akıntısı, öksürük) olan personeller işten uzaklaştırılmasının yanı sıra sağlık kuruluşlarına yönlendirilir.
- Sosyal mesafe kuralları konusunda bilgilendirmeler artırılarak konunun ciddiyetinin kavratılması sağlanır.
- Servislerde personellerin kullanması için tek kullanımlık maskeler verilir.
- Personellerin yüzey temaslarını en aza indirgeyecek şekilde çalışması sağlanır.
- Yemekhaneler kapasitesinin yarısı olacak şekilde gruplar halinde kullanılır.
- Her personelin kendi çalışma yüzeylerini temizlemesi hususunda bilgilendirmeler yapılır.
- Ofis katları günde en az 2 kere uygun dezenfektanlar ile temizlenir.
- Bina ve bölüm girişlerine kullanım için el dezenfektanları konulur.
- Ara dinlenmeleri ve öğle aralarında personellerin teması en aza indirgenecek şekilde düzenlenir.
- Asansörler mümkün olduğunca kullanılmaz.
- Toplantı ve bütün eğitimler salgın bitene kadar ertelenir.
- Kapalı alanlar sık sık havalandırılır.
- İşletme içerisindeki ortak kullanım alanları (Merdiven tutamakları, kapı kolları, asansör butonları, tuvalet musluk başları v.b.) uygun dezenfektanlar ile sık sık temizlenir.

3. Seviye Uygulamaları (Ülkede Bölgesel Vakaların Bulunması)

- Mümkün ise beyaz yakalı personellerin uzaktan çalışma yöntemi ile katkı sağlaması gerçekleştirilir.

- Kronik rahatsızlıkları olanlar ve 65 yaş üzerinde bulunan personeller işten uzaklaştırılır. Hastalık belirtileri (Ateş, nefes darlığı, burun akıntısı, öksürük) olan personeller işten uzaklaştırılmasının yanı sıra sağlık kuruluşlarına yönlendirilir.
- İmalat işinde çalışan personellerin işin gereği durumlar haricinde birbirine yaklaşmalarına müsaade edilmeyecek şekilde düzenleme yapılır.
- Fabrikada çalışan personeller için minimum N95, FFP2 veya FFP3 standartlarına uygun maske tedarik edilerek kullanımı sağlanır.
- Maskelerin servis ve diğer toplu alanlarda da kullanımına özen gösterilir.
- Personellerin hem işe giriş hem de öğle arasında ateş ölçümü ve genel durum kontrolü yapılması sağlanır. (Belirtilen herhangi bir bulguya rastlanılan personel derhal sağlık kuruluşuna yönlendirilir.)
- Yurtdışı ve yurtiçi seyahatleri yapılmaz.
- Servis ve yemekhane gibi toplu alanlar günde en az 2 uygun dezenfektan veya çamaşır suyu ile temizlenir.
- Yemekhanelerde her masada en fazla kişiler arasında en az bir metre olacak şekilde düzen alınır.
- Servislerde yarı kapasite ile gidilecek şekilde düzen alınır.
- Tuvaletlerde sensörlü musluk ve sabunluk kullanılır. Tuvalet kapısı ve yoğun kullanılan bütün kapılar elektronik şekilde açılır kapanır hale getirilir.
- Sosyal mesafe kurallarına uygun olarak bölüm girişlerinde işaretlemeler yapılır.
- Çalışma ortamında elle temasa gerek duyulmayan çöp kutusu sayısı artırılır.
- Servis araçlarının gerekli temizliği sağlanmalıdır.
- İş kıyafetleri ve günlük kıyafetler ayrı bulundurulur.
- Soyunma-Giyinme alanlarındaki dolap temizliklerine özen gösterilmelidir.

4. Seviye Uygulamaları (Ülke Genelinde Vakaların Tespit Edilmesi)

- Beyaz yakalılarının dışında fabrikada ki işleri zaruri olmayan personellerde işten uzaklaştırılır. (Yardımcı Personel, Çıracak vb.)
- Kronik rahatsızlıkları olanlar ve 65 yaş üzerinde bulunan personeller işten uzaklaştırılır. Hastalık belirtileri (Ateş, nefes darlığı, burun akıntısı, öksürük) olan personeller işten uzaklaştırılmasının yanı sıra sağlık kuruluşlarına yönlendirilir.
- İmalatta üretim düşürülerek fabrikanın zaruri olmayan bölümleri kapatılır ve çalışanlar işten uzaklaştırılır.
- Önemli bölümlerde çalışan personel sayıları, en az çalışan ile imalat yapılacak şekilde yürütülür. Geri kalan bütün personeller işten uzaklaştırılır.
- Çalışma ortamı günde ez az 2 kere uygun dezenfektanlar ile temizlenir.
- Servislerde sosyal mesafenin korunması adına personeller birbirlerine mesafeli oturacak şekilde düzen alır. Maske kullanımı hususu ehemmiyetlidir.

5. Seviye Uygulamaları (Ülke Genelinde Yoğun Vaka Bulunması ve Hızla Yayılma)

- İşletme salgın hastalık nedeniyle tatil edilir. Devlet yetkililerinden durumun kontrol altına alındığı ve normal hayata dönüş yapılabilmesi hususunda bilgilendirme yapılmadan çalışmaya başlanmaz.